

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Diplomatvm Belgicorvm Libri Dvo

Le Mire, Aubert

Brvxellis, 1627

Liber II.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10903

DIPLOMATVM
BELGICORVM
TOMVS II.

CAPVT I.

Dagobertus I. Francorum Rex mercatum constituit in opido S. Dionysij, prope Lutetiam Parisiorum, anno 630.

AGOBERTVS Rex Francorum, vir illuster, Leuthoni, Vulfioni, Rauconi, Comitibus, & omnibus Agentibus nostris, Vicarijs, Centenarijs, & ceteris ministris Reipublicæ nostræ.

Cognoscat sollicitudo & prudentia vestra, qualiter volumus & constituimus, in honore domini & gloriosi patroni nostri DIONYSII mercatum constituendo, ad Missam ipsam, quæ cœnit septimo Idus Octobris, semel in anno, de omnes negotiantes in regno nostro consistentes, vel de vltra mare venientes, in illa strada quæ vadit ad Parisius, in loco qui dicitur Pasellus S. Martini.

Et sciatis nostri Missi ex hoc mercato, & omnes ciuitates in regno nostro, maximè ad Rothomo porto & Wicvs porto, qui veniunt de vltra mare pro vino, melle, vel garantia, emendum: & isto altero anno, seu ante sit ipse teloneus indultus vsque ad tertium annum, & inde in postea de vnaquaque quarrada de melle persoluant partibus S. Dionysij solidos duos, & vnaquæque quarrada de garantia similiter solidos duos.

Et illi Saxones, & Vngarij, & Rothomenses, & ceteri pagentes de alias ciuitates persoluant de illos nauigios de vnaquaque quarrada denarios duodecim, & vultaticos, & passionaticos, per omnes

H h

suc-

successiones & generationes illorum, secundum antiquam consuetudinem.

Iubemus etiam, ut ipse mercadus per quattuor septimanas extendatur, ut illi negotiatores de Longobardia, siue Hispania, & de Prouencia, ac de alias regiones illuc aduenire possent.

Et volumus atque expresse precipimus, ut nullus negotiator in propago Parisiaco audeat negociare, nisi in illo mercado, quem in honore S. Dionysij constituimus & ordinamus.

Et si quislibet hoc fecerit, bannum nostrum pro hoc persoluat, ad partem S. Dionysij.

Precipimus denique & expresse vobis mandamus, omnes Agentes seu iuniores vel successores nostri presentes & venturi, ut nullum vmquam impedimentum pars S. Dionysij habeat ex parte nostra & vestra, neque intra ipsa ciuitate Parisus, neque ad foras in ipso pago: teloneos, vel nauigios, portaticos, riuaticos, rotaticos, vultaticos, themonaticos, cespeticos, pulueraticos, foraticos, mestaticos, laudaticos, saumaticos, salutaticos, omnia & ex omnibus quidquam ad partem nostram, vel fisco publico, de ipso mercado ex ipsa mercimonia exactare potuerit, pars S. Dionysij vel sui agentes in perpetuo habeant, per hanc nostram indulgentiam & auctoritatem.

Et ut hæc nostra præceptio de ipso loco nostris & futuris temporibus firmior habeatur, manus nostræ subscriptionibus eam subter decreuimus roborare, & de annulo nostro sigillare iussimus.

Ego DAGOBERTVS Rex subscripsi. DADO obtulit.

630.

Datum die tertia Kalendas Augusti, anno secundo regni Dagoberti, Compendio, feliciter in Dei nomine, amen.

NOTATIO.

Dagoberti, Francorum & Austrasiorum Regis, diploma, et si barbarum, si dictionem spectes, tamen pium & antiquorum vocabulorum plenum, hic visum fuit ob oculos ponere; ut illius autilum & pietatem agnoscamus ac veneremur.

CAPVT

CAPVT II.

Dagobertus I. Francorum Rex possessiones ecclesie metropolitanae Treuerensis confirmat.

DAgobertus Rex Francorum viris illustribus, Ducibus, Comitibus, domesticis & omnibus Agentibus tam vltra quam citra Rhenum, & vltra Ligerim, tam absentibus quam presentibus.

Illud ad augmentum & stabilitatem regni nostri sine dubio in Dei nomine credimus pertinere, si sacerdotum vel Ecclesiarum Dei rectis petitionibus inclinati, id quod auribus nostris patefecerint, perducimus ad effectum.

Ideo nouerit omnium fidelium nostrorum sagacitas, quia vir Apostolicus pater noster dominus Modouvaldus, Archiepiscopus ecclesie Treuericæ, obtulit obtutibus nostris præceptionem prædecessorum anteriorum Regum, parentum nostrorum, Sigeberti, Theodeberti, imoque bonæ recordationis Lotharij gloriosi Regis, genitoris nostri, eorum manibus roboratam.

In qua erat insertum, quod non solum idem genitor noster, verum etiam præfati prædecessores eius, Reges videlicet Francorum, omnes res quascumque boni & sancti viri, pro diuinæ contemplationis intuitu, ad partem S. Petri, Treuerensi ecclesie delegauerunt, suis auctoritatibus confirmauerant, quatenus eorum regnum superno auxilio tueretur, & ipsi postmodum in æthereo regno, cum Christo sine carente, gauderent.

Pro rei verò firmitate idem præfatus Præsul Modouvaldus deprecatus fuit sublimitatem nostram, vt paternum ac prædecessorum morem sequentes, huiuscemodi nostræ auctoritatis præceptum, ob amorem Dei & reuerentiam S. Petri, de iisdem rebus fieri iubemus. Cuius petitioni libenter assensum præbuimus, & hoc nostræ auctoritatis præceptum erga ipsam ecclesiam, pro diuini cultus amore, & animæ nostræ remedio, fieri decreuimus.

Per quod præcipimus atque iubemus, vt omnes res vel facultates ad ecclesiam beati Petri Treuericæ vrbis pertinentes, scilicet Cellam S. Hilarij, quæ nunc appellatur Cella S. MAXIMINI, quæ est in prædio S. PETRI constructa, & Cellam S. PAVLINI & S. Eucharij,

Hh 2

&

& monasterium S. Mariæ, quod idem præfatus Pontifex Modovvaldus, in territorio S. Petri nuper à fundamento construxit, quod vocatur HORREA, & basilicam S. MARTINI, sitam in pago Maigienense, & ceteras basilicas, castella, vicos, villas, vineas, silvas, homines, vel quidquid, largiente diuina clementia, deinceps ad eandem augmentetur ecclesiã, circa Rhenum & Ligerim fluuium, in regno nostro consistentia, omnia sub iure & potestate S. Petri Treuerensis ecclesiæ, eiusque Pontificis, perpetualiter mancipata permanent.

Præterea pari modo statuimus etiam, vt nullus ex publicis iudicibus vel aliquis ex iudiciaria potestate in monasteria, ecclesias, castella, vicos vel agros, loca seu reliquas possessiones prædictæ ecclesiæ, tam vltra quàm citra Rhenum vel Ligerim fluuium, in pagis vel territorijs, quæ infra potestatem regni nostri memorata possidet ecclesia, vel quæ deinceps in iure ipsius sancti loci voluerit diuina potestas augeri, ad causas audiendas, vel freda vel tributa, aut coniectos aliquos exigendos, aut mansiones vel paratas faciendas, aut fideiussores tollendos, aut homines ipsius ecclesiæ distringendos, vel iniustas exactiones requirendas, vel teloneum exigendum, nostris & futuris temporibus, ingredi audeat, & ea quæ supra memorata sunt nequaquam penitus exigere præsumat.

Sed liceat memorato Præfati suisque successoribus omnia præfata monasteria, villas, vicos & castella, cum suis adiacentibus, in integrum perpetuo tempore, pro remedio animæ nostræ, seu parentum nostrorum, sicut in præcepto pijsissimi genitoris nostri continetur, quieto ordine possidere, & nostro fideliter parere imperio.

Sed vt hoc nostræ auctoritatis præceptum plenior in Dei nomine obtineat vigorem, & à fidelibus sanctæ ecclesiæ Dei ac nostris, videlicet præsentibus & futuris temporibus verius credatur, & diligentius à successoribus nostris conseruetur, eapropter id manu propria, cum liudis nostris supertirmauimus, & annuli nostri impressione signari iussimus.

DAGOBERTVS Rex Francorum.
 Cunibertus gratia Dei Coloniensis Episcopus,
 Abbo Metensis Episcopus.
 Principius Spirensis Episcopus,
 Pippinus Maior domus.

NOTA

N O T A T I O.

De SS. Maximino, Modoaldo, Paulino & alijs fusè egimus in Fastis nostris Belgicis.

C A P V T I I I.

Horreenfi Virginum monasterio apud Treueros dat priuilegium Leo Papa II. circa annum 682.

EGO LEO Vicarius S. Petri Principis Apostolorum, meritis quidem impar, vice tamen ipsius dignitate Romani fungens præfulatus, cœnobium HORREENSE à MODOVALDO Treuerorum Archiepiscopo, subministrante beata MODESTA, filia fororis eius, è regalibus horreis, à quibus & nomen accepit, ad diuini cultus officium restaurandum, post discessum beatę virginis IRMINÆ, quę prima hunc locum prouehendum suscepit, tantâ reuerentiâ & honore apprimè donatum accepimus, vt matre istius congregationis vita excedente, nulla ab extraneis quocumque modo, sed vna ex ipsis subrogetur, Principibus ecclesię Treuerensis ex consulto fauentibus, sororibus electione potitis, ipso quoque Præsule deuotè anuente.

Quod tanta auctoritate subnixum, vt in æternum stabile permaneat & fixum, in nomine Iesu Christi Domini nostri, sanctique prædecessoris Petri, & omnium electorum Dei, æterno seruetur damnandus iudicio, si quis Prælatus tanto hîc commorantes exinauerit priuilegio. Fiat, fiat, amen, amen.

N O T A T I O.

De S. Irmina, Dagoberti Francorum Regis filia, Martyrologio Rom. inscripta, in Fastis & Annalibus Belg. tractauimus.

Hb 3

CAPVT

CAPVT IV.

S. Irmina, Dagoberti I. Francorum Regis filia, dat S. Villibrordo, Episcopo Ultraiectino, medietatem Epternaci opidi, in Ducatu Lutzeburgensi nunc siti, itemq, basilicas à se ibidem adificatas, cum varijs pradys, anno 698. aut 699.

Domino sancto ac venerabili in Christo patri WILLIBORDO Episcopo IRMINA, in Christo Deo sacra Abbatissa.

Dum ab omnibus non habetur incognitum, quòd ego, inspirante misericordia Christi, pro consilio virorum Apostolicorum, patrum nostrorum, domini Basini & domini Leotyvini, Episcoporum, seu & pro consensu fororum nostrarum Christo seruientium, quæ nobiscum sunt congregatæ, basilicas in nomine S. Trinitatis, vel in honore gloriosissimæ virginis Mariæ, genitricis Domini nostri Iesu Christi, seu & beatissimorum Apostolorum Petri & Pauli, vel cæterorum Sanctorum,

In villa mea propria, quæ vocatur EPTERNACVS, sita super fluuio Sura, seu & monasteriolum ibidem ad monachos peregrinos conuersandum, vel pauperes ibidem alimoniam petendum, pro diuino respectu, vel pro animæ meæ remedio construxi; & dum sanctitas & dilectio vestra erga me vel monasterium meum assidue agitur:

Igitur decreui apud animum meum, vt vos de rebus meis proprijs in aliquo consolari deberem; quod ita spontanea voluntate feci. Idcirco dono vobis, donatumque esse volo, memoratas basilicas Sanctorum, ad gubernandum vel dominandum.

Itemque dono vobis ad supradicta loca Sanctorum, portionem meam in ipsa villa EPTERNACO, hoc est, quantumcumque ex successione paterna vel materna mihi obuenit, tam in domibus quam ædificijs, mansis, mancipijs, vineis, terris, campis, pratis, siluis, pascuis, aquis aquarumque decursibus, seu & pastores vaccarios, porcarios, veruecarios, cum gregibus eorum, vel cum appenditijs suis, id est, Baidalingo, Mathofouillare, vel portionem nostram in Oxiuillare;

uillare; exceptis hominibus illis, quos per epistolas nostras ingenuos relaxauimus.

Similiter dono vobis, vel ad supradictas basilicas, vineæ pedecuram vnã in monte Viennensi, cum vitatore, nomine Alitfrido, cum omni peculiari suo.

Ista omnia, vt dixi, ad ipsa loca Sanctorum, vel vobis, à die præfenti, tradimus atque transfundimus, ad gubernandum vel ad dominandum: ea ratione, vt quidquid de re superius memorata in Dei nomine facere volueritis, liberam & firmissimam in omnibus habeatis potestatem.

Nam si quis contra hanc chartulam donationis meæ venire tentauerit, inferat fisco aurilibras decem, argenti pondo viginti, manente nihilominus firmitate.

Actum Treueris, sub die Kalend. Nouembris, anno IV. domini nostri CHILDEBERTI Regis.

Ego Huncio in Christi nomine presbyter hanc chartulam donationis, iubente domina mea Irmina, perscripsi: & ipsa subter manu propria, vnã cum testibus, firmavit, & qui subscripserunt, in præfenti rogauit.

Ego IRMINA in Christi nomine hanc donationem relegi.
 Basinus Episcopus.
 Leodouvinus Episcopus.
 Theodefridus presbyter.
 Waltharius diaconus.
 Gangbertus presbyter.
 Hudobertus presbyter.

NOTATIONES.

DE S. IRMINA) Abbatissa ac fundatrice monasterij Horreenfis in vrbe Treuerensi, itemque de S. Willibrordo fusè differui in Fastis & Annal. Belgicis.

BASINVS) primùm Abbas S. Maximini Treuerensis, post Archiepiscopus Treuerensis.

LEODVVINVS) seu Leodeuvinus, nisi fallor, fuit auunculi sui Basini successor in Episcopatu seu Archiepiscopatu Treuerensi: quem alij nuncupant Leduuinum seu Lutuuinum, & scribunt fuisse Abbatem

batem ac fundatorem monasterij Mediolacensis. Viuente autem auunculo suo, potuit Leodeuvinus seu Leduvinus fuisse Episcopus, ad conuersionem gentilium ordinatus, more illius æui.

VIENNENSI MONTE.) Designatur Vianen seu Vianden opidum, in ditone Luxeburgensi, Comitatus titulo clarum, ad gentem Nasauiam pertinens: vt supra pag. 209 dixi.

SVB DIE kal. Nouembris.) Theofridus Abbas Epternacensis, in ms. historia S. Willibrordi, dicit, in Kalendis Decembris.

ANNO IV. Childeberti.) Annus quartus Childeberti Regis occupat partim annum Christi 698. partim annum 699.

Ceterum Irmina dedit S. Willibrordo portionem suam in villa Epternaco, hoc est, medietatem opidi Epternacensis: cuius opidi muris inclusa est illustris Abbatia monachorum Benedictinorum, S. Willibrordi nomine & sacris ossibus clara.

Alteram dicti opidi medietatem Pipinus Herftallius, Maior domus regis, dedit eidem S. Willibrordo, anno XII. regni eiusdem Childeberti: vt citato loco idem Theofridus narrat.

CAPVT V.

Childebertus Francorum Rex Solemium, agri Fanimartensis villam, dat monasterio S. Dionysij in Francia, anno 705. aut 706.

CHILDEBERTVS Rex Francorum, vir iustus. Si aliquid ad loca Sanctorum vel monasteria, quæ pro oportunitate locis Sanctorum pertinent, præstamus vel concedimus, hoc nobis ad laudem & æternam retributionem, in Dei nomine, profuturum confidimus.

Igitur cognoscat magnitudo seu utilitas omnium tam præsentium quam futurorum, quod nos villa nostra nuncupata SOLEMIO, quæ ponitur in pago Fanomartinse, super fluuio Saue, vnà cum omni mercato vel adiacentia sua, & quidquid fiscus noster tam de garantia quam de merceria ibidem tenuit, vel de qualibet constuma ibidem possiduit, etiam & oratorio illo ad Crucem, quæ subiungit, ab ipso termino de ipsa villa Solemio, quæ est constructa in honore S. Martini, cum omnibus suis, quæ ibidem adspiciunt, vbi MADAL-

GISELYS

ETSELVS feruus noster custos præesse videtur, id est, tam terris, domibus, ædificijs, accolabus, mancipijs, vineis, siluis, campis, pratis, pascuis, aquis, aquarumque decursibus, peculijs, præsidijs, gregibus & pastoribus, farinarijs, mobilibus & immobilibus, re exquisita ad integrum, vt diximus; quidquid ad ipsam villam adspicere videtur, & vsque nunc ibidem Fiscus noster fuit, ad basilicam domni Dionysij martyris, vbi ipse pretiosus dominus in corpore requiescit, vbi venerabilis vir CHILARDVS Abba præesse videtur, vt diximus, cum omni integritate ad ipsam villam pertinente vel adspiciente, plena & integra gratia, iure proprietario, sub emunitatis nomine, tum omnes redibitiones sibi met concessas, ad opus ipsius domni Dionysij, vel omnis congregationis suæ ibidem consistentis, sicut visi fuimus sibi concessisse, adeoque per præsentem præceptionem decernimus ordinandum, quòd in perpetuum volumus esse mansurum,

Vt neque vos, neque iuniores seu successores vestri, nec quilibet de iudicaria potestate de prædicta villa Solemio, sicut vsque nunc Fiscus noster sperare potuit, ad partem prædictæ basilicæ domni Dionysij, nec ad agentes suos, nulla repulsione, nec vllum impedimentum exinde facere non præsumatis, sed, vt diximus, ex munere nostræ largitatis ipsa villa SOLEMIVS cum omnibus integretur vel solidetur, vnà cum adiacentijs suis ad se pertinētibus vel aspicientibus, vnaque cum superscripto oratorio S. Martini ad Crucem, cum eo quod ibidem adspicitur, pars ipsius basilicæ domni Dionysij, vel omnis ipsa Congregatio sua, omni tempore, sub emunitatis nomine, iure proprietario, absque cuiuslibet refragatione aut impedimento habeat: vtque concessa atque indulta ad ipsam basilicam domni Dionysij martyris, & futuris, Deo auxiliante, temporibus proficiant in augmentis.

Et vt hæc præceptio firmior sit, manus nostræ subscriptione subter eam decernimus roborare.

Signum CHILDEBERTI Regis.

Cancellarius Bralamo, iubente domno Rege, subscripsit.

Datum Confinthisce, Martij die XII. anno verò XII. regni nostri.

Mamactas in Dei nomine recognouit feliciter, amen.

705. ANE

706.

NOTATIONES.

Diploma istud Childeberti II. Regis Francorum recitant Iacobus

L i

bus

bus Guisius in mss. Hannoniæ Annalibus, & Iacobus Doubletius in Historia Abbatia S. Dionysij in Francia, Parisijs an. 1625, edita.

Childebertus porrò an. 694. regnare cœpit, & an. 711. viuere desijt. Quo regnante, hoc est, circa an. 697. S. Willibrordus fuit creatus Frisonum Archiepiscopus: vt Beda tradit in Hist. Anglorum.

SOLEMIVS) vel Solennus villa in pago Fanomartensi, est hodie vicus Hannoniæ, vulgò *Solefmes* nuncupatus.

De Fano Martis, *Famars*, & pago Fanomartensi seu Fanomartensi, vide supra to. 1.

AD CRUCEM.) CRUX Hannoniæ vicus, Gallicè *la Croix*.
CHILARDVS Abbas) Iac. Guisio Tailardus.

C A P V T V I.

Carolus Magnus Rex Francorum, & post Imperator, Lindiniam Bataua villam dat cathedrali ecclesie Ultraiectiona, S. Martino sacra, an. 780.

CAROLVS Dei gratia Rex Francorum & Langobardorum, ac Patritius Romanorum. . . Si enim ex his, quæ diuina pietas nobis largire dignata est, locis venerabilibus concedimus, hoc nobis ad æternam beatitudinem procul dubio pertinere confidimus.

Ideò compertum sit omni fidelium nostrorum magnitudini, qualiter donamus ad basilicam S. Martini, quæ est constructa Traiecti veteris, subter Dorestadum, vbi venerabilis vir ALBERICVS presbyter, atque electus Rector præesse videtur, hoc est, villam nostram nuncupatam LINDINIAM, in pago qui vocatur *Fletier*, super alueum *Heym*, cum omni integritate, vel adiacentijs seu appendencijs suis, id est, terris, mansis, domibus, ædificijs, mancipijs, siluis, campis, pratis, pascuis, aquis, aquarumque decursibus, mobilibus & immobilibus, omnia & ex omnibus, quantumcumque WIGGERIVS Comes ibidem, per nostrum beneficium tenuit.

Etiam & forestes illas, quarum vocabula sunt, *Henscoten*, *Steenbese* *VVidoc*, quæ sunt de ambabus partibus *Heym*.

Similiter donamus ad ecclesiam S. Martini, quæ est subter Dorestadum

restadum constructa, & de omni que parte centum perticas de terra, & omni tempore prædicta basilica spatium terræ centum perticarum habere debeat, & Ripaticum illum super laci, & insulam illam proximè ipsam ecclesiam, ad partem orientalem; inter Reind & Lacum. Hæc nos omnia tradimus à die præfenti ad præfata sancta loca perpetualiter, ad possidendum.

Ideo hæc auctoritatis nostræ . . . scribere iussimus, ut ab hac die tam memoratus ALBERICVS presbyter, siue sui successores, qui fuerint Rectores eiusdem sancti loci prædicti, ad opus iam dictæ ecclesie habeant, teneant, gubernent, regant atque disponant, & quidquid exinde ad præfatum Præfctum ipsius sancti loci facere elegerint, liberò perficiant arbitrio, & nullus quislibet de iudiciaria qualibet persona prædictum Albericum presbyterum, neque successores suos, de iam dictis rebus inquietare, aut contra recognitionis ordinem vel calumniam generare quoquo tempore præsumat, sed per nostrorum largitatem præceptorum prædicta basilica iure valeat obtinere firmissimè.

Et ut hæc auctoritas firmiter habeatur, vel diuturnis temporibus conferuetur, manu propria subter eam decreuimus roborare, vel de annulo nostro iussimus sigillari.

Signum CAROLI gloriosissimi Regis. Datum VII. Idus Iunij, 780. anno IX. eiusdem gloriosissimi. Actum Numagi in palatio publico, in Dei nomine feliciter.

NOTATIONES.

S. MARTINI) basilica est cathedralis in Traiecto inferiore, ad veterem Rheni alueum, quod hodie Ultraiectum vocant, *Trecht*.

DORESTADVM) seu Dorestatum, *VVyck te Duerstede*, opidum ditionis Ultraiectinæ ad eundem Rheni veterem alueum.

S. ALBERICVS seu Albricus) Episcopus Ultraiectinus, à nobis laudatur in Fastis Belg. 14. Nou.

LINDINIA) vulgo Linden, vicus Bataniæ seu Betuæ: à quo nomen induit nobilis familia Lindana, *De Linden*: cuius Annales genealogicos R. P. Christophorus Burkens Gallicè anno 1616. edidit Antuerpiæ.

HEYM) postea dictum est *Heymenberch*.

NUMAGI) seu Neomagi ad Vahalim fl. in Geldria Carolus Magnus Imp. palatium ædificauit, teste Eginharto. Ibidem Pascha an. 777. celebrauit, Reginone teste.

CAPVT VII.

Ludouicus Pius Imp. Blandiniense S. Petri monasterium iuxta Gandauum an. 815. in protectionem suscipit, petente Ainardo illius loci Abbate.

IN nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. **LYDOVICVS** diuina prouidentia Imperator Augustus.

Si erga loca diuinis cultibus mancipata, propter amorem Dei, eisque in eisdem locis sibi famulantibus beneficia oportuna largimur, præmium nobis apud Dominum æternæ remunerationis recipendi non diffidimus.

Proinde nouerit omnium fidelium nostrorum, tam præsentium quam & futurorum solertia, quia vir venerabilis Abbas Ainardus, ex monasterio Blandinio, quod est constructum in honore SS. Apostolorum Petri & Pauli, quod est situm in pago Gandensi, super fluuium Scaldim, obtulit obtutibus nostris immunitatem domini & genitoris nostri **CAROLI**, bonæ memoriæ, pijsissimi Augusti;

In quo inuenimus insertum, qualiter idem genitor noster, & antecessores Reges, præfatum monasterium, propter diuinum amorem & reuerentiam diuini cultus, semper sub plenissima defensione & immunitatis tuitione habuissent.

Ob firmitatem tamen rei, postulauit nos prædictus Ainardus Abbas, ut eandem auctoritatem, ob amorem Dei & reuerentiam SS. Apostolorum Petri & Pauli, nostra quoque confirmaremus auctoritate.

Cuius petitioni libenter acquieuius, & hoc nostræ auctoritatis præceptum, erga ipsum monasterium fieri iussimus: per quod iussimus atque præcepimus,

Vt nullus fidelium nostrorum, vel quilibet ex iudiciaria potestate in ecclesias, aut loca vel agros seu reliquas possessiones memorati monasterij, quas moderno tempore infra ditionem Imperij nostri iustè & rationabiliter possidet, vel ea quæ deinceps à catholicis uiris eidem

eidem collata fuerint monasterio, ad causas audiendas, vel freda aut tributa exigenda, aut mansiones vel paradas faciendas, vel fideiussores tollendos, aut homines eiusdem monasterij, tam ingenuos quam seruos, super terram ipsius commanentes, iniuste distringendos, nec vllas redibitiones aut illicitas occasiones requirendas, nostris aut futuris temporibus ingredi audeat, vel ea quæ supra memorata sunt penitus exigere præsumat:

Sed liceat memorato Abbati suisque successoribus, res præfati monasterij sub immunitatis nostræ defensione quieto ordine possidere, & quidquid Fiscus exinde sperare poterit, totum nos pro æterna remuneratione præfati monasterio concedimus, vt in alimoniam pauperum & stipendia seruorum, ibidem Deo famulantium, perenniter proficiat in augmentum;

Quatenus ipsos seruos Dei, qui ibidem Deo famulantur, pro nobis & coniuge proleque nostra, atque stabilitate totius Imperij nostri à Deo nobis concessi atque conseruandi, iugiter Dominum exorare delectet.

Et vt hæc auctoritas à fidelibus sanctæ Dei Ecclesiæ ac nostris veriùs credatur, & diligentius conseruetur, manu propria subter firmuimus, & annuli nostri impressione muniri iussimus.

Signum LVDOVICI serenissimi Imperatoris.

Helizachar recognoui, & notauit.

Data IV. Nonas Iunij, Christo propitio, anno II. Imperij domini Ludouici pijsissimi Augusti, Indictione VIII.

Actum Aquisgrani, palatio regio, in Dei nomine feliciter, amen.

NOTATIONES.

AINARDVS,) an non idem Eginhartus, qui vitam Caroli Magni stilo eleganti conscripsit?

BLANDINIO.) Iuxta Gandauum in monte Blandinio (cuius pedem Scaldis alluit) S. *Amandus* Tungrensis seu Traiectensis ad Mosam Episcopus, vir Apostolicus, illustre monasterium, dotante Dagoberto I. Francorum Rege, in honorem SS. Petri & Pauli construxit: quod Benedictini hodie incolunt.

Idem alterum monasterium apud Gandenses constituit, dotante BAVONE, Comite illustri; quod nunc est cathedrale Canoniorum S. Bauonis collegium.

CAPVT VIII.

*Ludouicus Pius Imp. dat Maricolenſi monaſterio, in Han-
nonia ſito, villam Saſigniacam, an. 821.*

REge Regum ac Domino dominantium diſponente, & ordi-
nante ac auxiliante, LVDOVICVS Rex Francorum omnibus
ſanctæ Dei Eccleſiæ ſuique regni fidelibus.

Notum fore volumus iſtantis æui & futuri Deo nobiſque deu-
tis fidelibus, noſtræ Celſitudinis expetiſſe præſentiam nobis cariſ-
ſimum Comitem ARNVLPHVM, ac ſubieciſſe, quomodo noſtra pie-
tate concederemus S. Humberto confefſori aliquam villam, famu-
lis prædicti Sancti congruam.

Præfati igitur nobis dilectiſſimi Comitis Arnulphi pio & vtili
hortatu compulſi, magis magiſque animo commoti, agnoſcentes
profuturum nobis eſſe ac regno, ſi de rebus noſtris loca Sanctorum
honoraremus,

Idcirco tradimus ad monaſterium, quod dicitur MARICOLAS,
quod eſt conſtructum in ſanctæ Dei genitricis Mariæ, quoque Apo-
ſtolorum Petri & Pauli nomine atque honore, vbi etiam iam dictus
dominus confefſor Humbertus quieſcit corpore, in pago Hainoenſi
ſuper fluuio Sambra, villulam nomine Saſigniacas, manſos XXII,
habentem, cum eccleſia, ædificijs, culturis, pratis, ſiluis ac manci-
pijs, & omnibus ibi adſpicientibus, ſub teſtimonio fidelium noſtro-
rum, loco ſupradicto tranſfirmamus, atque perpetualiter habenda
regali auctoritate concedimus.

Ne ergò noſtri aliquis ſucceſſor, alicuius maliuoli ſufſuratione
corruptus quia, vt ſcriptum eſt, Corruptum colloquia mala
mores bonos, iuſſimus noſtræ benignitatis dignum opus litteris
mandari: ne quis tyrannus vel prædicti cœnobij vñquam au-
deat auferre fratribus illic ſeruientibus res ſcilicet prælibatas, ſed in
eorum poteſtate perpetuò & ſeruitio, abſque vllius murmure

Et vt hæc noſtræ largitionis charta maiorem ac firmiorem per
diuturna tempora obtineat ſtabilitatem, nomine eam proprio de-
creuimus firmari, & decretum regale annulo noſtræ auctoritatis
ſigillari.

Actum

Aetum Aquisgrani, palatio regali, anno V. Imperij Ludouici
pijsissimi Augusti, Indictione XIII. Kalendis Maij. 821.

NOTATIONES.

Iac. Guisius in mss. Hannoniæ Annalibus lib. 14. cap. 23. diploma istud recitat.

S. HUMBERTVS, in peregrinatione Romana & prædicatione Evangelica fuit socius S. Amandi Tungrensis Episcopi; & quiescit in Maricolensi cœnobio, à se fundato: vt cap. 10. Cod. & in Fastis Belg. explicui.

MARICOLAS) vulgò *Maroilles*, in Hannonia.

HAINOENSIS vel Haginoensis pagus,) vulgari lingua *Le pays de Hainau*, Latine Comitatus Hannoniæ, nomen accepit ab Hainau vel Haginoa fluuio, qui prouinciam interfecat, & illius metropolim, Montes Hannoniæ nuncupatam, perluit.

SAMBRA fluuius, Iul. Cæsari Sabis, *Sambre*, Mosæ miscetur Namurci.

CAPVT IX.

*Ludouicus Pius Cæsar, petente Iuditha coniuge sua, Ifernã
& Thorenselam, villas monasterij Rotnacensis, an. 831.
concedit Hildefrido viro nobili.*

IN nomine Domini Dei & Saluatoris nostri Iesu Christi. LOVD-
VICVS, diuina ordinante clementia . . . omnibus fidelibus san-
ctæ Dei Ecclesiæ, & nostris, præsentibus scilicet & futuris, notum
esse volumus;

Quia dilecta coniunx nostra IVDITH fuggefferit Serenitati no-
stræ, pro quodam homine suo, nomine HILDEFRIDO, vt ei per no-
stræ auctoritatis conscriptionem illud quod pater suus no-
mine Luitfredus, ex rebus monasterij, quod dicitur ROTNACVM,
per concessionem & mansuetudinis largitionem diu habuit,

Id est, villam quæ dicitur Iferna, cum molendinis duobus, &
aliam villam quæ dicitur Thorensel, cum territorijs & siluis, aqua-
rum

rum decursibus, & de eodem foresto, qui est in Iserna, ad porcos XV. dum ad viuet, similiter per nostræ concessionis confirmationem habere debuisset,

Eius quoque suggestioni libenter annuimus, & hanc nostræ auctoritatis conscriptionem fieri, eidemque Hildefrido dare decreuimus.

Per quam omnibus Rectoribus eiusdem monasterij, præsentibus scilicet & futuris, præcepimus, vt nullus eorum licentiam habeat memoratum beneficium ab eodem Hildefrido auferre, aut eum exinde qualibet occasione priuare, atque dispoliare:

Sed liceat ei Abbati, cum omni integritate, diebus vitæ suæ, eum habere & possidere, ita vt ad Missam S. Martini per singulos annos passibus memorati monasterij de argento solidum vnum perloluat.

Si de ipso censu negligens inuentus fuerit, cum lege sua eum restituat, & ipsum beneficium non amittat.

Post suum autem discessum, pars præfati monasterij, absque vllius personæ consignatione, in suam faciat reuocari potestatem.

Et vt hæc auctoritas nostræ præceptionis firmiter habeatur, & à fidelibus atque successoribus nostris meliùs conseruetur, de annulo nostro subter iussimus sigillari.

MEGINARIUS Notarius, ad vicem Thectonis, recognoui.

831.

Data II. Kalendas Februarij, anno, Christo propitio, decimo octauo Imperij domini Loudouici, serenissimi Imperatoris Augusti.

NOTATIO.

RODENACVM) hodie Rotnacum, Flandris Roncen, Gallis *Ernay*, amplum Comitatus Flandriæ municipium, in diocesi Mechliniensis. In quo est

MONASTERIUM quod dicitur Rodenacum) hodie Canonicorum collegium opulentum, à S. Amando Tungrensi Episcopo incohatum (vt Baldericus in Chron. Cameracensi lib. 2. tradit) & à Lothario Cæsare, post monacho Prumiensi, prædijs auctum: vt ex Fastis & Annal. nostris Belg. constat.

ISERNA) *La cense d'Iserie*, prope Athum.

CAPVT

C A P V T X.

*Lotharius Lotharingæ Rex primus, Lotharij Imp. filius, anno 860.
dat monasterio S. Dionysij in Francia, & diœcesi Parisiensi,
mansum vnum ex fisco Valentianensi.*

IN nomine omnipotentis Dei & Saluatoris nostri Iesu Christi.
HLOTHARIUS diuina præueniente clementia Rex.

Nouimus religione Christianitatis imbuti, omnia quæ ex facultatibus nostris, ob honorem & reuerentiam gloriosorum martyrum, sacris conferimus locis, ad sempiternam pertinere beatitudinem; eorumque pijs interuentionibus nos in præsentis sæculo suffragari, & à proprijs absoluti delictis, minimè dubitamus.

Comperiat itaque omnium sanctæ Dei Ecclesiæ fidelium ac nostrorum, præsentium videlicet futurorumque indultria, quia Werimondus, fidelis excellentiæ nostræ ministerialis, nec non & Deodatus, monachus & Archicustos ecclesiæ S. Dionysij, vbi idem inclytus martyr Christi corpore veneratur, ac Hludouicus, dilectus consanguineus noster, Abba & rector esse videtur, implorauerunt sublimitatem nostram:

Quatenus eidem ecclesiæ ac B. Dionysio, aliquantulum ex rebus nostræ proprietatis, ad luminaria ipsius procuranda, more solito, per præceptum magnitudinis nostræ roboratum, concederemus in proprium.

Nos igitur saluberrimis implorationibus illorum assensum culminis nostri præbentes, hos regiæ dignitatis imperauimus apices fieri, per quos sancto & gloriosissimo Dionysio martyri, seu venerabili loco, quo idem conditus habetur, in pago nuncupante Fanomartinsæ, iuper fluuium qui vocatur Scaltus, mansum vnum ex fisco nostro Valentianæ, quem Valentinus nomine Fiscealinus ad deseruiendum possidet, ipsumque cum vxore sua, & infantibus illorum, ob amorem omnipotentis Dei ac beatissimi Dionysij reuerentiam, seu emolumentum animæ nostræ, ad proprium largimur, iure perpetuali inibi mansurum, ac de iure nostro & dominatione in potestatem ipsius loci tradimus atque transfundimus:

Quatenus per hoc eminentiæ nostræ præceptum, præscriptas res

K k

&

& mancipia iam fata ecclesia B. Dionysij perpetuis teneat atque possideat temporibus; faciatque iure proprietario quidquid elegerit vel voluerit deinceps, sine cuiuslibet inquietudine aut repetitione.

Teloneum insuper ex iam dicto manso, cum riuatico suo, concedimus, ut exinde & ex dominio memoratae ecclesiae S. Dionysij, siue Congregationis inibi Deo regulariter famulantis, nullatenus teloneum à quolibet exigatur.

Et ut hæc nostrae largitionis concessionisue auctoritas futuris temporibus inuiolabilem obtineat firmitatem, manu propria subterfirmuimus, & annuli nostri impressione iussimus assignari.

Signum HLOTHARII gloriosissimi Regis.

Ego ERCAMBOLDVS, Regiae dignitatis Cancellarius, recognoui & subscripsi.

860. Data VII. Kalendas Februarij, anno, Christo propitio, regni domni Hlotharij gloriosi Regis quinto, Indictione octaua.

ACTUM VALENTIANAS, palatio regio, in Dei nomine feliciter, amen.

NOTATIONES.

HLOTHARIUS) seu Lotharius, à quo Lotharingia nomen accepit, Lotharij Imp. post monachi Prumiensis filius, primus Lotharingiae Rex, ex Theutberga coniuge liberos non sustulit. Ex Waldrada concubina reliquit Hugonem, & Gislam siue Gisellam, Godefrido Normannorum Regi nuptam. Obijt an. 869. Placentiae.

IN PAGO Fanomartinsè seu Fanomartensi, ad Scaldum seu Scaldim fluuium. Fanum Martis, hodie *Famars*, vicus est Hannoniae, prope Valentianas. Pars urbis Valentianensis, nobis Brabantis cis Scaldim, est in pago Fano-martensi, ac dioecesi Cameracensi. Altera pars, nobis trans Scaldim, est in pago Ostrouandensi ac dioecesi Atrebatensi, & subest Archidiacono Ostrouandiae.

VALENTIANÆ) seu Valentinianæ, à Valentiniano Imp. sic dictæ, olim palatium regium (ut ex recitato diplomate liquet) nunc urbs mercatu celebris ad Scaldim, proprios quondam Comites habuit, in his Arnulfum, de quo infra dicemus. Hodie vulgò pars Hannoniae censetur.

CAPVT

C A P V T X I .

Carolus Caluus Francorum Rex, Stephano Cameracensi & Atrebatensi Episcopo, eiusque successoribus, an. 863. concedit legalis iustitiæ disciplinam in ciuitate Atrebatensi, & teloneum ac monetæ officinam in Lambris, petentibus Isaaco & Sigardo Comitibus.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. CAROLVS diuina propitiante clementia Rex Francorum. Si nostrorum petitiones fidelium benignè suscipimus, eorum procul dubio animos in nostra fidelitate solidamus.

Quapropter omnium sanctæ Dei Ecclesiæ fidelium, tum præsentium tum & futurorum, religiositas nouerit, quoniam aduentes nostræ dignitatis præsentiam, ISAAC & SIGARDVS, Comites, humiliter precati sunt, vt concederemus cuiusdam Cameracensis ecclesiæ Præsuli, venerabili viro nomine STEPHANO, eiusque successoribus omnem, quam regia Maiestas habet potestatem, scilicet legalis iustitiæ disciplinam, excepto dumtaxat stipite, quo Comitis industria, malo accersito, iustitiam Dei & Regis regaliter habet exhibere, in quodam loco iuxta ac cis castrum trans fluuiolum, qui dicitur Cricencio, ad eam scilicet plagam, qua ecclesia beatæ genitricis Mariæ sita est, infra vnus leuæ vndique spatium.

Quorum omnino petitionibus annuendo concessimus, sed in eiusdem castri pago, villa quæ fertur *Lambris*, vltra citraque fluminis ripam, quod dicitur *Scarpus*, totum eiusdem villæ prædium, & vltra quantum arcus iacere potest vndique, at teloneum (si quod ibidem fortè debebitur) sed & aduenas eo loci commorantes, atque monetæ officinam simili modo donamus; vt amodò & in perpetuum modò dictos locorum ambitus, sub immunitatis nostræ tutela ac defensione, Deo dilectus & nobis fidelis iam dictus Episcopus, eiusque successores, quieto ordine, absque vllius contradictione personarum, perpetuò possideant, & excepta omnium inquietudine Deo seruiant, ac proprijs vtilitatibus vacent, atque nostro fideliter imperio pareant.

Præcipienter ergò iubemus, vt nullus Comes, aut Vicecomes,

vel quilibet ex iudiciaria potestate, suprascriptorum spatia limitum ad causas audiendas, aut freda exigenda, aut fideiussores tollendos, aut aduenas distringendos, nostris futurisque temporibus ingredi audeat: sed quidquid exinde fiscus noster acquirere poterit, totum pro nostrae animae remedio, ac regni stabilitate, eius ecclesiae profectibus delegamus, quod & ipsis utilitas temporaria, & nobis successoribusque nostris salubritas proueniat aeterna.

Et ut haec nostrae auctoritatis praecipio firmiter in Dei nomine habeatur, ac per futura tempora melius conseruetur, manu propria subter firmavimus, & annulo nostro sigillari iussimus.

Signum CAROLI Regis gloriosissimi.

Goselinus regiae dignitatis Notarius, ad vicem Heriuei Archiepiscopi summiq[ue] Cancellarij, recognouit.

863.

Datum XI. Kal. Iunij. Indictione XI. anno XXIV. regnante Carolo Rege gloriosissimo.

N O T A T I O N E S.

ISAAC) Comes Cameracensis: de quo Baldericus in Chron. Cameracensi; ut & de Stephano Episcopo.

MALLO accersito,) hoc est, conuentu seu comitijs indictis.

CRUENCIO) fluuiolus urbem Atrebatensem perluit.

LAMBRI) vulgò Lambres, vicus Duaco opido vicinus, ad Scarpum, officina olim monetaria celebris. Hunc quondam Episcopus seu Ecclesia Cameracensis possedit: ut ex citato Balderici Chronico constat. Annis superioribus ad collegam nostrum D. Siluestrum Pardo, Canonicum Antuerpiensem, & hodie ad illius heredes pertinet.

C A P V T X I I.

Carolus Caluus Imp. Dononiense monasterium, à S. Ragenfrede in Hannonia ad Scaldim fluuium, secundo lapide à Valentianis constructum, an. 877. instaurat, & praedijs iam olim possessis dotat, hortatu Gisle sororis suae.

IN nomine sanctae & indiuiduae Trinitatis. CAROLVS misericordia Dei Imperator Augustus: omnibus Christicolis pax & salus.

PRO.

Pro timore & amore Dei, multa loca Sanctorum, Deo propitiantem, alia noua construximus, alia lapsa restaurauimus.

Quapropter sciat omnium sanctæ Dei Ecclesiæ fidelium tam presentium quam & futurorum industria, quoniam per carissimæ sororis nostræ, Gislæ scilicet nomine, crebram admonitionem, ac per dilecti nepotis nostri supplicem postulationem, quin insuper & pro animæ nostræ perpetua salute, Abbatiam sanctissimæ Dei genitricis Mariæ, nec non venerandę virginis S. Ragenfredis, quam ex suis proprijs prædijs ac vernaculis ipsa viuens construxit, sitam super Scaldis fluuij ripam, in prædio, quod nuncupatur Dononium, ad pristinum certamus restituere statum.

Decreuimus igitur, Dei timoris causa, necnon & per deprecationem iam dictorum, has res reddere & confirmare per nostram magnificentiam, ad utilitatem fratrum sororumque inibi Deo militantium, vt perpetualiter possideant quæ inferius scripta habentur.

Reddimus itaque, cum nostra omni confirmatione, fratribus & sororibus memorati cœnobij, ipsum videlicet Dononium cum omni integritate, mansos scilicet LIII. cum molendinis & campis, & pratis valde vberimis, & in pago Hainoginense villam, quæ dicitur Halcim, cum omni similiter integritate, mansos videlicet xxiv. cum molendinis & pratis, etiamque cum omnibus familijs inibi degentibus.

In eodem quoque pago villam quæ dicitur Teonis, cum omni integritate, mansos videlicet xxxiv. In villa, verò quæ dicitur Salcem eiusdem pagi mansos xiv. cum silua quæ vocatur Ambligia. In præfato quoque pago, in villa Galdeciatas nuncupata, mansos vii. necnon & terram arabilem.

Quin insuper statuendo sancimus, omnimodam decimam tam de villis indominicatis, quam de beneficijs, ex omni Abbatia, ad vfus fratrum & sororum æternaliter largiendam.

Ipsius verò loci senior, quidquid ad opus ecclesiarum vel ædificiorum præfati cœnobij necessarium fuerit, ante omnia & super omnia, secundum Dei amorem, prouideat, ac prouidendo largueri suppleat.

Et vt æternaliter conferuentur inuiolabiliter, manu propria subter firmavimus, & annuli nostri impressione insigniri iussimus.

Actum est hoc anno ab Incarnatione Domini nostri Iesu Christi

877. D. CCC. LXXVII. Idibus Augusti, Indictione x. anno xxxviii.
 regni KAROLI Regis in Francia, & Imperij eius II.
 Signum KAROLI gloriosissimi Imperatoris.
 S. Noberti. S. Gerlonis. S. Willelmi.
 S. Rodulphi eius nepotis. S. Bernardi.
 Notarius scripsi, Pandiaco palatio regali, amen.

NOTATIONES.

GISLA) Ludouici Pij Imp. filia, Caroli Calui foror, S. Euerardi Comitis & fundatoris Cifoniensis vxor, & multarum ex eo prolium genitrix. Cod. don. p. cap. 21. consule.

S. RAGENFREDIS) eiusque mater S. Regina, monasterium Dononense, *Denain*, condiderunt: vt in Fastis Belg. 1. Iulij explicui.

FRATRYM fororumque.) Dononium, (vt Marchianæ, Hasnonium, & alia multa Germaniæ inferioris ac superioris monasteria) fuit olim vtriusque sexus cœnobium: sed muris & claustris prorsus distincta erant ædificia pro quoque sexu.

De Dononio ita Baldericus lib. 2. cap. 28. in Chronico Cameracensi: In vico Duneng beata Rainfredis ex sui iuris rebus cellam fundauit, & sanctimonialibus constitutis, ipsa etiam Abbatissa regimonium duxit. Hanc autem postea, incumbente inopia, inclinatam pauci Canonici incolebant: donec consilio Gerardi Cameracensis Episcopi, & Leduini Abbatis Vedastini, Balduinus Comes ad pristinum statum restituit, ibique monialibus regulariter institutis, Abbatissam, nomine Ermentrudem, præfecit. Hactenus Baldericus.

HALCIM) fortè *Haucin* hodie.

VILLA TEONIS) fortè *Tun* siue *Thun*, ad Scaldim, versus Cameracum.

AMBLIGIA) vicus & silua Hannoniæ, prope Crispinium, *Ambli-se*; cuius etiam mentio fit in vita S. Landelini Abbatis & fundatoris Crispiniensis. Ambligiæ titulum Principatus nonnulli adscribunt, & possidetur hodie à Principe de Ligne.

CAPVT

C A P V T X I I I .

Carolus Simplex, Francorum Rex, Franconi Leodicensi Episcopo possessiones quasdam, vi ablatas, an. 894. restituit, Adeleide matre & Fulcone Remorum Archiepiscopo, petentibus.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, CAROLVS misericordia Dei Rex.

Si iustitiam Dei verè diligimus, & aures nostræ pietatis iustis accommodare petitionibus certamus, morem, vt decet, regium frequentamus, & ex hoc in futuro remunerari omnino credimus.

Quapropter notum esse volumus omnibus sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus, tam præsentibus quàm & futuris; quoniam nostræ genua Serenitatis adiens dominus FRANCO venerabilis Episcopus, reclamauit se de quibusdam rebus, de fisco scilicet Arceias, in pago Portunensi sito, quas etiam ab Eua, Chunradi quondam muliere, per precariam acceperat, quòd vi atque violentia, sibi ac ecclesiæ suæ fuissent ablata.

Quod ergò vt verum comperimus, ob Dei amorem & S. Lamberti, remediumque animæ nostræ, perque deprecationem carissimæ & venerabilis genitricis nostræ ADELEIDIS, ac domini FULCONIS Remorum Archiepiscopi, præceptum nostræ auctoritatis & hoc fieri, & ei dari iussimus;

Per quod iubemus atque præcipimus, vt nemini mortalium liceat, quoquo modo, ab eo vel ab ecclesia sua, successoribusque suis prædictas res cum omni integritate, veluti continetur in præfata precaria

Quæ ab hodierna die & deinceps habeant, teneant, possideant, vel quidquid exinde facere voluerint, liberam ac firmissimam in omnibus, sicut de alijs suæ ecclesiæ rebus, habeant potestatem faciendi.

Et vt hæc nostræ auctoritatis largitio, per successura annorum curricula, rata & inconuulsa permaneat, manu propria eam subterfirmavimus, & annuli nostri impressione insigniri iussimus.

Signum CAROLI gloriosissimi Regis.

Rauber-

Raubertus Notarius, ad vicem Auskerici Cancellarij, recognouit.

894.

Datum anno incarnationis Dominicæ octingentesimo nonagesimo quarto; anno quoque, regnante Carolo, secundo, Indictione duodécima, VI. Kalendas Octobris. Actum Attiniaco.

NOTATIO.

ATTINIACVM) palatium: de quo vide Cod. cap. 15.

CAPVT XIV.

Suentiboldus Lotharingia Rex monachis S. Dionysij in Francia, prope Parisios, an. 896. restituit Salonam Abbatiam, in Saliensi pago sitam, petente Raginero I. Hannoniæ Comite.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. ZVENTEBVLCHVS diuina procurante clementia Rex.

Condecet ergò nos, qui regia potestate sublimamur, maximè Dei timorem cunctis mortalibus anteponeere negotijs, & loca, quæ antecessores nostri ad honorem Dei construxerunt, præ ceteris secularibus rebus amare, atque conseruare; quia, vt credimus, ex hoc & Dominus nobis magis placatus existit, ob cuius amorem hoc facimus, & honorem Sanctorum eius, quorum meritò veneramur obsequia.

Quapropter ad notitiam perueniat vniuersis Dei ecclesiarum credulis, qualiter Congregatio beati martyris Dionysij sociorumque eius, ad nostram sublimitatis clementiam mittens quemdam suorum fratrum reclamare, propter res quas antecessores nostri aut alij religiosi homines, ob sui salutem, suprafatis martyribus, ad luminaria, & ad fratrum vtilitatem, & ad pauperum curam, ipsiusque loci honestatem, dederunt, quæ in nostro regno sitæ sunt.

Quorum reclamationem nos obaudientes, ob interuentum fidelium nostrorum Odoacri & Raginharij, reddidimus eis quamdam Abbatiam, sitam in Saliensi pago, Salonam nomine, ad supradictos vsus, cum omnibus eius appendicijs.

Ex qua Abbatia, nos rogauerunt, duas villas specialiter concedere,

cedere, ad luminaria & pauperum curam, Sulciam videlicet & Bar-
nuuillam, cum omnibus appendicijs earum.

Quòd nos contentientes, pro nostræ animæ salute antecessorum-
que nostrorum, fieri decreuimus, nec non & decimarū illius Abba-
tiolæ omnem dominicatum concessimus, velut in omni Abbatia san-
cti Dionysij agitur, ipsis petentibus, ad vsus pauperum & matricu-
lariorum S. Priuato quotidie seruentium, & oblationes quotidie
offerentium, pro communi vtilitate concessimus.

Et nullus vniquam dominator adueniat, qui hoc infringere au-
deat: quòd si aliquis proteruiter hanc eleemosynam infringere in-
incipiat, protinus in iram Dei Sanctorumque eius incurrat, ad quo-
rum loca hanc concessionem fieri decreuimus.

Et vt breuiter concludam, anathematis vinculis ligatus, nisi re-
spisceret, hic & in æuum permaneat: præsens tamen editio firma
stabilisque permaneat.

Quod vt credibilis sit cunctis in Dei nomine credentibus, manu
propria firmauimus, annuli que nostri impressione iussimus insi-
gniri.

Signum Domini ZVENTEBVLCHI gloriosissimi Regis.

Waldgerus Notarius, ad vicem Ratpoti Archiepiscopi, sum-
mi que Cancellarij, recognouit.

Data XI. Kalendas Februarij, anno incarnationis Domini 896.
ocingentesimo nonagesimo sexto, Indictione decima quarta, an-
no verò regni domini Zuentebulchi primo. Actum in Suuetchusa,
in Dei nomine feliciter, amen.

NOTATIO.

B. DIONYSII) congregatio, in diocesi Parisiensi, est monacho-
rum Benedictinorum: de qua vide supra cap. 1.

CAPVT XV.

Suendeboldus Lotharingie Rex dat cathedrali Canonorum

S. Lamberti collegio Leodicensi villam Teux, an. 898.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. ZVENTEBOLDVS diui-
na fauente clementia Rex.

L 1

Pro

Pro his quæ, ob amorem Dei, ecclesijs sanctis locisque Sancto-
rum per mansuetudinem nostræ Serenitatis tribuimus, æternæ fe-
licitatis beatitudine, ipsis interuenientibus Sanctis, omnimodis per-
frui confidimus.

Idcirco, omnium sanctæ Dei ecclesiæ, nostrorumque fidelium,
tam præsentium nouerit, quàm futurorum sagacitas, quia nos, pro sa-
lute nostræ animæ, pijsque genitoris nostri serenissimi ARNULPHI Im-
peratoris, ac nostrorum prædecessorum Imperatorum & Regum,

Largimur ecclesiæ, in honore beatæ Mariæ, genitricis Dei &
Domini nostri, & præclari martyris Christi Lamberti in Leodico
constitutæ, cui præsidet FRANCO venerabilis Episcopus, villam no-
stri dominicatus, sitam in pago Leuga, super fluuium Poledam, vo-
cabulo TEVX, cum omnibus iuste & legaliter ad eam pertinentibus,
videlicet mancipijs vtriusque sexus, campis, filuis, pratis, aquis, aqua-
rumque decursibus, molendinis, cambis, paruis exitibus & rediti-
bus, cultis & incultis, mobilibus & immobilibus, eo tempore &
pacto, vt ex hoc, & in antea, præscriptæ ecclesiæ, nec non prædicto
Episcopo, successoribusque eius, sine contradictione aliqua, im-
mobiliter perpetuò subsistant.

Et ne hæc nostræ beneuolentiæ largitio per mansuris successioni-
bus infucate seruetur, nostri annuli impressione subter insigni
præcepimus.

Signum domini ZVENTEBOLDI Regis.

Walgerius Notarius, ad vicem Raerbodi Archicancellarij, re-
cognouit.

898.

Actum VIII. Idus Octobris, anno incarnationis Dominicæ octin-
gentesimo nonagesimo octauo, regni verò Zuenteboldi serenissimi
ac pijsissimi Regis quarto. Actum villa Aquæ ductus, in Dei nomine
feliciter, amen.

NOTATIONES.

ZVENTEBOLDVS) seu Suentiboldus, Arnulfi Imp. filius naturalis,
ab eodem an. 895. Rex Lotharingæ creatus, Odam, Odonis Fran-
corum in Aquitania & Burgundia Regis filiam, an. 897. duxit vx-
orem: vt Regino testatur.

Quas reliquit filias, Benedictam & Cæciliam, sanctitatis opinione
claras.

claras, & ex ordine Abbatissas monasterij Sulsterensis, in ditione Iuliacensi. Anno 900. prope Mosam, à Raginero I. Hannoniæ Comite & alijs victus, in prælio occubuit. Plura vide Codicis don. piarum cap. 20. & in Stemmatis Principum Belgij cap. 10.

LEVGA pago) *pays de Liege.*

CAPVT XVI.

Ludouicus Lotharingia Rex, Suentiboldi frater & in regno successor, an. 910. dat Mortarium villam Canonicis in Caprimonte (opido olim diœcesis Leodicensis) degentibus.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. **LYDOVICVS** diuina ordinante gratia Rex.

Quoties sanctarum Dei ecclesiarum necessitatibus munimine regalitatis subuenerimus, morem antecessorum nostrorum imitatur: idque nobis ad præsentis æui subsidia, atque ad futura beatitudinis præmia incunctanter adipiscenda, proficere credimus.

Quocirca omnium sanctæ Dei ecclesiæ nostrorumque fidelium, præsentium ac futurorum, prudens agnitio comperiat, quia **HATTO** venerabilis Archiepiscopus, & **GERBERDVS** Celsitudinem nostram adierunt, intimando, qualiter frater noster **SVENTIPLCHVS**, postquã à regni gubernatione proceres regni Lothariensis demiserint, cuidam viro **ROINGO** quandam proprietatem dederit, quam ipse **Roingus** postmodum ad substantiam Canonicorum, in **CAPRIMONTE** loco vocato, degentium, vtcumque delegauerit;

Cumque prænominatus Comes hoc taliter actum perscrutauerit, nostrisque auribus innotuit, humillimeque expetiit cum **Hatton**e præfato Pontifice, vt pro salute animæ nostræ, easdem res prænominatis Canonicis, per nostræ auctoritatis præceptum, confirmaremus.

Hoc quoque ipsorum petitioni libenter acquiescentes, præscriptas res in Comitatu **Leuchia** sitas, **Mortarium**que locum vocatum, cum omnibus suis appenditijs, vt hætenus iam dictus **Roingus** eas habere visus fuit, ita deinceps, ad substantiam sæpeditorum Canonicorum, per præsentem nostræ Regalitatæ vigorem concedimus.

ac confirmamus;

Videlicet cum manso indomincato, atque ecclesia, cum alijs duodecim mansis, castitijs, campis, pratis, pascuis, siluis, cultis & incultis, aquis aquarumue decursibus, molendinis, piscationibus, vijs & inuijs, exitibus & reeditibus, quæstis & inquirendis, mobilibus & immobilibus, ac mancipijs vtriusque sexus inibi residentibus.

Hoc quoque obnixè statuentes ac sanctientes, vt more ecclesiastico, ab hodierna die, præscripti Canonici ad mensam ipsorum habeant, teneant, possideant, nostrique ob id memores effici delectentur.

Et vt præsens nostræ largitionis & confirmationis præceptum, per succedentia tempora, verius credatur, ac diligentius seruetur, manu propria subter firmauimus, & sigilli nostri impressione insigniri iussimus.

Signum domini LVDOVICI serenissimi Regis.

THEODVLPHVS Notarius, ad vicem Rathpodi Archiepiscopi & Cancellarij summi, recognoui.

910. Data V. Idus Nouembris, anno Dominicæ Incarnationis D. CCCC. X. Indictione XIII. anno verò domini Ludouici X.

Actum; in Geleneheim, in Dei nomine feliciter, amen.

NOTATIO.

In Caprimonte, *Chieuremont*, olim fuerunt duo auttria Canoniorum collegia: quorum prædia partim Canonicis B. Mariæ Aquisgranensis, partim Canonicis S. Ioannis in insula Leodicensi sunt attributa; Caprimontensi opido funditus exciso à Notgero Leodicensi Episcopo. Causam excidij inuenies apud Chapeauillium, rerum Leodicensium scriptorem.

CAPVT XVII.

Carolus Simplex Francorum Rex Canonicis ecclesiæ S. Lamberti Leodicensis an. 915. dat forestum seu siluam in Arduenna sitam, Stephano Leodicensi Episcopo, & Raginero I. Hannonia & Hasbania Comite, petentibus.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, CAROLVS, diuina propitiante clementia, Rex Francorum.

Si

Si Deum præ oculis habendo, in augmentandis suis ecclesijs honoramus, nostrosque fideles in suis rectis petitionibus libenter excipimus, diuina humanaque nobis simul conciliamus, atque regiam liberalitatem moribus paternis exequentes sumus.

Quocirca omnium nostrorum fidelium, præsentium videlicet ac futurorum, comperiat solertia, quòd Dvdo Viridunensium Episcopus, RAGINERVVS Marchio strenuus, pariter etiam ROBERTVS nostræ Serenitatis executor fidelissimus, nostram adierunt excellentiam, poscentes prorsus,

Vti interuentu STEPHANI venerabilis Tungrorum Episcopi, nostræ consanguinitati affinis dilectissimi, partibus sanctæ Dei genitricis Mariæ, almiq̃ue martyris Lamberti, in proprium traderemus forestem, quæ olim pertinuerat ad Testis villam, quam dato fisco ZVENDIPOLCHVS retinuerat ad manum regiam, quamque constat in pago Luuienti, atque in Comitatu SICHARDI sitam, atque istis finibus circumquaque conclusam;

Terminatur à Wlfinji fago, vsque in fluuium Ambleuam, inde ad monasteriũ Stabulaus, sicque vadit ad . . . & inde ad Salccias, vsque ad Nordrees fontẽ, & ad Hauernij vsque ad Vesere, & idem ad riuũ de Solmania vsque ad Solergeas & Hukelebac, vsque ad Veserem & Geislampiã, vsque ad Hospitale, & sic reuertitur ad Wlfinji fagum.

Horum itaque petitioni gratanter assensum præbentes, egimus, iuxta quod fuerant obnixè poscentes.

Delegauimus namque ipsam forestem prælibatis partibus iure perpetuo in proprium tenendam, & totum vndecumque ad integrum, velut dudum semper in Regum manibus constiterat, firmauimus omni tempore possidendam, in tantum, vt neque à quoquam venatio vllatenus fiat per illam, nisi Prælati illius ecclesiæ licentiam omnino habuerit indeptam.

Si quis ita temerario ausu in ea venari præsumpserit, sic bannum regium inde componat, quomodo antea componebatur, dum Regum in manibus steterat.

Et vt hoc nostræ auctoritatis præceptum perpetualiter manens, semper sit inconuulsum, has testatorias litteras exinde fieri iussimus, annuliq̃ue nostri impressione subtus insigniri præcepimus.

Signum CAROLI Regis gloriosissimi.

Ionuinus Notarius, ad vicem Heriuei Archiepiscopi, summiq̃ue Cancellarij, recognouit.

Datum VIII. Kalendas Septembris, Indictione tertia, anno vice-
fimo tertio, regnante Carolo Rege gloriosissimo, redintegrante de-
cimo octavo

Actum monasterio S. ARNVLPHI, in Dei nomine feliciter,
amen.

NOTATIONES.

RAGINERVS I.) Hannoniæ & Hasbania Comites: de quo & alijs
tribus ex ordine Ragineris, in Stemmatibus Belgicis cap. 21. fuse
differui. Horum stirps mascula hodieque perstat in Lantgrauis
Hassia, qui originem & gentilicium Leonis insigne trahunt ab
Henrico Brabantino, Henrici II. Brabantia Ducis filio.

ZVENDIPOLCHVS) seu Suendiboldus Lotharinga Rex.

LYVIENSI) seu Lutgiensi pago, *au pais de Liege*.

STABVLAVS) hodie Stabuletum, Abbatia Benedictinorum: cuius
nunc Administrator est Episcopus Leodicensis.

REDINTEGRANTE.) Vide Cod. don. cap. 27.

S. ARNVLPHI) monasterium Metense, multorum olim Regum
tumulis nobile, describitur Valladerius.

CAPVT XVIII.

*Carolus Simplex Francorum Rex Rutgero Treuerensi Archiepi-
scopo restituit Traiectensem S. Seruatij Abbatiam.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. CAROLVS diuinâ pro-
pitante clementiâ Rex Francorum.

Dogmate diuino instruihur, & regiâ maiestate monemur, qua-
tenus Sanctorum loca sub solida tuitione prouideamus: & si qua
sunt alicuius prauitate attrita, ad pristinum reuerti faciamus ita-
tum.

Nouerit igitur omnium sancte Dei Ecclesiæ fidelium nostrorum,
videlicet præsentium ac futurorum industria, quoniam vir venera-
bilis nobis fidelis Rutgerus, Treuerensis ecclesiæ Archiepiscopus,
sepius plangendo adiit Celitudinem nostram, dicens, quod Abba-
tiam

riam S. Seruatij, quæ est constructa in Traiecto, in Comitatu Mase-land, quam dedit per suum præceptum sibi commissæ Treuerensî ecclesiæ Arnulphus Rex, sed violentia Ragineri Comitis, & filij eius Gisilberti, à prædicta Treuerensî ecclesiâ iam olim esset iniuste ablata.

Ergò ad causas nostras eius proclamationem mittens, iudicio Scabinorum palatij nostri, & attestatione omnium fidelium nostrorum, ipsam Abbatiam S. Petro, in cuius honorem est constructa Treuerensî ecclesiâ, & prænominato Præfuli reddimus, vt in perpetuum, sine cuiuspiam contradictione, cum omni integritate ipse & successores eius ipsam Abbatiam teneant atque possideant, & quidquid pro sua, suæque ecclesiæ utilitate, ex ipsâ facere decreuerint, liberam in omnibus potestatem habeant faciendi.

Et vt hæc notitia instantibus & futuris temporibus rata esse credatur, & firmior habeatur, sigillo nostri palatij eam roborari iussimus.

Hæc sunt nomina eorum qui præfatum contulerunt iudicium, videlicet

Episcoporum,

Wifridus, Dado, Rauberrus,
Abbo, Stephanus:

Sed Comitum,

Matfridus, Sigardus, Otto,
Fulbertus, Christianus, Erkengerus,
Issembardus, Hungerus, Ecfridus,
Ermenfridus, Walterus, item Walterus:

Nec non & Scabinorum,

Blidulphus, Regnardus, Adelbertus,
Sigebertus, Witterus, Adelbardus,
Rubertus, Bernacrus, Volmarus,
Roricus, Otkerus, Ingrannus,
Betto, Engilbertus, Filbertus, Iswardus.

Rathbodus Notarius, præcipiente domino Rege Carolo, hanc notitiam scripsit.

Data Idibus Iunij, Indictione VIII. Anno XXVII. regnante Rege Carolo, redintegrante XXI. largiore verò hereditate indepta VII. Aetum Heristal palatio.

NOTA.

NOTATIONES.

S. SERVATI) collegium Canoniorum Traiecti ad Mosam, nuncupatur hinc Abbatia, more & stilo illius æui, apud Leodicenses & alios vsitato. Molanus lib. de Canonicis, varia Canoniorum collegia, in diœcesi Leodicensi sita, enumerat; quibus hodieque præsunt Abbates sæculares.

GISILBERTVS) Ragineri I. Hannoniæ Comitæ & Albradz filius, fuit primus Lotharingiæ Dux: vt in Stematibus Belg. cap. II. docui.

HERISTAL) palatium olim regium (à quo Pipinus Heristallius seu Herstallius, Major domus Regiæ, cognomentum induit) nunc vicus, *Herstal*, Baronæ titulo clarus, ad Mosam, haut procul à Leodico. Censetur iuris Brabantini, spectatque ad gentem Nassauiam.

CAPVT XIX.

Eiusdem Caroli Regis diploma alterum, eiusdem argumenti ac sententiæ.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. CAROLVS diuinâ largiente misericordia Rex Francorum:

Si feruorum Dei petitionibus aurem libenter accommodamus, diuini cultus amore, regium decenter morem exequimur, ac vitæ æternæ præmia propter hoc adipisci veraciter credimus.

Quocirca comperiat omnium fidelium sanctæ Dei Ecclesiæ, nostrorum videlicet præsentium & futurorum solertia, quoniam Archiepiscopus venerabilis Treuerensis ecclesiæ RYTGERS nostræ Serenitatis culmen adiit, conquerens quod Abbatiam quandam, quæ est constructa super flumen Mosam, in loco TRAIECTVS nuncupato, vbi requiescit corpus sanctissimi confessoris Seruatij, Arnulphus quondam Rex, deprecante RATHBODO prædictæ ecclesiæ pridem Archiepiscopo, delegauerat S. Petro Apostolo ad cathedram Treuerensem.

Idque sanctionis præceptum confirmare studuit; sed irruentibus diuersis contrarietatibus, à potestate eiusdem sedis RAGNERVS pridem

pridem Comes eandem Abbatiam violenter subtraxit, & reclamante dicto Rathbodo apud Regem Zuendeboldum, illam reddere compulsus est S. Petro.

Verum Zuendeboldo perempto, iterum à Raginero peruasa est, ac post illum ab eius filio GISILBERTO pari violentia hætenus negatur reddere.

Cuius petitionem fore salubrem cognoscentes, consensu Episcoporum nostrorum, & iudicio Comitum, seu aliorum fidelium, supradictam Abbatiam in Traiecto super flumine Mosa sitam, in Comitatu verò Hasbacensi, in conspectu nostro & præsentia Principum nostrorum ipsimet prælibato Archiepiscopo reddere imperauimus, pro amore Dei.

Ita dumtaxat, vt à nobis restitutam S. Petro, vsibusque sanctæ Treuerensis ecclesiæ, ab hinc in futurum nullus valeat eam subtrahere vel diuidere exinde; sed nostræ pietatis munere ipse Archipræsul Rutgerus, & eius successores memoratam sæpe Abbatiam habeant, teneant, cum villis, mancipijs vtriusque sexus, & omnibus rebus iuste ibidem pertinentibus, & earundem rerum exactiõibus, & omnia ad se pertinentia regant & disponant pro suæ utilitatis studio, sicut priorum Regum auctoritates patefaciunt.

Hanc igitur Abbatiam reddendam nostræ auctoritatis præcepto Archipræsuli Rutgero, & suæ ecclesiæ, manu propriâ roborauimus, & annuli nostri impressione insigniri iussimus.

Signum Caroli Regis gloriosissimi.

Gozelinus Notarius, ad vicem Rutkeri Archipræsulis summiq; Cancellarij, recognouit.

Data VII. Idus Iulij Indictione VIII. anno regni Caroli inclyti Regis XXVII. redintegrante XXII. largiore verò hereditate incepta VIII.

Actum in Villa Theodonis,

NOTATIONES.

THEODONIS villa) olim palatium regium, nunc munitum Ducatus Luxeburgensis opidum; ad Mosam, Francis *Theonville*, Germanis *Dietenhose*.

TRAIECTVS) us, ui, masculino genere, vt rectè veteres scripserunt,

M m

runt. Quod opidum hodie Traiectum ad Mosam, neutro genere, sed barbarè, nuncupatur, vulgò *Maastricht*: Ammiano Marcellino Optricesium, quasi dicas *Oppertricht*. Hinc nonnulli Traiectum superius nominant, ad distinctionem Traiecti seu potius Traiectus inferioris, ad Rhenum in Batauis siti, & vulgò *Vltraiectum*, *Vtrech*, nuncupati.

CAPVT XX.

Stephanus Papa foundationem Abbatia Broniensis, in Comitatu Namurcensi, an. 942. confirmat, Romæ existente, & coram petente S. Gerardo Abbate ac fundatore Broniensis.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, & S. Mariæ semper virginis. STEPHANVS, Sedis Apostolicæ summus Episcopus, seruus seruorum Dei, fratribus ac filijs nostris per vniuersum orbem terrarum in fide Catholica degentibus.

Notum cupimus esse omnibus tam præsentibus quàm futuris, qualiter filius ac frater noster diuina annuente clementia, Gerardus Abbas nobis innotuit de monasterio Broniensis, quod in melius reformauit & restaurauit, in honore S. Dei genitricis semper virginis Mariæ, sanctorumque Apostolorum Petri & Pauli, & S. Ioannis Baptistæ.

Post verò multorum Sanctorum pignora, congregauit ibi corpus etiam S. *Eugenij* martyris, Archiepiscopi Toletanæ sedis, discipuli & ordinati S. *Dionysij* Archiepiscopi, & cum magna reuerentia & honore inibi attulit: hereditatem quoque propriam tam in agris quàm mancipijs, & in omnibus iure hereditario adiacentibus deuotè ac voluntariè ad præfatum dedit monasterium.

Postquam autem nobis hoc indicauit, prouolutus pedibus nostris petijt, quatenus auctoritate Apostolorum Petri & Pauli malediceretur omnis, qui de eodem monasterio aliquid conaretur, tam de reliquijs Sanctorum, quàm de vestimentis & libris, & de territorijs auferre, atque de mancipijs vel de alijs quibuslibet rebus, quas nunc habet sibi datas, vel ultra possit Dei misericordis obtinere.

Hoc

Hoc quoque magnopere expetit, vt eodem confringatur anathemate quicumque privilegium, quod de eodem loco & monasterio iam regia magnificentia & imperialis sanxerat auctoritas, aliquatenus præsumeret infringere:

Scilicet vt nullus Episcopus, nullus Comes, nullus Aduocatus, nullus Iudex publicus, nec quilibet ex iudiciaria potestate, in ecclesias aut loca, vel agros, seu reliquas possessiones memorati monasterij præsumat ingredi, aut ad causas audiendas, aut precaturas faciendas, aut freda vel tributa, aut obsonia quælibet exigenda, vel mansiones, aut situas, vel paradas faciendas, aut fideiufsores tollendos, aut homines eiusdem monasterij, tam ingenuos quàm seruos, super terram ipsius commanentes, iniuste distringendos, nec ad vllas redhibitiones aut illicitas occasiones requirendas, nostris & futuris temporibus.

Sed liceat memorato Dei seruo Gerardo, suisque successoribus res prædicti monasterij, cum monachis suis, sub immunitatis nostræ defensione, quieto ordine possidere & ordinare, absque cuiuslibet arbitri communionem, nisi ipso Abbate & suis monachis id rationabiliter fieri petentibus.

Hoc quoque firmari expetit nihilominus, vt eadem damnetur maledictione, quicumque locum ipsum & loci incolas, infra suos terminos hostili incendio, vel cæde, aut aliqua iniusta oppressione præsumpserit aliquatenus depopulari, vel infringere.

Adstantibus igitur Episcopis & confratribus huius sanctæ Romanæ Sedis, & consentientibus, petitionem famuli Dei Gerardi Apostolica auctoritate firmari decreuimus.

Igitur auctoritate Patris & Filij & Spiritus Sancti, & S. Mariæ semper virginis, Dei genitricis, & omnium cælestium Virtutum, & S. Ioannis Baptistæ, & sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, S. Eugenij martyris, eiusdem loci patroni & prouisoris, & Sanctorum, quorum reliquiæ inibi sunt, simulque omnium Sanctorum, quorum nomina scripta sunt in libro vitæ, excommunicamus, anathematizamus, damnamus omnes, qui horum quidpiam, quæ de immunitate & libertate Broniensis ecclesiæ & loci prælibata sunt, irritum fecerint vel infregerint, nisi resipuerint, & pœnituerint, & ab Abbate & fratribus eius veniam promeruerint, & de cetero emendauerint.

At verò qui obseruator extiterit huius nostræ præceptionis, & regie sanctionis, gratiam & misericordiam, vitamque æternam à misericordissimo Domino Deo nostro consequi mereatur.

Ego CASTORIUS Notarius regionarius & Scriniarius sanctæ Romanæ Ecclesiæ, corroborante Apostolica auctoritate, & sancto Papa Stephano suggerente, recognoui.

Signum Domini STEPHANI Papæ gloriosi.

Data V. Kalendas Maij, anno ab Incarnatione Domini

Actum Romæ feliciter, amen.

Ego Leo sanctæ Romanæ Ecclesiæ Archipresbyter, rogante domino nostro Stephano, subscripsi, amen.

Ego Dairinus Episcopus, iubente eodem Episcopo, subscripsi, amen.

Ego Valentianus Episcopus subscripsi, amen.

Ego Agapitus Episcopus ipso iubente subscripsi, amen.

Ego Emerentianus Episcopus subscripsi, amen.

Ego Simphorianus Episcopus subscripsi, amen.

Ego Liberius Episcopus subscripsi, amen.

Ego Laurentius Episcopus subscripsi, amen.

Ego Florentius Episcopus subscripsi, amen.

Ego Gregorius Episcopus subscripsi, amen.

Ego Gaudentius Episcopus subscripsi, amen.

Ego Clementianus subscripsi, amen.

Ego Vrbanus Episcopus, iussu domini Stephani Papæ, subscripsi, amen.

Hilduinus Mediolanensiu Archiepiscopus subscripsi, amen.

Wido Placentinensis Episcopus subscripsi, amen.

Petrus Cumenis Episcopus subscripsi.

Ainardus Basulæ Episcopus subscripsi, amen.

Richuinus Stratburgis Episcopus subscripsi, amen.

Rotherus Treuiris Archiepiscopus subscripsi, amen.

Benedictus Metensis Episcopus subscripsi, amen.

Richarius Leodicensis Episcopus subscripsi, amen.

Stephanus Cameracensis Episcopus subscripsi, amen.

NOTATIONES.

BRONIVM) hodie S. Gerardi Abbatia, Benedictinorum, annexa
Episcopatu Namurcensi.

Stephanus Papa an. 939. creatus, obiit an. 943.

ROTHERRVS) f. Rotbertus A. Treuerensis.

CAPVT XXI.

*Conrado Lotharingæ Duce postulante, Otho I. Imp. an. 944.
dat Faraberto Leodicensi Episcopo monasterium Eiche,
quod nunc est Canoniorum collegium, in ditio-
nis Leodicensis opido Maseica.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. OTTO, diuina prouidentia Rex.

Si locis diuino cultui mancipatis aliquid impendimus, augmenti æternæ remunerationis cumulum speramus inde nos adepturos.

Quocirca nouerit omnium fidelium nostrorum cautela, tam præsentium quàm succedentium, qualiter ob amorem omnipotentis Dei, interpellante nostram liberalitatem Duce CONRADO, tradidimus ad Leodicensem Sedem, in honore semper virginis Mariæ dedicatam, quoddam monasterium, EICHE vocatum, super fluuium Votra constructum, situm in pago *Hufce*, in Comitatu Rodulphi, quatenus præfatæ ecclesiæ, cui modò præest FARABERTVS Episcopus: sui que successores eandem inde teneant potestatem, quam in reliquis habent rebus ad suam Sedem pertinentibus, cum omnibus ad prænotatum cœnobium iuste spectantibus terris, mancipijs, cunctisque, quæ dici vel nominari possunt.

Et ut hæc auctoritas nostra, præceptum que traditionis inuiolatum deinceps permaneat, iussimus hoc conscribi, sigilli que nostri impressione munitum firmari.

Signum domini OTTONIS Serenissimi Regis.

Eimo Notarius, ad vicem Brunonis Archicancellarij, recognoui.

M m 3

Actum

944.

Actum Chuitileneburg, anno incarnationis Domini nongentesimo quadragesimo quarto, IV. Nonas Iulij, regni autem domini Ottonis decimo sexto, Indictione septima.

NOTATIONES

CONRADVS) seu Cuno, Lotharingia Dux ab Othone Ia Imp. an. 944. creatus, eiusdem filiam Luidgardem an. 947. duxit vxorem, quæ an. 953. decessit: vt Continuator Reginonis testatur. Idem Dux diplomati Gemblacensi an. 950. subscripsit.

EICHE) monasterium: de illo egi. in Cod. don. piarum cap. 20. pag. 91. & in Fastis Belg. 2. Oct.

CAPVT XXII.

Walciodorensis Benedictinorum Abbatia, ad Mosam fl. in Comitatu & diocesi Namurcensi, ab Eilberto Comite ac domino Florinensi, eiusque coniuge Herefinde, an. 946. fundatur dotaturq.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. OTTO diuina fauente clementia Rex.

Notum sit omnibus sanctæ Ecclesiæ fidelibus & filiis, præsentibus scilicet & futuris, qualiter venerabiles Episcopi nostri, Fredericus sanctæ Maguntinensis ecclesiæ, & Hugo Leodiensis, adierunt Serenitatis nostræ præsentiam, deprecantes, vt cuidam nobili viro EILBERTO nomine, assensum præberemus, de rebus sui iuris monasterium edificare, in honore S. Mariæ semper virginis, in loco qui dicitur Walciodorus, vbi iam dictus vir & vxor sua Herefindis in religione feruentissima susceperant quosdam Dei seruos, peregrinationis gratia à Scotia venientes, & sub regula S. Benedicti viuere cupientes.

Dedit igitur prædictus vir, cum coniuge sua, de proprietate sui iuris ad præfatum locum, prædictis monachis locum qui dicitur Walciodortis, vbi est ecclesia in honore S. Mariæ constructa, & mansus indomicatus, ad quem aspiciunt mansi triginta, cambæ septem,

septem, fornarij duo, in pago Ardenna dicto ad Littras, mansum indominicatum, ad quem aspiciunt mansi triginta, vbi est ecclesia in honore S. Dionysij constructa, cambæ duæ, fornarij duo, in Falmenna. mansum indominicatum, ad quem tres cambæ, duo fornarij, duo in Condrosio ad locum Antina dictum, vbi est ecclesia in honore S. Maximini constructa; mansum indominicatum, ad quem aspiciunt mansi triginta vnus, cambæ duæ, fornarius vnus, in loco Florines dicto, mansos sex, cambam vnam, cum omnibus ad prænominata loca iure pertinentibus, mancipijs, agris, pratis, pascuis, siluis, aquis, aquarumque decursibus, molendinis, piscationibus, exitibus & redditibus, quæsitis & inquirendis.

Quorum petitionibus nos, sicuti æquum erat, aurem libentissimè accommodantes (quippe quæ salutis nostræ commoda postulabant) statuendo decreuimus, vt illud monasterium perpetuò in vsu peregrinorum & pauperum stabiliatur, firmetur atque corroboretur, & semper in ditione SCOTORVM permaneat, & quamdiu aliquis illorum vixerit, nullus alius fiat Abbas, nisi vnus ex ipsis; post verò decessum illorum alius, Deum diligens & amator sanctæ regulæ, efficiatur Abbas; ipsam autem monasterium, quod ad hoc noscitur esse constructum, vocetur deinceps Monasterium peregrinorum.

Et vt hoc nostræ concessionis præceptum firmiter permaneat, manu nostra subtus firmauimus, annuloque nostro insigniri iussimus.

Signum domini Ottonis serenissimi Regis.

Vrsmus Cancellarius, ad vicem Friderici Archicapellani.

Actum XIII. Kalendas Octobris, anno incarnationis Domini 946. nongentesimo quadragesimo sexto, Indictione prima, anno Ottonis vndecimo. Actum iuxta ciuitatem Remis dictam.

NOTATIONES.

Ex Walciodori archiuis diploma istud Paulus Croftendalius recitat in sua Comitum Namurcensium Historia, quæ Bruxellæ apud filium ms. exstat.

Elbertus siue Elbertus Comes, dominus de Florines, Ebroini & Berthæ filius, Gerardi Comitis Loffensis frater cum vxore sua Heresinde (ex qua liberos non sustulit) monasterium S. Michaelis in Tirassia

Tirassia exstruxit, Anno 944, aut 946. castrum Walciodorensē, *VVanssoire*, in monasterium vertit; S. Forannanum, ex Scotia an. 968. venientem, primum ibi Abbatem constituit, demum an. 977. viuere desijt, Walciodori sepultus cum Gerardo fratre.

Ebroino seu Euroino Ludouicus Balbus Imp. circa an. 879. dedit Antinam, *Antine*, in Condrulio, & Heidresium, *Haidres*, in Famenenna. Donationis tabulæ exstant apud Cronendalium lib. citato.

Otho Imp. an. 968. cœnobium Walciodorensē Theoderico Episcopo Metensi concessit, qui Hasteriensē monasterium, dimissis mōnialibus, cum Walciodorensi coniunxit: sic vt vnus idemque sit Abbas loci vtriusque.

Est autem Hasteria ad alteram Mosæ ripam, ex opposito Walciodori sita, in qua Widericus, eiusque coniux, an. 656. moniales collocarunt.

S. Forannanus an. 982. in Domino obdormiuit, & Walciodori quiescit cum S. Eloquio, S. Foillani fratre: de quibus Fastos noitros Belg. vide.

CAPVT XXIII.

Ludouicus Transmarinus Francorum Rex, petente Arnulpho Magno Flandriæ Comite, an. 950. possessiones monasterij Blandiniensis, iuxta Gandauum, confirmat; monachis Benedictinis, per S. Gerardum Broniensem, loco Canonicorum, substitutis.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, diuina præordinante gratia Francorum Rex **LVDovicvs**.

Si in diuinis cultibus operam dantes, Ecclesiam Dei ad summum sacre religionis statum sustollere conamur, ab ipso bonorum omnium Remuneratore, pro certo confidimus fore nobis recompensandum.

Igitur notum esse volumus omnibus sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus, præsentibus scilicet & futuris, quoniam nostræ dignitatis aadiens præsentiam Arnulphus Comes & Marchio nobilissimus, no-
sterque

sterque confanguineus clarissimus, nobis retulit dolendo, quoddam cœnobium à beatissimo Amando Præsule, sub regulari monachorum norma, nobiliter secus castrum Gandauum super scaldi fluenta, olim constructum fuisse, quod antiquitus vocabatur Blandinus, nunc verò vocitatur. monasterium penitus modo destructum.

Vnde idem Comes Arnulphus, ob Dei Sanctorumque eius amorem, vehementer compassus, ei reddidit iure quasdam res, quamuis non omnes, prædicto cœnobio, quæ dudum per violentiam & nimiam sæcularium cupiditatem inde fuerant absumptæ, remotis Canonicis inibi non satis honestè viuentibus, quò melius ibidem monachi substituerentur, qui regulæ & Abbati vacando obedirent.

Quocirca prælibatus Comes nostram satis reuerenter expetiit munificentiam, quatenus concessas res præcepti nostri munimine iam dicto monasterio corroborare dignaremur, quod & fecimus.

Sunt autem memoratæ res, scilicet mansuræ, quæ sunt in portu Gandauo sitæ, à fluuio scalde vsque ad decursum Leyæ fluminis, cum censu earum, atque cum decimis omnibus. Naulum quoque, quod à prætereuntibus exigitur, & prati floralia, cum alijs ibidem aspicientibus, & molendino vno, in loco qui dicitur Affua;

Vineam quoque secus monasterium ac terram, quæ ibi adiacet vsque ad portum Gandensem, atque alia rura, quæ monasterio sunt contigua, supra quæ construant officinas, aliaque sibi congrua: Capellam denique in honore S. Mariæ dicatam, in villa, quæ dicitur Meerem, villam quæ dicitur Gunninghem, cum appenditijs suis, in pago verò Wasia super fluuium Scaldim, villam, quæ dicitur Tempseca, cum omnibus appenditijs:

In pago autem Hainau super fluuium Lanum, villam quæ vocatur Dulcis, ecclesiam scilicet cum manso indominicato, ac cum omnibus sibi adiacentibus pratis & pascuis:

Et in pago Flandrensi, in loco nuncupato Morona Bennonis pastolaria quæ sufficere possunt ouibus CXX. & in alio loco mari proximo vocabulo Bescura, terram in qua possunt alere oues centum,

Ac in ipso pago dedit præscriptis monachis, post discessum suum, medietatem fisci sui, quæ vocatur Huetlingebem mansum

N n

vnusm

vnum cum mansionario, ac maiore nomine Fulberto, alijsque mancipijs numero XII.

Vnde hoc nostræ auctoritatis decretum fieri, ac venerabili GARARDO Abbati monachisque prælibati monasterij dari præcepimus, per quod præscriptas res cum omni integritate, & alias quæ postmodum à Dei cultoribus illis sunt largiendæ, firmiter teneant, atque perpetuò, nemine inquietante, possideant:

Ea scilicet ratione, vt Abbas cum monachis, secundum loci possibilitatem, regulariter ibidem viuere studeant, ac pro nobis & totius regni statu militare Deo iugiter fatagant.

Et vt nostræ corroborationis concessio plenissimum obtineat stabilitatis vigorem, manu propria subter eam firmauimus, & annuli nostri impressione assignari iussimus.

Signum LVDOVICI gloriosissimi Regis.

Oidilo Notarius, ad vicem Artaldi Archiepiscopi, relegit & subscripsit.

950.

Actum Remis, XIII. Kal. Septembris, Indictione VIII. anno XV. regnante Ludouico Rege glorioso.

NOTATIONES.

CANONICIS remotis.) Notent antiquitatis ecclesiasticæ studiosi, in plurimis cœnobijs, quæ nunc sunt aut fuerunt monachorum ordinis Benedictini, Canonicos primitus vixisse; vt in Blandiniensi, Bauonensi, & alijs.

TEMPSECA) seu Tamisia, *Tempst*, amplum Wasix municipium, ad Scaldim, S. Amelbergæ virginis patrimonium, olim monasterij Blandiniensis, nunc est Ducis Bournonvillij.

VILLA, quæ vocatur Dulcis,) sita est in Hannonia, vulgò *Douley*, data iam olim in feudum ab Abbate & conuentu Blandiniensi.

CAPVT

C A P V T X X I V .

Otho I. Imp. Dulciacum, Crombruggam, aliasq. possessiones monasterij Blandiniensis an. 966. confirmat, petente Womaro Abbate Blandiniensi.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. OTTO diuina fauente clementia Imperator Augustus.

Cùm Regiæ vel Imperatoriæ dignitatis officium esse constet, vt monasterialia loca, Deo & Sanctis eius dicata, ob diuini cultus augmentum, nouis semper auctoribus roborentur: idcirco notum esse volumus omnium fidelium nostrorum, tam præsentium quàm futurorum, industria,

Qualiter venerabilis Abbas WOMARVS Blandiniensis cœnobij, nostram adiit Serenitatem, rogans vt more antecessorum nostrorum, Regum scilicet vel Imperatorum, rebus vel proprietatibus monasterij sui, infra regni nostri terminos constitutis, immunitatis vel defensionis nostræ brauium concederemus, hocque nostræ auctoritatis præcepto roboraremus.

Nos verò interuentu dilectæ coniugis nostræ ADELHEIDIS, fidelisque Archiepiscopi nostri Wilhelmi, ob spem diuinæ remunerationis, pro statu vel incolumitate regni, vel Imperij nostri, filijque nostri carissimi Regis Ottonis, piæ illius petitioni assensum præbuimus, & vt res vel possessiones præscripti Blandiniensis cœnobij, infra regni nostri terminos constitutæ, *Dulciacus* scilicet in pago Haginaw, & *CROMBRVGGA* in pago Brabantinse, quam villam Canisiam nostra soror GERBERGIS Regina monachis, ob remedium animæ fidelis Comitis sui reddidit Arnulphi, sub perpetua immunitatis nostræ tuitione sint, volumus:

Ita vt nullus noster Comes, aut Iudex & Vicarius, aut publicus fisci exactor, vel Aduocatus, vel alius aliquis prænominatas villas ingredi audeat, ad fredas exigendas, vel hominibus præscripti cœnobij, inibi habitantibus, diuisionem ingerendi, vel aliud quid potestatis exercendi licentiam aut potestatem habeat, nisi Abbas & Aduocatus, quem sibi ipse vtilem & necessarium elegerit.

Et vt hoc auctoritatis nostræ præceptum firmum & stabile permaneat,

maneat, hanc chartam conscribi fecimus, quam & propria manu subter firmavimus, annulique nostri impressione signari iussimus.

Signum domini OTTONIS, magni & invictissimi Imp. Augusti, Luidolphus Cancellarius, ad vicem Wilhelmi Archicapellani, recognovi.

966. Datum XI. Kal. Februarij, anno Dominicæ Incarnationis D. CCCC. LXVI. Indictione IX. anno regni domini Ottonis XXXI. Imperij verò IV.

Actum Traiecto, in Dei nomine feliciter, amen.

NOTATIONES.

Othonum Cesarum stemma.

HENRICVS, eo nomine primus, cognomento AVCEPS, Saxoniz & Thuringiz Dux, Conrado Imp. an. 919. die 23. Decembris sine liberis defuncto, Rex Germaniz & Imperator an. 920. electus est, & an. 936. decessit. Fuit Othonis Saxoniz Ducis filius, qui monasterium Benedictinorum in monte Lunebur exstrui iussit, & dotavit.

Henrico Aucupi vxor fuit S. Mathildis, Martyrologij Romani tabulis ad diem 14. Martij adscripta. Liberi fuere,

Otho I. Imperator;

Bruno Archiepiscopus Coloniensis;

Henricus Rixofus Bauariz Dux, de quo infra cap. 25.

Gerberga primùm Gisleberto Lotharingiz Duci, post Ludouico Transmarino Francorum Regi an. 939. nupta;

Hadevvidis, Hugonis Comitis Parisiensis vxor;

Mathildis, virgo sanctæ conuersationis, quæ multis effulsit clara virtutibus, & ad quam Witichindus monachus Corbeiensis historiam Saxonum scripsit: vt Trithemius de viris illustribus ord. S. Benedicti lib. 3. cap. 222. loquitur.

Sub Henrico Aucupe Ludi equestres seu Torneamenta, vt vulgò vocant, instituta sunt; ad quæ proceres Germaniz magno numero confluere solent. Primus ludus an. 935. Magdeburgi, & postremus an. 1487. est habitus.

Aucupi in Imperio filius Otho I. successit, qui ex Adelheide, Rudolphi Burgundiz Regis filia, liberos reliquit, Othonem II. Cæsarem, (de quo vide supra lib. 1. cap. 20.) Guilielmum Archiepiscopum

scopum Moguntinum, Luitolphum Ducem Sueviæ, & Luitgardam, Conradi Burgundiæ Ducis uxorem.

LUITOLPHVS, ex Ita, Hermanni Sueviæ Ducis filia, sustulit Othonem Sueviæ & Bauariæ Ducem: cuius filij fuerunt Conradus Marchio Carnorum, Eckardus Marchio Thuringiæ, & Gregorius V. Papa.

OTHO II. ex Theophania, Romani Imp. Constantinopolitani filia, genuit Othonem III. qui an. 1001. obiit, non relictis liberis ex Maria, Sanctij Garcia Regis Aragoniæ & Nauarræ filia. Successit S. Henricus; de quo infra cap. 25 26

C A P V T X X V.

Fretchaldus vir nobilis omnem sui iuris hereditatem, in Comitatu Tersterbandiæ sitam, ad Ultraiectino Canonorum S. Martini collegio cathedrali, an. 993.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Operæ pretium duximus, quæ subsequuntur scriptis inferere, ne posteros lateret quod prior ætas faceret.

Quapropter desideramus notum esse cunctis sanctæ Dei Ecclesiæ fidelibus, tam futuris quàm præsentibus, quòd quidam miles, nobili parentum prosapia progenitus, nomine FRETHEBALDVS, amore Dei salubriter instigatus, nil dubitans cum transitorijs acquirere perennis vitæ gaudia, omnem sui iuris hereditatem, quam habuit infra Comitatum Testerbant nuncupatum, cum omnibus ad ea pertinentibus (exceptis tribus mansis, & mancipijs in eis manentibus, quæ viginti erant sui curtis mansis, & mancipijs in eis manentibus, quæ viginti erant sui curtis mansis, & mancipijs in eis manentibus) pro animæ suæ suorumque parentum remedio, tradidit & donauit S. Martino, suo spiritali patrono, ad stipendialem videlicet vsum fratribus in Traiecto. . . . commorantibus;

Ea scilicet ratione, vt pontificalis cathedræ fratres curiam ex integro cum ædificijs, mancipijs, agris, pratis, pascuis, aquis aquarumque decursibus, & quidquid inde habuit, & id totum quod de ecclesia de *Vlele* structa suæ subiacuit potestati semotum haberent.

Cetera quæ supersunt, rebus in omnibus, cultis & incultis, vtriusque

variusque monasterij fratres, ibidem Deo seruiantes, æqua & pari communiter diuident inter se diuisione.

Post decessum verò huius Vicepræpositi monasteriorum anniuersarium non immemores præterirent pro eo luminaria præsentando, cibo potuque fratres lætificando quotannis.

Dominus autem Præsul AVSFRIDVS pia memoria recolendus, pro huiuscemodi traditionis remuneratione, vt firmior & stabilior esset huiusmodi traditio, concessit eis singulis annis de sua parte dari XII. libras in beneficium, dum viueret.

Qui etiam addidit, vt si ipse vel eius, quod absit, successor hæc concessa neglexerit, ipse præfatus miles de suo, quod dedit, faciat vt velit.

993. Anno Dominicæ incarnationis nongentesimo nonagesimo tertio, Indictione decima, anno verò tertij Othonis regnantis decimo tertio, Imperij autem eius primo, XII. Kalendas Octobris, in quinta feria. Actum est in Traiecto, in præsentia domini piæ recordationis AVSFRIDI Præfulis, sui que præfulatus anno secundo, coram testibus quàm pluribus, quorum quorundam hæc subnotantur nomina:

Vlfhere, Godefrit, Wiric,
Item Godefrit, Erolf, Boluo,
Ribrac, Himezo, Lanzo,
Aufrit, Gerbolt, Hildebold,
Adalhard, Acto, Poppo,
Item Poppo, & cum his multò plures.

Mox post hæc subsequenti die, vt firmiter & stabilius esset, infra terminum prædicti Comitatus, in villa quoque *Thiele* nuncupata, eisdem prænominatis testibus & alijs nonnullis adstantibus, sine alicuius retractione, cum ramo & cespite, iure rituque populari sancitum est, rationabiliterque firmatum, vt huiusmodi traditio intacta & inconuulsa permaneat, feliciter in Christo stipulatione subnixa.

NOTATIONES.

AVSFRIDVS) alijs Ansfrius aut Anfredus, ex Bratuspantium & Hoiensium Comite factus est Episcopus Ultraiectinus: vt in Cod. don. p. cap. 41. & 43. docui.

CVM RAMO & cespite.) Vide supra lib. I. cap. 90.

CAPVT

CAPVT XXVI.

Otho III. Imp. Vltraiectina S. Martini ecclesie cathedrali an.
999. dat districtum villa Bomele, & alia pradia;
supplicante Aufrido eiusdem urbis Episcopo.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Otho, superna fauente clementia, Romanorum Imperator Augustus.

Si locis diuino cultui mancipatis alicuius honoris seu proprietatis supplementum præbere studuerimus, in nostræ animæ & ^{carnis} felicitate nobis diuinitus remunerari procul dubio credimus.

Quapropter optamus, vt omnibus nostris fidelibus, præsentibus atque futuris, notum sit, qualiter nos, ob remedium animæ nostræ, parentumque nostrorum, nec non interuentu & simplici rogatu Ausfridi, sanctæ Traiectensis ecclesie venerabilis Episcopi, & Franconis reuerendi Præsulis nostri prædictæ sedis Traiectensis, ecclesie in honore S. Martini confessoris constructæ dedimus, largiti sumus, & omnino concessimus omnem distentum super villam Bomele, & super cuncta, quæ ad eandem villam pertinent, videlicet publicæ rei subiecta.

Teloneum verò, monetam, & negotium generale fermentatæ cereuisiæ, & quod vulgo ~~Grutt~~ nuncupatur. ^{lmmo.} quidquid in iam dicta villa, ad publicum bannum siue districtum pertinere visum est, in Comitatu Hinirongi Comitum, in pago Testerbantia dicto, situm:

Grutt

Atque eundem districtum, cum moneta, banno & teloneo, & totius publicæ rei fruitione, prælibato cœnobio S. Martini confessoris penitus in perpetuum tradidimus.

Insuper sibi donauimus quidquid Poppo, filius Wedigeri, habuit in ministerium in eodem Comitatu. . . . tali ordine, vt præfatus Ausfridus venerabilis Præsul, sui que successores, easdem res per nostram confirmationem traditas teneat, disponat, ordinet & perfruatur, nostra omniumque nostrorum perpetualiter remota contradictione.

Et vt hæc nostræ auctoritatis pagina firma permaneat, hanc manu propria corroborauius, & sigillari præcepimus.

Signum

Signum domini OTHONIS Caesaris inuicti.

Heribertus Cancellarius, vice Willegisi Archiepiscopi, recognoui.

999. Datum II. Idus Aprilis, anno Dominice incarnationis nongentesimo nonagesimo nono, Indictione duodecima, anno tertij Othonis regnantis XVI. imperantis III.

Actum in Romano palatio, felici manu.

NOTATIONES.

S. Henrici, conomine secundi Caesaris, stemma.

Otho III. Imp. in Italia X. Kal. Februarij an. 1001. obiit: eius intestina Augusta Vindelicorum, corpus Aquisgrani est conditum. Ita Contractus, Scafnaburgensis, & ms. Marianus Scotus. Succellit S. Henricus: cuius stemma accipe.

Henricus Rixofus Bavarie Dux, Henrici Aucupis Imp. filius, genuit ex Iuta, Arnoldi Bavarie Ducis filia, Henricum Bavarie Ducem.

Henricus ex Gisela, Conradi Burgundie Ducis filia, sustulit S. Henricum Casarem, & S. Brunonem Episcopum Augustanum: vt Antonius Albicius in Stemmatibus Principum Christianorum tradit. De S. Henrico, eiusque coniuge ac virgine S. Cunigunde in Fastis Belg. differui.

CAPVT XXVII.

Radulphus vir nobilis, eiusq; vxor Gisla, Aicuriense Canoniorum XII. collegium in Gallo-Brabantia an. 1036. fundant: quod inde postea Louanium ad S. Iacobi ad eam est translatum.

IN nomine sancte & indiuidue Trinitatis. REINARDVS Leodiensium Pastor indignus, omnibus qui sunt, & qui futuri sunt, in Christo pax & caritas multiplicetur.

Quia bene facta in lucem collocari volunt, vt per ea ad studium boni operis quam plurimi excitentur; sicut Dominus ait, Luceant opera

opera vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum qui in cælis est.

Huius vocem audiens vir nobilis RADVLPHVS, cum coniuge sua GISLA, luculentum & memorabile opus vnanimiter qui prædijs & possessionibus huius sæculi abundantes, sed de fructu carnis suæ heredem nullum habentes, consilium Euangelicum simul acceperunt, vt facerent sibi amicos de rebus transitorijs, qui eos in æternatavernacula recipiant, & seruos Christi, imò ipsum Christum Dominum nostrum heredem suum designarent.

Itaque constructa ecclesia in proprio territorio, id est, in villa quæ vocatur AIVNCORT, omnes suas possessiones eidem contulerunt, ad vsum videlicet duodecim Canonicorum, quos in obsequium Domini pro suis animabus ibidem constituerunt.

Quod cum nostro consilio & auxilio perfecissent, venerunt ad nostram ciuitatem, & illic tradiderunt S. Mariæ, & S. Lambertomedietatem ecclesiæ, & dimidium alodium, cum omnibus facultatibus suis, & Brombais, quæ sunt sitæ in Comitatu Dungleberc, & Holtam, quæ est in Comitatu Sceppes, & Wolmereis, cum dimidia ecclesia, quæ iacet in Comitatu Brunengurt, & Chierberge cum integra ecclesia, in Comitatu Anguers, & aliam integram ecclesiam de Opprebais.

Horum omnium traditionem fecerunt ambo Radulfus & vxor sua Gisla, ad altare S. Lamberti, me ipso Rainaldo Episcopo præsentem, cum pluribus nostris fidelibus Canonicis, & nobilibus laicis, quorum præcipui isti fuerunt:

Rotfridus Archidiaconus.

Waizo Præpositus.

Nitzo Custos.

Gerardus Archidiaconus.

Ioannes Archidiaconus.

Rotbertus Archidiaconus.

Gosbertus Archidiaconus.

Comes Gilbertus.

Comes Henricus, quem super hoc fecimus Aduocatam.

Godefridus, Wolurardus, Gumbertus,

Bernerus, Griboldus, Gissanus,

Fulcuinus, Algifus, Liezelius,

O o

Girardus

Girardus, Lanzo,
Balduinus, Ioannes, Helfridus.

Nunc ergò quantum ad nos pertinet, oramus & obtestamur, per nomen Domini, vt nemo nostrorum successorum audeat de rebus supra dictis quidquam vsurpare, neque commutationem neque precariam facere, neque in beneficium dare, neque vnum omnino Canonicum de duodecim minuere.

Si autem sciens & cognoscens hanc rem ita firmatam esse, postea tamen contra hoc nostrum decretum fecerit, non remittatur ei hoc peccatum neque in hoc sæculo neque in futuro, sed condemnatur cum diabolo & eius Angelis in die iudicij.

1036. Actum in vrbe Letgia, pridie Kalendas Decembris, anno Dominicæ incarnationis millesimo tricesimo sexto, Indictione quarta, anno autem regni Chuonradi Imperatoris quartodecimo.

NOTATIO.

Canonicorum S. Petri collegium, à Radulpho & Gisla coniugibus fundatum ac dotatum, ex Aicuria, olim Leodicensis, nunc Namurcensis diocesis vico, Louanium ad S. Iacobi templum est translatum, temporibus Philippi Boni Burg. Brabantiaque Ducis: vt Lipsius & Vernulæus in Louanio commemorant.

CAPVT XXVIII.

*Henricus III. cognomento Niger Imp. dat Nithardo Leodicensi
Episcopo Comitatum Hasbania, an. 1040.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, HENRICVS diuina fauente clementia Rex.

Si fidelium nostrorum voluntati ac petitioni nostrum assensum piûm ac beneuolum adhibere curamus, quin ipsi nobis in futuro multò fidiiores, & ad omne nostrum seruitium promptiores sint, minimè dubitamus.

Quapropter omnibus diuini nostrique nominis amatoribus, tam futuris quàm præsentibus, perspicuum esse volumus, qualiter NITHARDVS, sanctæ Leodiensis ecclesiæ venerabilis Episcopus, nostram

stram regalem adiit Sublimitatem, humiliter deprecans;

Vt in primis, caussa diuinæ retributionis; ac ob remedium animæ pij genitoris nostri CONRADI Imperatoris, à nobis, dum vixerimus, numquam obliuiscendi, nec non ob humilem interuentum fidelium nostrorum BRVNONIS sanctæ Wirceburgensis ecclesiæ, & THIETRICI Metensis, venerabilium Episcoporum, ac pro suo assiduo & fideli seruitio, quo patri nostro nobisque multum fideliter seruiuit,

Comitatum ARNOLDI Comitis, nomine HASPINGA, in pago Haspingovv situm, cum tali iure, taliq̄ue districto, quale parens noster, aut nos hæctenus in illo visi sumus habere, in moneta vel telonio, imò cum omni utilitate, quæ scribi aut excogitari potest, prædictæ Leodiensi ecclesiæ, in honore sanctæ Dei genitricis Mariæ, ac pretiosissimi martyris Lamberti, qui ibidem corporaliter requiescit, constructæ, ea lege in proprium concederemus, vt hanc proprietatem, quam hæctenus in illo habuimus, præfatus Episcopus Nithardus, suiq̄ue successores ab hinc potestatiuè habeant.

Et vt hæc nostræ concessionis auctoritas stabilis & inuiolata omni permaneat æuo, hanc chartam inde conscribi, eamq̄ue manu nostra propria, vt subter videtur, corroborantes, sigilli nostri impressione præcepimus insigniri.

Signum Domini HENRICI Regis inuictissimi.

Theodericus Cancellarius, vice Burdonis Archicapellani, recognouit.

Datum IX. Kalendas Februarij, Indictione octaua, anno Do- 1040,
minicæ incarnationis millesimo quadragesimo, anno domini Henrici tertij ordinationis duodecimo, regni verò primo. Actum Vlme feliciter, amen.

NOTATIO.

HASPINGOVV) Latine Hasbania, Flandris *Hespengow*, Gallis *Hasbaigne*, prouincia frumenti feracissima, inter Thenas, Trudonopolim & Traiectum Mosæ.

Haspra, inter Cameracum & Valentianas sita, monac his Vedastinis, & Anglicuria Gemeticensibus anno 1044. attribuitur.

PRincipi æternitatis Domino nostro Iesu Christo, cui soli, cum Patre & Spiritu sancto, singularis est æternitas, omnipotentia & incommutabilitas, sit laus perennis gloria, qui commutat temporum tempora, & sæculorum disponit medicamina, solus viuit & regnat virtute deifica.

Ego LEDVINVS Abbas, quamuis indignus, cœnobij pretiosi confessoris Christi VEDASTI, cui Deo auctore deseruio, meam & communis sortis caducam cognoscens conditionem,

Quoniam perpetuitate leuatur, quod non immortalitate ditatur, primum duxi, tam pro testimonio præsentium, quam pro notitia futurorum, scriptum fieri, de quibusdam rebus prædicti patris Vedasti, nostris temporibus commutatis, rursusque reemptis.

Nota res est, & penes nos scripto retinetur, cum ceteris donationibus à Francorum Regibus beato Vedasto collatis, villam quæ vocatur ANGLICVRT, quæ est in Beluacensi Episcopio, antiquitate esse hereditariam, cum familia, S. Vedasto.

1044. Sed nostro tempore, dico, anno incarnationis summi & veri Pontificis Iesu Christi millesimo quadragesimo quarto, per Gerardum Cameracensem & Atrebatensem Episcopum, quæsitum est, quærendo atque retractando alterutrum, sic peractum est:

Vt nos consilio seniorum & vicinorum, necnon nostrorum fratrum, cellam quæ dicitur HASPRA, à Comite Richardo, & Theoderico Abbate Gemeticensis cœnobij, dono acciperemus, quia vicinior nobis erat:

Ipsi quoque ANGLICVRT cellulam viciniorem sibi nostra donatione possiderent. Testes huius rei fuerunt,

Richardus Comes, qui donationem

Robertus Archiepiscopus, frater eius.

Richardus, filius Richardi.

Robertus frater eius.

Wairinus

Wairinus Beluacorum Præsul, nostrę congregationis frater.
Actum Rodomis, mense Ianuario, in octaua Epiphanię, In-
dictione sexta, regnante serenissimo Rege Francorum Roberto,
anno imperij sui XXVIII.

N O T A T I O N E S.

LEDVINVS) Richardo, monasteriorum S. Vitoni Virdunensis,
itemque S. Vedasti Atrebatensis Abbati, in regimine Vedastini
cœnobij successit; Præposituram de Berclou, prope Bassam opi-
dum, fundauit, Haspram acquisiuit, & Dononiense monasterium
reformauit. Vide Baldericum in Chron. Cam. l. 2. cap. 28. & 29.
& lib. 3. cap. 16.

RICHARDVS) Comes Normannię, filium habuit Richardum,
suum in Ducatu Normannię successorem.

GEMETICVM) vulgò *lumiege*, Benedictinorum Abbatia, ad Se-
quanam fl. in Normannia & diœcesi Rotomagensi.

ANGLICVRT) hodie Præpositura de Angicourt.

RODOMIS) hoc est, in Rotomago.

ANNO XXVII.) ab obitu patris, qui an. 996. decessit. Alibi in-
uenies annos Roberti Regis numeratos à tempore coronationis,
viuente patre factę, hoc est, ab an. 987. iuxta stilum Gallicum, aut
ab an. 988. iuxta stilum Romanum.

C A P V T X X X.

*Leo Papa an. 1048. confirmat priuilegia Stabulensis & Malmunda-
riensis monasteriorum, ord. Benedictini, in Arduenna.*

LE O Episcopus, seruus seruorum Dei, religioso Abbati vene-
rabilis monasterij S. Petri, sanctique Remaci, in Stabulao posi-
ti, iuisque successoribus perpetuam in Domino salutem.

Cum summę Apostolicę dignitatis apex in hoc dignosci-
tur præfulgere, si in exercendis Dei laudibus, sui impensius stude-
bit laboris exhibere certamen; ob hoc debita nos eiusdem Aposto-
licę pastoralis compellit sollicitudinis cura, quę ad stabilitatem
piorum pertinere dignoscuntur locorum, iterum peruulgare &
Apostolicę institutionis censura confirmare.

O o 3

Igitur

Igitur quia postulasti frater à nobis, quatenus monasteria in honore S. Petri constructa, id est, STABVLAVS & MALMUNDARIVM, sita in saltu Ardennensi, priuilegio nostræ auctoritatis muniremus; & quia iusta visa est petitio tua, assensum tibi præbentes,

Per huius nostri Apostolici priuilegij constitutum, sancimus atque decernimus, secundum antiquorum dicta Regum, scilicet Sigeberti, Clodouei & Dagoberti, qui & eorundem constitutores fuere monasteriorum, necnon & Imperatorum, Caroli, Loduici & Othonis, Augustorum,

Vt loca, vel villæ aut possessiones, quæ à Regibus, Imperatoribus ceterisque bonis Christianis præfatis sanctis locis largita atque oblata, & in postmodum concedenda sunt, firma stabilitate, perpetuoque iure inconcussa permaneant, iuxta quod eadem loca venerabilia Apostolico, Imperiali, Regioque constituto priuilegioque constant munita; nec liceat cuiquam magnæ vel parvæ personæ inibi pertinentibus demere quidquam.

Et profectò præterea huic Apostolico decreto id vigilanter inferere, atque Apostolica auctoritate roborare curauimus, ut defuncto per successionem Abbate, secundum quod à iam dictis Regibus, necnon & Imperatoribus est diffinitum, ex vtrisque in vnum cœnobijs confluentibus monachis, habeant sine simulatione, sine exceptione personæ, secundum S. Benedicti regulam, Abbatem eligendi liberam optionem:

Ea tamen præponderante ratione, Malmundariensium pace, & quia B. Remaclus vtriusque monasterij constructor, & Tungrensiū antea Episcopus & Pastor, maluit in altero eorum, id est, Stabulensiū, locum sepulturæ deligere sibi, ipsi primam electionis obtineant vicem, si apud eos melior meritis, & instructior litteris inueniatur.

Si autem non illic, sed melior Malmundarij reperiatur vtrique loco præficiendus, ab eo potius quam ab externis assumptus intro mittatur.

Si quis autem, quod non optamus, nefario ausu præsumperit his, quæ ad laudem Dei à nobis, pro stabilitate iam dictorum monasteriorum, statuta sunt, refragari, aut hæc in quoquam transgredi; sciat se anathematis vinculo innodatum, & cum diabolo & eius atrocissi-

atrocissimis pompis, atque Iuda traditore Domini nostri Iesu Christi, æternis incendijs concremandum.

At verò, qui pio intuitu obseruator & custos in omnibus exstiterit huius nostri Apostolici constituti, ad cultum respicientis, benedictionis gratiam à misericordissimo Domino Deo multipliciter consequatur, & vitæ æternæ particeps effici mereatur.

NOTATIO.

STABYLENSIS & Malmundariensis monasteriorum initia petantur ex Sigeberti Chronico, & nostris Originibus Benedictinis.

CAPVT XXXI.

Pons lapideus Dionantensis super Mosa flumine an. 1080. edificatur, Henrico Episcopo Leodicensi, Alberto Comite Namurcensi, Conone Comite, & alijs consentientibus.

IN nomine Domini. Quicumque fideles istud conscriptum legeritis, sciatis hoc factum esse voluntate & præcepto Henrici Episcopi Leodiensis & Comitis Alberti Namucensis, à me GODSCALCO Abbate sanctæ ecclesiæ Walciodorensis, in honorem Dei, ad confirmationem sequentis operis.

A tempore Eilberti Comitis, qui primus in Walciodoro monasticam vitam instituit, vsque ad tempus istud, quo pons lapideus in DEONANT cœpit construi, nauem vnam magnam, quam Bargam vocant, ad opus transeuntium, habebat ecclesia Walciodorensis. Hæc dabat fratribus nonaginta quattuor denarios singulis annis, & Abbati, qui præerat, quattuor sextarios optimi vini.

Cumque placuisset dominis, qui præerant loco, scilicet HENRICO Episcopo, COMITI ALBERTO Namucensi, CONONI Comiti, & Fruuardo Præposito, & opidaneis, Isaac Villico, & Gozuino de Rupe, & ceteris, vt pons fieret lapideus, vnde villa melioraretur (nam antea quidem fuit, sed nulli erat aptus vsui) conuenerunt in vnum in eadem villa, III. Kalendas Septembris.

Ibi me accersiens Episcopus prænominatus, rogatu & consilio
Deonan-

Deonantensium, assentiente de hoc negotio Comite Namucensi, sub cuius aduocatione erat locus Walciodorensis, tale quid à me expetiuit, vt concederem ei, causa gratiæ & fraternitatis, in auxilium & ad sustentationem pontis, hos reditus, quos dinumeravi, & quos iure nostro accipiebamus cum naui.

Et nos pro hac vicissitudine istud priuilegium inibi ad pontem, cum nostris omnibus hominibus, & cum omnibus diuersæ ætatis & sexus, ex omnibus locis, ad locum nostrum attinentibus, & partem haberemus; vt nihil omnino ab ipsis eundo, redeundo, ducendo, vel aliquid porrando intus vel foris daretur vel acciperetur; & si, quod absit, transitus destrueretur, aut nimia violentia aquæ pons dilaberetur, nauim nostram ad portum nostrum, qui illic est, reduxissemus, & reditus nostros, absque calumnia alicuius & terrore, in primis recepissemus.

In qua re nusquam assensum meum præbere volui, quoadusque Comes Albertus Namucensis beneficium atque honorem, quod ab atauo suo Comite ROBYOLDO ecclesiæ Walciodorensi, in eodem opido, ob reuerentiam Genitricis Dei, traditum fuerat, petitione adstantis Episcopi, confirmauit & renouauit:

Videlicet vt nullus ex omnibus nobis subiectis, teloneum vel munus aliquod dedisset, causa alicuius mercati, sed securi ipsi & filij eorum permansissent ab hoc tributo & liberi.

Quo facto, cum placuisset mihi & ceteris omnibus, concessimus & tradidimus, quæ volebat Episcopus, ea scilicet conditione, vt præfati sumus.

1080. Actum est Deonant, Kalendis Septembris, anno Domini millesimo octogesimo, Indictione III. anno XXV. imperij Henrici quarti Imperatoris. Testes,

Dominus Henricus Episcopus.

Godescalcus Abbas.

Albertus Comes, Godefridus filius eius, Cono Comes.

Theodericus Aduocatus, Heribrandus frater eius, Godefridus

Dehili, Cono frater eius.

NOTATIONES.

DEONANT) Latine Dionantum, vulgò *Dinan*, opidum ditionis Leodicensis, mercatu celebre ad Mosam,

ROBYOLDVS)

ROBVDVS) Comes Namurcensis hinc dicitur atavus Alberti Comitis Namurcensis : quod nota , & vide num is potuerit esse ROTBODVS Comes Namurcensis , qui cum Lamberto Comite Lo-uaniensi an. 1013. aggressus est Baldricum Episcopum Leodicen-sem , in villa Hugardis : vt Baldericus in Chron. Camer. lib. 3. cap. 5. commemorat.

CONO) Comes , nisi fallor , Montis acuti , qui cum God. Bul-lonio in Syriam ad bellum sacrum an. 1096. se contulit.

C A P V T X X X I I .

Balduinus cognomento Hierosolymitanus , Comes Montensis seu Hannoniensis , templum in honorem Deiparae in vrbe Valen-tianensi , à matre sua Richilde inchoatum , monachis Benedictinis Hasnoniensibus an. 1081. tradit & amplificat : quod nunc S. Mariae maio-ris dicitur.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. BALDVINVS dono Dei Comes de Montibus, castello sito in pago Hainaueo, cunctis prin-cipibus sui Comitatus.

Gratia & misericordia omnipotentis Dei, bonas affectiones cre-dimus inspirari, ipsasque ad profectum bonorum, ad effectum vs-que perducere. Quocirca si quid ad honorem ipsius nominis cona-mur, totum id gratiæ nominis refundimus, cuius ope rectas volun-tates dirigi non dubitamus.

Ego itaque BALDVINVS Comes, filius Flandrensis monarchæ, cuius pater, meus scilicet auus, Philippum Regem Franciæ nutri-uit, manifestum fieri volo vniuersis Ecclesiæ Dei filijs, quod pro redemptione animarum nostrarum, seu antecessorum nostrarum, ego & mater mea RICHILDIS, satis religiosa femina, & eleemo-synis valde intenta, ædificare cœpimus quoddam oratorium in ho-nore S. Mariæ matris Domini, & Virginis, pro voto nostro consecrandum, in possessione nostra, videlicet secus castrum opi-di VALENTIANARVM.

Qui locus ne diuinis vacaret cultibus, clericos ibidem ad Deo seruiendum constituimus, & liberum ab omni sæculari consuetudi-

ne fecimus, & Briulum, hoc est, pratum, eidem loco ab occidente contiguum, cum terra vsque Gaugeoli pratum, liberum ei dedimus, & omnium cambarum in nouo Burgo factarum vel faciendarum tertiam partem reddituum, ad Comitem pertinentem attribuimus, præter cambam Aquicinenfium, & Lamberti, Augustini, & Waldeberti de Mathem, & Burchardi & Godeberti medieta-tem, etiam villæ Alnetum vocatæ, liberam in terra & prato & aqua & hospitiis, cum familia similiter eiusdem fisci prædicto loco concessimus.

Sed postquam mater mea ex hac vita decessit, exoptans supra- dictum locum ad honorem Dei amplificari, & pro salute animæ meæ ibidem commorantes vacare feruentius & arctius sacre religioni, suggerente etiam GIDEBERTO religioso clerico, eiusdem loci prouifore, annuente domino GERARDO Cameracensi Episcopo at- que fauente, atrio monasterij iam ab eo benedicto, locum illum ab omni sæcula: i lege vel consuetudine liberum, banno scilicet, latro- ne, inuentione, furto, foro, feratico, teloneo, ambitum etiam, præ- cincturam atrij vel clauitri, hoc est, totum monasterium, id est, mo- nachorum officinas, & omnia quæ ad illud pertinent tradidi S. Pe- tro principi Apostolorum, cænobij HASNONIENSIS, sub manum Abbatis,

Ea ratione & dispositione, vt ibidem fratres sub habitu mona- chali & norma Deo dilecti patris Benedicti Christo militantes constitueret, & tamquam propriam cellam, absque vllius refra- gatione, perpetuo iure possideret.

Quam traditionem vel donationem firmam inuiolatamque ab omnibus confirmari volo, & cum testium adstipulatione subscri- ptorum, tum etiam sigilli nostri impressione confirmo;

Ne quis videlicet modò viuentium vel successorum amodo illam conetur infirmare, ne quem à cænobiò sancti Petri Hasno- niæ sæpeditum locum quacumque occasione præsumat auferre, ne quis habitantibus ibi fratribus aliquam molestiam, vel de rebus pro eleemosyna sibi concessis aliquam torturam audeat in- ferre.

Si quis verò hæc, quæ pro absolutione peccatorum meorum, & matris meæ RICHILDIS, ad honorem Dei statuimus, molitus fuerit infringere, tremendo Dei iudicio se sciat subiacere, & nisi pœnitue- rit,

rit, non solum pro suis, sed etiam pro alienis reatibus Inferni poenas subire. Huius donationis testes,

Seggardus & Arnulphus.

De laicis,

Hugo filius, & Vrsio frater eius.

Almannus, Heubrandus, Elgerus.

Balduinus & Walterus frater eius,

Rogerus de Tudin, Manasses, Walterus de Mauritania,

Walterus Duacensis, voluntarie pauper,

Odo Maior.

Anno ab incarnatione Domini Iesu Christi M. LXXXI. Indictione IX. Concurrente III. anno Imperatoris Henrici ab obitu Patris sui xxxii. à benedictione verò sui in Regem xxxv. confirmata est hæc charta, & à fratre Waltero, alio monacho S. Petri principis Apostolorum conscripta, & testimonio etiam ipsius confirmata. 1081.

NOTATIONES.

CIVIS pater, meus scilicet avus.) Balduinus Insulanus hîc designatur: de quo vide Cod. don. piarum cap. 69.

RICHILDIS) Ragneri IV. Hannoniæ Comitis filia & heres, duos maritos habuit. Ex priore, Hermanno Comite Thuringiæ, peperit Rogerium, à natiuitate clausum, qui Episcopus Catalaunensis fuit. Ex posteriore, Balduino VI. Flandriæ Comite, nati Arnulfus infelix, Flandriæ Comes, & Balduinus Ierosolymitanus, cuius diploma hîc habes.

VALENTIANÆ) seu Valentinianæ, Valenciennes, vrbs nobilis ad Scaldim, suos olim Comites habuit.

BRIVLVN) Brulium, vel Brolium, Germanicè *Brewl*, significat pratum, aut viuarium seu parcum ferarum.

GERARDO II.) Cameracensi Episcopo.

HASNONIENSIS) cœnobij in Hannonia: de quo supra non vno loco.

CAPVT XXXIII.

*Conradus Comes Lucelemburgensis in opido Lucelemburgo, Bene-
dictinis sodalibus an. 1083. Munsteriense B. Mariae
cœnobium construit.*

IN nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Ego CONRADVS Co-
mes, licet serò, inspiratione diuinæ gratiæ ad pœnitentiam pro-
uocatus, eleemosynis & ceteris pietatis operibus peccata mea redi-
mere statui.....

Cœpi itaque in monte hoc, vbi nullus parentum meorum prius
adorauit Dominum nostrum, domum Domini in honore & veneratione
Apostolorum principis à fundamentis construere.... abs-
que calumnia alicuius hominis, seu Aduocatiæ præter me & succes-
sores meos.....

Quæ omnia vt magis rata essent, acta sunt annuente vxore mea
CLEMENTIA, cum filijs & filiabus nostris, in præsentia domini
1083. Metensis Episcopi Herimanni, anno millesimo octogesimo tertio,
pridie Nonas Iulij.

NOTATIONES.

Huic diplomati appensum est sigillum, equitis armati effi-
giem exprimens, hac inscriptione, CONRADVS Comes de Luce-
cemburch.

Munsteriense cœnobium, à Conrado patre inchoatum, GVI-
LIELMYS filius & in Comitatu Lucelemburgi successor perfecit,
prædiæque ab eodem attributa confirmauit; edito diplomate, ex
quo hæc habe:

Ego Wilhelmus Comes de Lucelemburg cupiens imitari pa-
trem meum Conradum Comitem, & perficere quod ipse incepit
..... huius confirmationis & supradictæ constitutionis nostræ
chartam ego & filius meus Conradus super altare ipsius cœnobij
posuimus.....

Huic diplomati similiter appendet sigillum equitis armati, cum
ista: Sigillum WILHELMI Comitis de Lucelemburch.

CAPVT

CAPVT XXXIV.

*Philippus Comes Loensis, Roberti Frisij Flandrorum Comitis filius,
an. 1093. Loense Canonorum regularium cœnobium, in
diœcesi Iprensi, fundat ac dotat.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Intuenti mihi, quando sæcularis honor eò quidem ad amplitudinem veram concendit, quò statuerè diuinum, imò extollere modis omnibus laborat, placuit mihi quatenus in hoc gymnasio quasi spectaculis interestem, dum ea concederem, quæ pro posse meo præludere valerem: & quidem vt manifestius videas quod dico, verborum meorum ista est solutio.

Ego enim PHILIPPVS, filius Roberti Marchionis cognomento Frisonis, locum quendam in Flandria possideo, Lo quidem vocabulo, sub ditione autem mea ex toto. Quo in loco B. Petrus mansionarios quosdam sibi vendicauit, super quos tamen Comitatum & aduocationem habebam, & de his etiam redditum debitum exigebam.

Sed quoniam placuit mihi, vt in domo Dei offerrem quæ possem, Comitatum & aduocationem, stallum & teloneum, & quidquid sæcularis iuris super terram ac mansionarios S. Petri habebam, vel antecessores nostri; Deo sanctoque Petro ac Canonicis famulantibus concessi: me quidem his omnibus exuens, potestatiq̄ eorum scilicet Canonorum donans ac subiiciens.

Et hoc quidem pro salute & anima mei ipsius, seu anima patris mei, ac salute fratris mei ROBERTI Comitis Flandriæ, omniumq̄ animarum nostrarum, libenter facio.

Ad huiusmodi donationem fratrem meum Robertum Marchionem Flandriæ inuito, vt sciant omnes, quia concedimus ambo, coram his testibus,

Bernoldo Watenensi Præposito,
Roberto Canonico,
Godeberto Præposito ipsius ecclesiæ,
Theobaldo Iprensi,
Radulpho filio Raemari,

P P 3

Gilberto

Gilberto de Maro,
 Eustathio de Vfen, Tidberto fratre ipsius,
 Radulpho de Castelo,
 Gerardo de eodem,
 Frinaldo de Cassel,
 Thoma Camerario,
 Frumaldo de Stenuord,
 Odulfo Camerario,
 Adam fratre Theobaldi.

1093. Actum est hoc anno Dominicæ incarnationis millesimo nonagesimo tertio, Indictione prima, regnante Philippo Francorum Rege, Roberto ipso Flandriam gubernante, pontificante autem domino Gerardo Morinorum Præfule.

N O T A T I O N E S.

Fundationis seu donationis huius, à Philippo Comite Loensi factæ, meminit Meierus lib. 3. Annalium Flandriæ.

Lo) in diœcesi Iprensi, Canonicorum regularium olim Præpositura, nunc Abbatia.

Lo) in diœcesi Tornacensi, prope Insulas, est Abbatia monachorum ord. Cisterciensis, Latine LAVS.

C A P V T X X X V.

Lacensis Abbatia Benedictinorum, in diœcesi Treuerensi, vulgo ad Lacum, cis Mosellam, prope Antonacum, an. 1093. fundatur ab Henrico Comite Palatino Rheni, eiusq; coniuge Adleide.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego HENRICVS Dei gratia Comes Palatinus Rheni, & dominus de Lacu.

Ad inueniendam quietem humilium spiritu, notum facimus cunctis Christi nostrisque fidelibus, tam futuris quàm præsentibus, quòd cum absque liberis essem, annuente & cooperante vxore mea ADLEIDE, pro remedio animæ meæ, & æternæ vitæ consecutione, de patrimonio meo, scilicet LACHO, in honore beatæ Dei Genitricis Mariæ, sanctique Nicolai, monasterium regulæ monasticæ cultoribus

toribus incolendum fundavi, proprijsque bonis dotaui, sub præsentia & cognitione domini HILBERTI venerabilis Treuironum Archiepiscopi.

Aduocatum verò non alium, quàm me ipsum, quamdiu vixero, huic cœnobio constituo: post mortem verò meam, quem fratres præfati monasterij, siue ex priuignis meis, siue in prouincia, viribus & benignitate, sed & subueniendi oportunitate idoneum prouiderint, eiusdem monasterij familijs & possessionibus præficiatur Aduocatus, quod dicitur *Dingroget*: si tamen hoc decretum & subscriptum se obseruaturum esse promiserit, videlicet si bona ecclesiæ viriliter tueri, & familiam eius clementer & humanè tractare voluerit.

Nouerit itaque omnino sibi obseruandum, ne Aduocatiā vel coniugi in dotem, vel alicui in beneficium dare præsumat, nec alium pro se substituatur, cùm sciat hunc honorem se hereditario iure non contingere, sed hanc prouisionem, pro remedio animæ suæ, ad tutelam monasterij, de manu Abbatis se suscipere.

Præterea nec aliquando in bonis ecclesiæ hospitando, ecclesiā vel familiam eius grauet, nec iniusta seruitia ab ea, neque violentas exactiones, quas precarias vocant, aliquando exigat.

In cuius Aduocati negotio non alius minister, neque Vicarius, neque Subaduocatus præerit, nisi qui Villicus Abbati fuerit. Numquam ad publicum placitum confidebit, nisi à fratribus, si res ita poposcerit, inuitatus fuerit. Cùm inuitatus fuerit, seruiatur ei, quòd honori eius sit congruum, & pati possit ecclesiā; ne vel sumptuum eius, vel comitatus nimietate contristetur.

Ita verò agat, & tam pium, tam modestum, tamque benignum fratribus & familijs eorum se exhibeat, vt dignus honore sui nominis existat, & pro officio fideliter administrato remunerationem à Christo, beata Maria interueniente, suscipiat.

Quod si timoris Dei oblitus, quos fouere debuerat, violenter oppresserit, & admonitus infra sex hebdomadas non satisfecerit, tandem ecclesiastico anathemate percussus, Aduocatiā amittat, & alium fratres, potentia, modestia, & defendendi possibilitate vtilem & efficacem sibi eligant, qui sub prædicta conditione ipsam Aduocatiā administraturus suscipiat.

De cetero desidero, & quantum de mortuo viuens possum fir-

mmet

miter statuo, vt vbiicumque in provincia vita excessero, nusquam nisi in præfato monasterio sepeliar. Idem de Aduocatis omnibus, & de vxore mea fieri volo & constituo.

Ne autem quisquam heredum meorum vel successorum, aliquam iniuriam Domino Deo & beatæ Mariæ quandoque inferre intendat, de bonis à me huic monasterio collatis ea nominatim supponi placuit, quæ & Episcopali banno confirmari fecimus:

Scilicet Cruft cum ecclesia, Bedendorff, & Heimbach, & eorum adiacentia, Belle, Feide, Alkane, Willenburgh.

Hæc, inquam, beatæ Mariæ tradidi, cum omnibus appenditijs, id est, cum vtriusque sexus mancipijs, ædificijs, arcis, exitibus & reditibus, agris, quæsitis & conquirendis, praris, pascuis, vijs & inuijs, aquis aquarumque discursibus, molis, molendinis, piscationibus, vineis, vinetis, siluis, atque cum omni vtilitate, quæ vlllo modo inde prouenire poterit.

1093.

Acta sunt hæc anno incarnationis Domini millesimo nonagesimo tertio, Indictione prima, regnante serenissimo Imperatore Henrico tertio, anno autem regni eius tricesimo octauo, pontificatus verò domini Hilberti Treuironum Archiepiscopi quarto decimo.

Vt autem hæc nostra traditio firma & inuiolabilis in perpetuum permaneat, chartam hinc inde conscriptam sigilli nostri impressione insigniri fecimus. Huius constitutionis testes sunt,

Dominus meus HILBERTVS Treuironum Archiepiscopus.

Sigefridus priuignus meus.

Henricus Dux de Limbergh.

Wilhelmus Comes de Lutzenburgh, cognati mei.

Walranus, & frater eius Volcko, Comites de Arlon.

Dudo Comes de Lucenburgh.

Hermannus Comes de Virnenburg.

Meffridus Comes de Wiede, & frater eius Richvvinus de Kempenich.

Burckhardus de Vlbruck, & frater eius Henricus.

Reinboldus de Iffenburgh.

Wolkoldus de Broel.

NOTATIONES.

Diploma istud ex tabella templi Lacensis Marquardus Freherus descripsit.

descripsit, & in Originum Palatarum Partem 2. cap. 9. retulit.

HILBERTVS) aliàs Helbertus, & Ingelbertus, Treuerorum Archiepiscopus.

HENRICVS Dux de Limberg) seu Limburg, qui post God. Bulonium an. 1100. Hierosolymis sine liberis defunctum, ab Henrico IV. Imp. Ducatum Lotharingæ inferioris impetrauit. Miror tamen in isto diplomate, quod an. 1093. datum est, ipsum vocari Duce[m], non autem Comitem.

WILHELMVS) Comes de Lutzenburg, Conradi filius, & Conradi II. Comitis Lutzenburgensis pater: de quo supra lib. 2. cap. 33. & in Stemmatibus Belg. cap. 17. egimus.

COMITES de Arlo) siue Arlon, in diuisione nunc Luxeburgensi.

Ceterum Lacense monasterium ædificari cœptum HENRICVS Comes Palatinus, morte præuentus, non absoluit: quod postea priuignus eius SIFRIDVS, seu Sigefridus, itidem Comes Palatinus Rheni, perfecit: iuxta diploma, quod licet imperfectè conscriptum, ex eadem tabella Freherus desumpsit, & typis publicauit.

Sifridi, Comitis Palatini ad Rhenum, diploma de eiusdem monasterij Lacensis adificatione absoluta.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego SIFRIDVS gratia Dei Comes Palatinus notum esse volo fidelibus, qualiter & à quibus ecclesia, quæ vocatur LACVS, constructa sit, & libertati tradita.

Prædecessor & dominus meus HENRICVS Comes Palatinus, exhortante vxore sua, ADLEIDA videlicet matre mea, prædictam ecclesiam ædificare cupiens, fundamentum eius tantummodo posuit, & iam morte imminente, sicut bonorum suorum, ita quoque huius laboris, ecclesiæ scilicet perficiendæ, heredem me instituit.

Quod primum quidem, utpote iuuenis, neglexi, postmodum vero pœnitentia ductus, quod neglexeram, deuotissimè corrigere studui

NOTATIO.

Reliqua desiderantur in prædicta tabella. Habuit autem Comes hic Sifridus vxorem GERTRVDEM; adeoque diuersus fuit ab illo, cui coniux GENOVEFA Brabantina: ut ait loco cit. Freherus.

Q9

CAPVT

CAPVT XXXVI.

Urbanus II. Papa, Atrebatensem Episcopatum à Cameracensi, cum quo hæcenus fuerat vnitus, separat, & ea de re ad Clerum Atrebatensem scribit, an. 1093.

VRbanus II. seruus seruorum Dei dilectis filijs ALARDO Atrebatensi, & BERNARDO Ostreuannensi, Archidiaconis, ac omnibus Præpositis & Decanis, cum omnibus clericis, qui in prædictis Archidiaconijs sunt, salutem & Apostolicam benedictionem.

Apostolicæ nos sedis compellit auctoritas, vniuersis per orbem terrarum Ecclesijs providere, & sua iura poscentibus paterna compassione succurrere. Quia igitur Atrebatensis ecclesia, multis iam temporibus propria carens dignitate, Cameracensis ecclesiæ iugum pertulit, dignum profectò duximus, vt propitiante Domino amissa ei dignitas, ex Apostolicæ sedis benignitate, restitueretur. Neque enim subiectionem Atrebatensis ecclesiæ aliquod Romanæ auctoritatis chyrographum Cameracensibus vendicat, & Atrebatensis vrbis populolitas longè illam, cui hæcenus subdita fuerat, antecedit.

Et Canonum itaque decretis, & prædecessorum nostrorum exemplis freti, nunc tandem, annuente Domino, Atrebatensium iustis votis & petitionibus importunis effectum dedimus, & venerabilem virum LAMBERTVM, quem communi assensu electum ad nos, cum communi decreto, adduxerant, in Episcopum consecrauimus, quæque ad Atrebatensem parochiam antiquitus pertinuisse noscuntur, ipsi & ipsius successoribus perpetuè regenda & Episcopali iure possidenda priuilegij auctoritate confirmauimus; nominatim Archidiaconias duas, quarum vna *Atrebatensis*, altera dicitur *Ostreuannensis*.

Vestram ergò dilectionem litteris præsentibus admonemus atque præcipimus, vt ei deinceps tamquam Cardinali Episcopo, & tamquam B. Petri manibus consecrato, subesse & obedire iuretis. Vnde & vos & clericos vniuersos, qui in prædictis Archidiaconijs sunt, à professione Cameracensis ecclesiæ absoluimus.

Si qui verò inter vos huius nostræ constitutionis tenore perspe-
cto,

cto, prædicto confratri nostro Atrebatensi Episcopo obedire contempserint, quamcumque in eos sententiam ipse Episcopali moderatione dictauerit, auctoritatis nostræ pondere firma permaneat.
Data Romæ VIII. Kalendas Aprilis.

N O T A T I O .

OSTREUANNENSIS.) Sunt hodieque duo Archidiaconi in dicecesi Atrebatensi, videlicet Atrebatensis, & Ostreuannensis seu Oitrobantensis.

C A P V T XXXVII.

Robertus cognomento Hierosolymitanus, Flandria Comes, Roberti Frisij filius, in Terra sancta militans, factò voto, Abbatiam S. Andrea, Benedictinorum, prope Brugas, instituit per uxorem suam Clementiam iubet: Baldrico Tornacensi ac Nouiomensi Episcopo approbante an. 1105.

IN nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Ego BALDRICVS, Dei gratia, Tornacensium atque Nouiomensium Episcopus, omnibus hic & vbique fidelibus in æternum gaudere cum gaudentibus.

Nulli pænè fidelium in vniuerso orbe terrarum constat esse incognitum, ROBERTVM iuniorem Flandrensiū Marchionem, in Ierosolymitano exercitu, præ ceteris omnibus ducem & signiferum Christianorum existisse, & ad laudem & gloriam nominis Christi contra paganos fideliter & viriliter dimicasse.

Hic cum per varia bellorum pericula Antiochiam peruenisset, & inibi vnà cum ceteris Christi fidelibus, ab innumerabili superuentientium paganorum multitudine obsessus fuisset, diuini spiritus inflammatus igne, & B. Andrea Apostoli succensus amore (per ipsum enim vistrauit, vt aiunt, & liberauit eos Dominus) vouit illicò in quodam monasterio, prope Brugis sitò, in honore eiusdem Apostoli consecrato, in ipsius veneratione monachos se instituturum.

Q 9 2

Cognito

Cognito itaque, eiusmodi votum, absque nostro assensu, se adimplere non posse, dilectissimæ sibi coniugi suæ CLEMENTIÆ Comitissæ (quam in omnibus bonis sibi confidebat obedire) legatos direxit, & litteras continentes, ut sua ex parte pastoralitatis nostræ providentiam consulere, & altare supradicti monasterij à nobis (ad nostram enim diœcesim pertinebat) postularet, in quo monachos constituere posset.

Audita igitur prædicti militis Christi Roberti, Flandriensium Marchionis, viri sui, legatione, venerabilis Comitissa Clementia præsentiam nostram adiit, & ad complendam viri sui voluntatem, altare de *Besferkerca* (hoc enim nomen prædicti loci antiquitus dicebatur) humiliter & deuotè postulauit.

Cuius humilitatem & deuotionem considerans, Lamberto Archidiacono, ceterisque clericis nostris assentientibus, Rainero quoque eiusdem altaris persona collaudente, supradicto altari ius libertatis, sub priuilegij auctoritate, condonauit, & pontificali dignitate illud confirmauit; ea scilicet conditione, quòd inibi monachi constituantur.

His ita peractis, postquam prædictus Comes Robertus, superatis gentibus, redijt, consilio Principum suorum, me etiam annuente, supradictum locum Abbati Affligemensis ecclesiæ ea lege commendauit, ut monachos ex cœnobio suo inibi constitueret, & secundum incrementum exterioris substantiæ, monachorum quoque numerum suppleret, & regimen loci ipsius tam ipse, quam posterius eius, perpetuo iure obtinerent.

Annuimus autem hoc ea ratione, ut ipse Abbas mihi meisque successoribus de eodem loco debita subiectione obediat; ut omnibus ritè ordinatis monachi liberi maneant, & securè Deo seruiant, nullo eos inquietante, nullo ab eis exactionem aliquam exigente.

Concessimus etiam, ut Abbas seu monachi presbyterum in eodem loco constituant, qui ab Episcopo vel ministris eius curam parochianorum suscipiat, & tam pro se quàm pro eis rationem reddat.

Ne ergò quis priuilegij huius auctoritatem violare præsumat, anathemate interdiximus, & sigilli nostri impressione consignauimus; præsentibus his, quorum subscripta sunt nomina:

Signum domini Baldrici Episcopi.

S. Archi-

S. Archidiaconi Lamberti.
 S. Desiderij Decani.
 S. Berthulphi Præpositi.
 S. Conradi.
 S. Gualberti.
 S. Raineri.
 S. Blithronis.
 S. Guidonis Cancellarij.
 S. Comitiffæ.
 S. Roberti Castellani.
 S. Cononis.
 S. Lamberti Nappin.
 S. Tagmari.
 S. Fredebaldi.

Actum Brugis, anno Dominicæ incarnationis millesimo centesimo quinto, Indictione octaua, regnante Rege Philippo, episcopante domino Baldrico, Roberto iuniore principante cum vxore sua Clementia. 1105.

N O T A T I O.

BALDRICVS) seu Baldericus, Tornacensis & Nouiomensis Episcopus, scriptor Chronici Cameracensis, Duaci per Coluenerium publicati.

C A P V T X X X V I I I.

Robertus Hierosolymitanus, Flandria Comes, ex Syria domum reuersus, monasterium S. Andreae prope Brugas dotat, an. 1105.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego ROBERTVS vniuersæ Flandriæ post Deum Princeps, diuinæ admonitioni aurem cordis inclinans, quæ ait, Thesaurizate vobis thesauros in cælo, vbi nec ærugo, nec tinea demolitur; simulque considerans diuitias mundi & gloriam corruptioni obnoxiam, necessarium duxi, vt per manus fidelium aliquid illò præmitterem, quod moriens integrum inuenirem.

Pro mea itaque meorumque salute, à domino BALDRICO impe-
traui, vt altare de Betferkercka, quæ & Straten appellatur, in ho-
nore B. Andreæ Apostoli fundatum, libertate donaret, & ex domi-
nicatura mea duas partes decimarum eiusdem ecclesiæ, tam mea
quàm omnium potestate absoluens, libertati & memorato Aposto-
lo, ad construendum inibi cœnobium monachorum, tradidi.

Et quia tunc temporis bonus odor spirabat ex area Affligemien-
sis cœnobij, prædictam ecclesiam Abbati Affligemienfium nomine
Fulgentio, tam ipsi quàm posteris eius in regimine succedentibus,
ea lege gubernandam tradidi, vt pro facultate loci, monachos de
cœnobio suo illò transferret, & quantumcumque, ex processu tem-
poris, eandem ecclesiam per oblationes fidelium, Dominus ditaret,
iuxta considerationem facultatis, monachos ipse multiplicaret, &
eidem loco tamquam suo præsideret, pastoralis potestate & paterna
prouidentia.

Quod ne quis successorum meorum infringere, vel ab alijs fide-
libus collatum seu conferendum eidem ecclesiæ auferre præsume-
ret, charta & sigilli mei impressione confirmaui. Facta est autem
hæc traditio Brugis, coram subscriptis testibus.

Signum Stephani de Boular.

S. Amorigi de Muene.

S. Walteri Flamens.

S. Reinardi Castellani de Bruchburch.

S. Freolfi Castellani de Berghen.

S. Theoderici de Esne.

S. Harker, filij Castellani.

S. Radulphi, & Rauemari fratris eius.

S. Zethabaldi.

1105. Anno Dominicæ incarnationis millesimo centesimo quinto.

NOTATIO.

ROBERTVS Hierosolymitanus, Flandriæ Comes, obiit an. 1111.
Atrebatu ad S. Vedastum conditus.

CAPVT

C A P V T X X X I X .

Lambertus Episcopus Atrebatensis prædia Strumensis cœnobij (quod est monialium Benedictinarum in agro Atrebatensi) confirmari postulat à Paschali II. Papa.

Reuertissimo domino & patri patrum carissimo, PASCHALI Papæ LAMBERTVS, Dei miseratione Atrebatium Episcopus, continuam Spiritus sancti consolationem.

Soror & filia nostræ Ecclesiæ, Abbatissa FVLGENDIS præsentium latrix, multum rogauit, per nos Sanctitati vestræ commendari. Rogamus ergò paternitatis vestræ dulcedinem, quatenus præsentem Abbatissam, in eo quo nunc est loco, professione & ordine, pondere vestræ auctoritatis, saluo in omnibus iure & canonica dispositione Atrebatensis Episcopi, confirmare dignemini.

Locum monasterij, qui dicitur *Strum*, & altare de Hamartuilla, sicut prædecessor meus domnus GERARDVS Episcopus concessit, & scripto suo consignauit; nos quoque spe & amore religionis, huic præsentis Abbatissæ, succedentibusque sibi Abbatissis, in monasterio, quo nunc esse dignoscitur, regulariter electis, canonicè promouendis, & absque sæculari strepitu victuris possidendas concedimus.

Ceteras autem res & possessiones iustè acquisitas & acquirendas, propter infestationes & deprædationes prauorum hominum, nihilominus corroborare velitis. Sancta Trinitas, Deus noster, sollicitudinem vestram diutius custodiat incolumem, pro Ecclesia sancta Catholica laborantem & orantem.

N O T A T I O N E S .

PASCHALIS II. Papa an. 1099. creatus, an. 1118. decessit.

LAMBERTVS) primus ac proprius Episcopus Atrebatensibus (post separationem à sede Cameracensi) an. 1093. ab Urbano II. datus, an. 1115. obiit. Cuius hoc epitaphium Atrebatim in cathedrali legitur:

Anno Domini millesimo centesimo decimo quinto, xvi. Kalendarum Iunij, obiit beatæ memoriæ Lambertus huius Atrebatensis sedis Cardinalis Episcopus. Per hunc restituta est dignitas huius Episcopatus, quæ per multa tempora Cameracensi Episcopo fuerat
commen-

commendata. Huic Episcopo, & duobus iaculatoribus, Itherio & Normanno, beata Maria in ecclesia apparuit, dans eis candelam, per quam sanantur ardentes igne malo.

De cereo isto Atrebatensi fuse egimus in Fastis Belg. 30. Iunij.

C A P V T X L.

*Willelmus, Flandriae Comitis filius, an. 1118. Loense
monasterium dotat.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego WILLELMVS, Dei miseratione Philippi Comitis filius, mente pertractans quam nihil sint vniuersa, quæ temporaliter currunt, reuera perpendo, quòd nullæ possessiones vel hereditates melius ac tutius conseruantur, quàm quæ in cælestes thesauros manibus pauperum iugiter collocantur, seruorumque Dei vsibus in perpetuum profutura offeruntur.

Vnde pijs petitionibus domini GERARDI libenter assentiens, Loensi ecclesiæ S. Petri Apostoli, cui idem, Domino gubernante, deseruiebat, tres mensuras, pro remedio animæ meæ, ac patris mei, omniumque parentum meorum, omnino ab omni exactione & debito in perpetuum liberis contradidi; denique huius donationis confirmationem, concedente vxore mea, feci.

Et sciant vniuersi sanctæ Ecclesiæ filij, quoniam ambo concedimus, vt prædictæ mensuræ, ad opus Canonorum, & sustentationem pauperum, in potestate supra nominati Præpositi, successorumque eius, omni tempore consistant, & ab omni grauamine mundanæ oppressionis in sempiternum quietè permaneant.

Et vt hæc meæ deuotionis oblatio irrefragabiliter confirmetur, & à nemine mortalium temere infringatur, chartam istam sigilli mei impressione ego signari decreui, subsequenterque testibus astipulando corroborati.

Signum Fibolfi Castellani Bergensis.

S. Tietbaldi Ariensis.

S. Goiffridi.

S. Rodulfi fratris eius.

S. Eustathij.

S. Alardi

- S. Alardi de Warneftun.
 S. Dirolfi Iprensis.
 S. Soeri, & Fromoldi fratris eius.
 S. Willelmi Præpositi Iprensis.
 S. Gerbodi Canonici Iprensis.
 S. Thomæ presbyteri Loensis.
 S. Gerardi eiusdem ecclesiæ Præpositi.
 S. Folperti, Winnardi, Erchenbaldi, Hugonis, presbyterorum.
 S. Balduini presbyteri & Canonici.
 S. Veirani.
 S. Rauanonis, & Hugonis, clericorum.
 S. Petri Scholastici & Notarij.

Actum est autem hoc anno Dominicæ incarnationis millesimo centesimo decimo octavo, Indictione decima tertia, regnante Ludonico Francorum Rege, regente Flandriam Carolo Comite, pontificatus verò domini Calixti II. Papæ anno primo, Episcopatus autem domini Ioannis vigesimo. 1118.

N O T A T I O.

PHILIPPI.) Legendum fortasse, Roberti Comitis filius. Stemmata nostra Principum Belgij cap. 19. consule.

C A P V T X L I.

Ioannes Morinensis seu Taruanensis Episcopus an. 1119. confirmat institutum & pradia monasterij Loensis, quod est Canoniorum regularium in diœcesi nunc Iprensi.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. IOANNES Dei gratia Morinorum Episcopus vniuersis Ecclesiæ Catholicæ filijs gratiam & consolationem sancti Spiritus.

Quoniam gentium Doctor & Apostolus nos specialiter admonet, vt bonum operemur ad omnes, maximè autem ad domesticos fidei, placuit nobis ecclesiam in honore S. Petri Apostoli fundatam, in villa quæ vulgò dicitur Lo, ab omni spurcitia & simoniæ infamia diligenter

R r

diligenter mundatam, dedicare, ipsamque cum omnibus, quæ ad eam pertinent, ad sustentationem Canonorum, ibidem secundum regulam B. Augustini Deo seruientium, liberrimè liberam facere; excepto quod singulis annis sex solidos Taruanensi Episcopo debent persolvere.

Vitæ namque canonicæ ordinem, quem professi sunt, præsentis priuilegij auctoritate firmamus: & ne cui post professionem exhibitam proprium quid habere, neue sine Abbatis vel congregationis licentia, de claustro discedere liceat, interdiciamus.

Ipsis itaque suisque successoribus, in eadem religione permanentibus, ea omnia perpetuò possidenda sancimus, quæ in præsentiarum obtinere videntur, ecclesiam scilicet ipsam S. Petri, cum tertia parte decimæ de annona, & tota decima trium diuisionum, sicut antiquitus disparitæ sunt in parochia.

Imò cum vniuersa decima lini, agnorum, ceterorumque animalium, vel fructuum, terram etiam, quam Winnardus, Euerardus, Rembaldus, Dodo & Dodinus, Veiramus & Erenbaldus, Canonici, atque Ingramus laicus, conuersionis suæ tempore, S. Petro obtulerunt, & terram quæ vulgò dicitur Ecclesiæ terra, Stocheto, Roiameth, & quæ Præconis atque Oufridi terra vocatur, omnemque simul terram tam à parochianis, quam à ceteris fidelibus, pro redemptione animarum suarum, & parentum suorum, prædictæ ecclesiæ S. Petri contributam.

Quæque verò PHILIPPVS, filius Roberti Marchionis cognomento Frisonis, cum fratre suo Roberto Comite Flandriæ, eidem ecclesiæ concessit, Comitatum videlicet & aduocationem, stallum & teloneum, & quidquid sæcularis iuris super terram & mansionarios S. Petri habebat, & quæcumque deinceps concessione Pontificum, liberalitate Principum, vel oblatione fidelium, iustè & canonicè adepti fuerint.

Item statuimus, vt obeunte eiusdem loci Abbate, nullus ibi qualibet subreptionis astutia vel violentia intrudatur, nisi quem fratres communi consensu, vel certè fratrum pars consilij sanioris, de suo, si idoneus inuentus fuerit, collegio, secundum Dei timorem, sibi præesse prouiderint.

Quod si huic regimini congrua persona in eadem congregatione non fuerit, cum consilio Episcopi & aliorum religiosorum viro-
rum,

rum, aliunde talis eligatur, qui tam dignitate loci, quam speculatione magisterij dignè eis præponatur.

Si qua sane ecclesiastica secularisue persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens, temerè eam infringere tentauerit, secundò tertioque commonita, si non satisfactione condigna emendaerit, potestatis honorisque sui dignitate careat, reamque se diuino iudicio de perpetua iniquitate cognoscat, & à sanctissimo corpore Dei ac Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ ultioni subiaceat.

Cunctis autem eidem loco iusta seruantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & in futuro apud districtum Iudicem præmia æternæ retributionis inueniant.

Actum est hoc anno Dominicæ incarnationis millesimo centesimo nono decimo, Indictione duodecima, regnante Ludouico Francorum Rege, Karolo Comite Flandriam regente, anno Papatus domini Calixti primo, & præsulatus domini Ioannis vigesimo: & confirmatum coram his testibus.

1119.

Signum Harberti Archidiaconi.

Walteri Archidiaconi. Lamberti Abbatis.

Ingelberti Abbatis. Arnulfi Præpositi.

Willelmi Præpositi. Hugonis Præpositi.

Goselini Decani. Walteri Thesaurarij.

Bernardi Capellani. Hugonis Magistri.

Hugonis Furnensis. Walteri Furnensis.

Ioannis Ariensis Præpositi.

Lamberti Casletensis Præpositi. Fulcardi Decani.

Hugonis Decani. Erembaldi Decani.

Alaini Decani.

Arnulfi Decani. Normanni Decani.

NOTATIO.

IOANNES Morinensis Episcopus varia Canonicorum regularium cœnobia in sua diœcesi fundauit vel auxit; in his & S. Martini Iprese, quod nunc est cathedrale Canonicorum secularium collegium.

Rr 2

CAPVT.

Campi veteris monasterium, ord. Cisterciensis, prope Rhenobercam, diæcesis Coloniensis opidum, an. 1122. fundatur ac dotatur à Frederico A. Coloniensi.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. **F**REDERICVS, Dei gratia Archiepiscopus sanctæ Coloniensis ecclesiæ, omnibus in Christo piè viuentibus tam præsentibus quàm futuris.

Quamquam primi parentis excessu, in huius exilij ærumnosam cæcitatem à gaudio beatæ felicitatis deiecti simus, non tamen ita præcisi atque abrupti sumus, vt non etiam in rebus his mutabilibus degentes, æternam beatitudinem quærere debeamus.

Quod quidem & nos, licet indigni, perspicuè considerantes, quidquid spei, quidquid recompensationis misericordiæ operibus sit, non ignorantes ad honorem gloriæ magni Dei, ad decorem domus Domini, aliquos nouellæ plantationis Cisterciensis ramuscillos, hortis ecclesiæ nostræ spiritualiter inserere, propositum assumpsimus; quorum sub vmbra si fortè coaluisset spiritus noster, à curis liber exterioribus aliquando requiesceret, ibique cubans in meridie decolorantis æstum solis subterfugeret.

Huius itaque rei confidentia animati, freti & erecti, tandem accito fratre **ARNVLPHO**, viro quidem satis religioso, qui quondam nostræ matris vberè lactatus, in virilis iam animi robur euaserat, contemptoque mundi flore, diuersis diuersarum virtutum gradibus incedens, **MORIMUNDENSIS** videlicet ecclesiæ, curæ pastoralis sollicitudine, præerat, inter cetera, vt aliquos de pufillo grege sibi credito, suæque professionis monachos ad nos transferret, quantum ad cœnobij vnus institutionem sufficeret, volumus, petiuimus & impetrauimus.

Quos humiliter adductos, & lata expectatione receptos, in loco solitario, qui **CAMPVS** vulgò dicitur, prudenti prudentum consilio, instigante Spiritu sancto, benignè collocauimus: quibus etiam suisque successoribus, **B. Benedicti** regulam pari ordine, id est, secundum instituta Cisterciensium, seruantibus, locum prædictum tam à curia nostra in Berke, ad quam pertinere videbatur, quàm incolis

incolis eiusdem loci, liberè absolutum, cum omni decimatione & utilitate, agris videlicet cultis & incultis, silvis, aquis aquarumque decursibus, paludibus, pratis & pascuis, (concessa etiam ijs vti circumiacente silva, quæ ad ius Episcopale pertinet, quantum ad porcorum pabula, & ad instaurationem officinarum suarum opus fuerit) clementi benignitate manumissimus, concessimus & æternaliter tradidimus.

Præterea quæcumque pia fidelium liberalitate ibidem Deo famulantibus collata sunt, vel conferri possunt, sub B. Petri defensionis cautelam suscipimus, colligimus & comprehendimus.

Vt autem liberius diuino operi iugiter insudare valeant, non solum eos à Decani & Archidiaconi, verum etiam ab omni sæculari iurisdictione perpetualiter absoluiimus: nec . . . nisi in quantum primæ institutionis eorum priuilegium patitur, ex Episcopali dignitate ab illis exigimus, nec amodo exigendum decernimus.

Proinde vt paginæ huius memorabilis edicta rata permaneant & inconcussa, tam banni auctoritate quàm sigilli nostri impressione corroborauimus:

Hoc specialiter subnectentes, vt nulla vniquam cuiuscumque dignitatis, gradus vel ordinis persona audeat, vel præsumat ipsam ecclesiam, vel religiosè in illa famulantes vlllo modo inquietando molestare, vel de suis mobilibus vel immobilibus ausu temerario attingere.

Quoniam dignum est, vt qui continuo obsequio Christi solius militiæ excitantur, indeficientis nostræ inspectionis salubri munimine protegantur

NOTATIONES.

Ex Campo veteri multa monachorum eiusdem ordinis monasteria, velut filia, prodierunt: vt

VALKENREDA in diœcesi Moguntina, prope Harthoniam, an. 1128. fundata à Margarita Comitissa de Clettenberg.

Volkolderoda in Thuringia & d. Moguntina an. 1131. ab Helinburge Comitissa de Glichen.

Amelongsborna in Saxonia & d. Hildeshemenfi, an. 1135. à Sigefrido Comite Boremelburgio.

R 13

Harſvyi.

Harfvvitehusa in Westphalia & d. Paderbornensi, an. 1141. à Bernardo Episcopo Paderbornensi.

Lapis S. Michaelis, Michelstein, in Saxonia & d. Halberstadiensi an. 1146. à Beatrice Abbatisa Quendelimburchensi.

Campus-novus, in d. Suerinensi, anno 1234. à Wenceslao Rugiæ Principe.

Ex his & alia plurima monachorum eiusdem instituti cœnobia prodierunt, ut

Aula Regis in Bohemia,

Lucka in Saxonia an. 1143.

Nouale S. Mariæ, Marienraed, in d. Hildesheimensi 1244.

Puppelinum in Prussia.

Campus S. Mariæ in d. Monasteriensi, 1185.

Haut procul ab vrbe Colonienfi est & Mons VERTVS, ab Eberhardo, Adolphi Comitis Montensis fratre, fundatus, castro Aldenburghensi in monasterium ord. Cist. commutato.

CAPVT XLIII.

Walterus de Trudeneris, vir nobilis, monasterio S. Laurentij Leodicensis, dat prædium suum Auernense, in Comitatu Steppensi. Quam donationem suis litteris confirmat Albero Leodicensis Episcopus an. 1124.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego ALBERO gratia Dei Leodienfis Episcopus, notum facio præsentibus & futuris Christi fidelibus,

Quia Walterus de Trudeneris liber homo, prædium quod habebat in minori Auernas in Comitatu de Steps, tradidit, pro salute animæ suæ, ad altare B. Laurentij, ex integro tam in culturis & pratis, quàm in nemore & censu & familia, quæ illo tempore in ipso manebat prædio, cum omnibus vsuarijs & appenditijs suis, cum omni decima indomnicatus proprij, nec non & tota iustitia ipsius prædij.

Aduocatiam verò ipsius prædij liberam reliquit in manu Leodienfis Episcopi, ut ei soli de omni iniustitia reclamet ecclesia S. Laurentij, & ut nunquam eandem Aduocatiam in beneficium det alicui. Nam in pretium redemptionis animæ suæ, ipsum allodium

Deo

Deo & S. Laurentio obtulit, & ideo Leodiensem Episcopum Advocatum ibi esse voluit, qui specialis prouisor & pastor erat ipsius Walteri, tamquam liberi hominis, sicut & cæterorum liberorum hominum principatus proprii.

Homines verò, qui de terra censuali eiusdem prædij sunt beneficiati, fundos suos ab Abbate tenebunt, sicut eo die tenebant, quo ipsum prædium S. Laurentio est traditum, nec præter simplicem terræ censum aliquod requisitionis ius, siue vllam distriktionem ibi habebunt: quia omnia hæc ad Abbatem pertinentia sunt, & ei de omni iniustitia est proclamandum.

Diffinitum est etiam, vt nec Walterus dum viuit, nec post eum Abbas aliquis quidquam de terra & decima indominali, vel de censu, siue de omni reditu eiusdem prædij beneficiare aut diminuerè possit; eò quòd eleemosyna Deo & S. Laurentio oblata sit.

Ipse verò Walterus vsufructum eiusdem prædij in vita sua sibi ex integro retinuit: & ideo, ne vel ab ipso dum viuit, vel ab aliquo, postquam obierit, vlla surreptione infringi possit, summam terræ ad indominalitatem S. Laurentij pertinentis, summam quoque census, aliorumque redituum, hinc subannotari placuit.

Primo quidem totam decimam ad indominalitatem S. Laurentij pertinentem, siue in fructibus terræ cultilis, siue in fructibus domesticis nutritim: deinde viginti bonaria terræ indominalia, & de terra censuali solidos XLI. & III. denarios, in tribus terminis, Epiphania scilicet, & Natiuitate sancti Ioannis, & festiuitate S. Remigij. Quattuor quoque modios auenæ, in solennitate S. Martini, & XXII. capones in Natali Domini, & octo panes, cum totidem cereuisiæ picarijs.

Familia quoque ipsius prædij, id est, serui & ancillæ singulis annis censum soluent capitis sui denarios X. vnum ad altare S. Laurentij, in festiuitate S. Martini. Et cum aliquis eorum sine herede obierit XII. denarios dimittet ecclesiæ S. Laurentij.

Quæ omnia nos rata & inconuulsa perpetuò manere decernimus, & pro confirmationis testimonio chartam hanc conscribimus, & nostri sigilli impressione roborauimus, excommunicantes & æternæ maledictionis anathemate condemnantes eos, qui quouis malignitatis ingenio quilibet horum infringere tentauerit, & ecclesiæ S. Laurentij vllam inquietudinem aut molestiam concitauerit.

Testes

Testes fuerunt Archidiaconi omnes,
 Andreas Præpositus.
 Henricus Decanus.
 Henricus iunior.
 Alexander, Adelmanus, Seppo,
 Emmo, & alij multi ex clero S. Lamberti.

De nobilibus viris.

Godefredus Comes Namurcensis.
 Arnulfus Comes Loffensis.
 Gisbertus Comes de Thuerate.
 Lambertus Comes de Monte acuto.
 Wigerus Aduocatus.
 Willelmus de Loffez.
 Godeschalcus de Mereleuers, frater eiusdem Walteri, &
 alij multi de familia ecclesiæ.
 Theodericus de Ponte.
 Widericus de Prato. Auelinus.
 Lambertus de Hoyo, & Arnulphus frater eius.
 Albertus de Villier, & Theodericus frater eius, & alij
 multi.

1124. Actum Leodij anno Dominicæ incarnationis millesimo centesimo vicesimo quarto, Indictione prima, regnante Henrico V. anno regni eius decimo septimo.

NOTATIO.

S. LAURENTII monasterium, ad muros vrbis Leodicensis situm, describitur in nostris Originibus Benedictinis.

CAPVT XLIV.

Theodericus Alsatius, Flandria Comes, eiusq. vxor Suanehilda, prædia & priuilegia Loensi monasterio à prædecessoribus suis concessa, firman anno 1130.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego THEODERICVS Dei gratia Comes Flandriæ, cum generosa vxore mea SVANEHILDA, confirmando priuilegia prædecessorum meorum Rotberti &

& Karoli, terram Preconis, ceterasque possessiones, quas S. Petro de Lo dederunt, Comitatum etiam, Itallum, totiusque opidi teloneum, expeditionem, & quod Teutonice dicitur *Balguart*, censuram & creditionem, atque omnem exactionem, vel quidquid secularis iuris super terram ac mansionarios eiusdem S. Petri habuerunt, ob remedium animæ meæ & parentum meorum, libenti animo concessi Canonorum ibidem Domino seruentium vsibus profutura in perpetuum.

Si autem fuerint duella, raptus mulierum, quod vulgo de *Vviswerdragan*, homicidia infra prædictos terminos extra atrium euenerint, & horum quorumlibet reus inibi capiatur, vel si ecclesia de huiusmodi clamorem mihi faciente, sententia capitali aut membrorum mutilatione iuste damnetur, quod modum vel vires eius excedit, hoc procul dubio ad ius meum pertinebit: ea videlicet conditione, vt si reus per pecuniam redemptus fuerit, duas partes pecuniæ, pro emunitate ecclesiæ habeat, tertia verò meis vsibus cedat.

Ne ergo cuiuslibet hominum liceat eandem ecclesiam temere perturbare, aut eius possessiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, vel temerarijs vexationibus fatigare, huius doni collationem sigilli mei impressione munio, coram subtitulatis testibus:

Iyvaino de Truncinis,
 Daniele de Tenremonde,
 Willelmo de Boulara,
 Waltero de Tornaco,
 Willelmo, filio Philippi Comitis,
 Waltero filio Alardi,
 Gerardo Camerario,
 Willelmo Castellano de S. Audomaro,
 Ifaac Formosolensi,
 Henrico Broburgensi,
 Lamberto de Rinenghelles,
 Anselmo, & Baldevvino fratre suo,
 Volcrano de Lamperniffa.

Actum est hoc anno Dominicæ incarnationis millesimo centesimo tricesimo, Indictione octava, regnante Ludouico Francorum Rege, & præsidente Gerardo quinto Præposito memoratæ ecclesiæ. 1130.

ss

Idem

Idem facit Philippus Alsatius, Theoderici filius, Flandria & Veromandia Comes anno 1181.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego PHILIPPVS Dei gratia Flandriæ & Viromandiæ Comes, confirmando priuilegia prædecessorum meorum, Roberti, Karoli & domini Theoderici, patris mei, terram Preconis, ceterasque possessiones, quas S. Petro de Lo dederunt, Comitatum etiam, stallum, & totius opidi teloneum, & expeditionis retinendæ libertatem, & quod Teutonicè dicitur *Balguard*, tensuram, & creditionem, arque omnem exactiorem, vel quidquid sæcularis iuris super terram ac mansionarios eiusdem S. Petri habuerunt, ob remedium animæ meæ, & parentum meorum, libenti animo concessi, Canonicorum ibidem Deo seruientium vsibus profutura in perpetuum, &c. *ut supra.*

Ne autem &c. *ut supra*, coram subtitulatis testibus,

Gerordo de Mecinis,

Anselmo Præposito de Euersam,

Waltero de Lo,

Waltero Camerario de Ipra,

Riquardo Blauoet de Furnis, & alijs multis.

1181. Actum est hoc incarnationis Dominicæ millesimo centesimo octogesimo primo.

NOTATIONES.

THEODERICVS Alsatius an. 1168. obiit, Watenis secundo lapide ab Audomaropoli sepultus.

PHILIPPVS Theoderici filius decessit anno 1191. sine liberis, in obsidione Ptolemaidis in Syria,

CAPVT

CAPVT XLV.

*Lotharius III. Caesar, Richilde coniuge sua & Conrado Comite
Lutzeburgensi petentibus, anno 1131. dilatat viam
naualem in alueo Surae fluminis, eamq; concedit
Abbati Epternacensi.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. **LOTHARIUS** tertius
Dei gratia Romanorum Rex.

Cum venissemus Epternacum, implorandi gratia S. Clementis
Willibrordi patrocina, notum factum est nobis, antecessorem no-
strum Imperatorem Henricum concessisse Epternacensi Abbati
suisque fratribus, libera potestate uti nauium cursu & recurso, per
alueum fluminis, quod dicitur **SYRA**, iudiciario iure Principum,
sua Imperiali annotatum dominationi; sed rectorum incuria, &
æmulorum perfidia frequenter impeditum.

Quod nos ægrè ferentes, volumus renouare, & salutis nostræ
gratia, regalis sigilli nostri impressione confirmare.

Et quia experti sumus rei veritatem à maioribus natu Treuericæ
sedis, testimonium perhibentibus, rogatu & auxilio coniugis no-
stræ **RICHILDÆ** Reginae, & Episcopi Megingoti de Merseburg, &
Comitis **CONRADI**, qui præest eidem Abbatia,

Mittimus nuntios nostros, ad terminandam & dilatandam mar-
cam, seu naualem viam in alueo suprascripti fluminis xx. pedum la-
titudinis, hoc est, Gerardum de castello Rutich, & cum eo maio-
res de Abbatia, necnon Lodevvigum primorem Treuerorum, &
cum eo meliores de ciuitate, quos ipse elegerit.

Huic negotio interfuere

Episcopi,

Stephanus Metensis Episcopus,

Henricus Tullensis,

Megingotus Merseburgensis.

Abbates,

Gerardus S. Maximini de suburbio Treuerensi,

Lantfridus Prumiensis,

S f 2

Wieboldus

Wieboldus Stabulensis.

Ex laicis,

Wilhelmus Palatinus Comes,

Conradus Comes de Lucelenburg,

Comes Otto de Rincke, fraterque suus de Salmes,

Hermannus Comes,

Comes Reinoldus de Montzum,

Gerlacus Comes, fraterque suus Imecho,

Comes Meinhardus de Spenheim,

Bernhardus de Huonstaden,

Adolphus de Saphenberg.

Ex Ministerialibus Treuerensibus,

Ludovvigus palatij Custos.

Item Ludovvigus, Henricus, & ceteri plures tam ex cle-
ro, quàm ex laicis de Epternaco.

Cuono Winithore.

Godefridus Rauanger.

Signum domini **LOTHARII** tertij Regis inuictissimi.

Tietmarus, ad vicem Adelberti Archicancellarij, recognouit.

1131.

Datum VIII. Kalend. Maij, anno incarnationis Domini M. C.
XXXI. Indictione VIII. anno verò regni domini Lotharij tertij,
Dei gratia, Romanorum Regis serenissimi sexto.

Actum Treueris feliciter, amen.

N O T A T I O N E S.

Henrico V. Imp. anno 1125. Ultraiecti defuncto, successit **LOTHARIUS** III. Dux Saxonum, Aquis-grani Idibus Sept. coronatus, vt Anselmus Gemblacensis testatur.Idem ab Innocentio II. Papa, anno 1131. die 11. Aprilis, Dominica 4. Quadragesimæ, Leodici coronatus est, cum Richilde coniuge sua: vt Dodechinus, Otho Frisingensis lib. 7. cap. 18. & Egidius Aureæ Vallis monachus commemorant. Obijt III. Kal. Decembris, anno 1137. vt idem Dodechinus, & scriptor Auëtarij Gemblacensis testantur: quod nota contra Baronium, Lotharij obitum ad ann. 1138. referentem. Successit **CONRADVS**, Henrici V. Imp. ex sorore nepos, anno 1138. Dominica 4. Quadragesimæ Aquis-grani coronatus.**CONRADVS**

CONRADVS Comes, qui præest Abbatia) Conradus, inquam, Comes Luxeburgensis, Guilielmi filius, qui inter testes laicos hic numeratur. Fuit autem Abbas commendatarius Epternacensis, vt ante ipsum Sigefridus, & alij nonnulli Comites Luxeburgenses.

REINOLDVS de Montzum) vulgò *Pont à Mouson*: quod est opidum Lotharingia superioris, Academia clarum. Reinoldus hic, cognomento Monoculus, fuit primùm Mussiponti, pòst Barri Comes: vt And. Quercetanus lib. 4. cap. 16. Hist. Burg. narrat.

SPENHEIM) siue Spanheim, Comitatus hodieque notus in Palatinatu Rheni. Est ibidem, prope Crucenacum opidum, Spanheimense Benedictinorum monasterium, cuius Abbas fuit & Chronicon scripsit Ioannes Tritthemius.

C A P V T X L V I.

Idem Lotharius III. Imp. petente uxore sua Richinza, decimas vicorum de Santfliten & Ordenen, Canonicis ecclesia Antuerpiensis ab Henrico V. Imp. anno 1119. datas, confirmat anno 1133.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. LOTHARIUS, diuina fauente clementia, tertius Romanorum Imperator Augustus.

Cùm in ijs, quæ à nobis iustè & rationabiliter petuntur, omnium petitioni condescendum sit, præcipuè exauditionis aures illis præbere debemus, quorum fidelitatem experti sumus & deuotionem.

Adhibito itaque scripti nostri testimonio, tam futuris quam præsentibus notum esse volumus, qualiter nos, instinctu dilectæ nostræ RICHINZÆ, petitioni fidelis nostri Magistri Rathvardi acquieui-mus, ecclesiamque S. Mariæ Dei genitricis, quæ est in burgo, qui vocatur ANTVVERP, debita amplectentes veneratione, decimam omnem, quæ continetur à terminis Zantfliten vsque Olmeremuthen, ab antecessore nostro Imperatore Henrico quarto, ecclesiæ S. Michaelis in eodem burgo collatam, cum integritate Præposituræ, & omnibus appenditijs suis, præfata ecclesiæ S. Mariæ assignamus.

In qua confirmatione, priorem tenentes dispensationem, decreuimus, vt quarta pars prædictæ decimæ Præposito, reliquæ verò præfatæ ecclesiæ S. Mariæ incommutabiliter seruiant.

Inuiolatam itaque esse volentes nostræ confirmationis auctoritatem, præcipiendo iubemus, vt nullus Archiepiscopus, Episcopus, Dux, Marchio, Comes, Vicecomes, nulla denique magna paruaue persona, in his concessis, sæpius dictam ecclesiam inquietare, diuestire, aut molestare præsumat.

Si quis verò contra hoc conari præsumperit, centum libras auri, medietatem cameræ nostræ, & medietatem præfatæ componat ecclesiæ.

Quod vt veriùs credatur, & ab omnibus diligentius custodiat, præsentis decreti paginam sigilli nostri impressione notauimus. Huic autem confirmationi idoneos adhibuimus testes,

Brunonem Coloniensem Archiepiscopum,

Episcopos,

Andream Traiectensem,

Werinherum Monasteriensem,

Alexandrum Leodiensem,

Luihtardum Cameracensem,

Adelberonem Basiliensem,

Palatinos Comites,

Ottonem & Fridericum,

Adelbertum Marchionem.

Signum domni **LOTHARII** tertij Romanorum Imperatoris inuictissimi. Ego Berthulou, vice Voelberti, recognoui.

1133. Data anno incarnationis Domini M. C. XXXIII. Kal. Ianuarij, Indictione vndecima, anno verò regni Regis Lotharij nono, imperij secundo. Actum Aquis-grani in Christi nomine feliciter, amen.

NOTATIONES.

RICHINZA,) Richilda seu Richildis, Lotharij III. Imp. coniux.
HENRICO Quarto) aliàs Quinto, si Henricum Aucupem Imperatoribus annumeres: vt lib. I. cap. 41. explicui. Henrici diploma anno 1119. (non an. 1125. vt vitiosè excusum legitur) Traiecti datum, exstat in Cod. don. piarum cap. 81.

ZANTFLI

ZANTFLITEN) nunc *Santvliet*, vicus ad Scaldim, inter Antuerpiam & Bergas ad Zomam, olim piscatorum copia potens.

OLMEREMVTHEN) nunc *Olmeren*, vicus Brabantia, eodem in tractu.

CAPVT XLVII.

*Gosvinus dominus Heinsbergensis & vxor eius Aleidis fundant
monasterium Heinsbergense, quod nunc est virginum ord.*

Pramonstratensis in Ducatu Iuliacensi, & diœcesi

Leodicensi; confirmante Alexandro Episcopo

Leodicensi anno 1165.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. ALEXANDER secundus Dei gratia Leodiensis Episcopus omnibus catholicæ Ecclesiæ filijs, tam præsentibus quàm futuris in perpetuum.

Si officij nostri locum & dignitatem consideremus, necessarium est vt bona non tantum coram Deo, sed coram omnibus hominibus faciamus, & piam fidelium intencionem erga sanctam ecclesiam debita auctoritate roboremus.

Nouerit itaque dilectio vestra, quòd dominus GOZVVINVS secundus Henesbergensis, & vxor eius ALEIDIS, animarum suarum, parentum quoque & filiorum memores, basilicam monti suo collateralem, in honore Domini nostri Iesu Christi, matrisque eius fundauerunt; & eam per manum prædecessoris nostri Henrici consecratam, & mancipijs, agris & arbutis dotatam, diuinæ seruituti obrulerunt.

Anno verò Dominicæ incarnationis millesimo centesimo sexagesimo quinto, Indictione decima quarta, regnante Friderico Romanorum Imperatore, in ecclesia B. Mariæ in Aquis-grani, ab ipso fundatore Gozvvino, & filijs eius PHILIPPO Archidiacono, Gozvvino, Godefrido. consentientibus, rogati sumus, quæ prædictæ basilicæ dotis sunt allodia (ne aliquis ausit diripere ab ipsis fratribus ibi Domino militantibus) banno sancire, & summam totius redditus eiusdem basilicæ scripto enumerare.

In ipso etenim fundo Henesbergensi cum agris & arbutis mansi duo; Rode mansi vndecim; Waldenrode mansi duo, in loco
qui

qui vulgò Ad quercum dicitur, mansus & dimidius. Eundem quoque locum communionem silvæ & pastus, per suæ potestatis ambitum, habere instituit.

Communicato itaque consilio cum ipso domino Gozvvino & filijs eius, maximè rogatu domini Philippi Præpositi maioris ecclesiæ & Archidiaconi, hæc confirmata sunt & sigillo nostro roborata III. Idus Martij, quod tunc erat in Capite ieiunij in celebri curia nostra Leodij, & testes idonei suppetati, quorum sunt nomina,

Dominus Elbertus Archidiaconus.

Dominus Reinerus Archidiaconus.

Dominus Almericus Archidiaconus.

Dominus Balduinus Archidiaconus.

Dominus Bruno Archidiaconus.

Dominus Hubertus Decanus S. Lamberti.

Abbas Drugo S. Iacobi.

Abbas Euerhelmus S. Laurentij.

Abbas Gerlandus Floreffæ.

Abbas Lucas de Cornillon.

Godefridus Dux Louaniæ.

Heinricus Comes Namucensis.

Lodevvicus Lonensis.

Herevvigus Decanus.

Rutgerus filius domini Gozvvini.

Ne igitur quisquam huic liberæ traditioni in posterum contraire præsumat, omnimodis prohibemus, & sub anathematis intentione interdiciamus.

NOTATIONES.

GOZVVINVS) seu Gosuinus dominus Heinsbergenfis, & vxor eius ALEIDIS seu Adeleidis, ad pedem arcis Heinsbergenfis, monasterium in honorem S. Mariæ & S. Ioannis Euangelitæ construxerunt ac dotarunt, quod intra muros opidi Heinsbergenfis hodie moniales ord. Præmonstratensis, nobili genere natæ, possident. Fuit olim extra muros situm, vsque ad ann. 1542. quo conflagrauit, bello inter Carolum V. Cæsarem & Guilielmum Iuliæ Ducem saeuiente.

Est

Est autem Hensberga seu Heinsberga opidum Ducatus Iuliacensis, & diœcesis Leodicensis, cuius opidi dominium ad Iuliacenses Principes est deuolutum; familia veterum dominorum Heinsbergenſium emortua.

FRATRIBVS ibi militantibus.) Vt alia pleraque Præmonſtratenſia, ſic & Heinsbergenſe monaſterium olim fuit vtriuſque ſexus: vt datur intelligi ex ſubſequentibus diplomatibus. Hodie Præpoſitum habet ex ord. Præmonſtratenſi, qui monialibus præeſt.

LODEVVICVS Lonenſis) ſeu Loſſenſis Comes.

C A P V T X L V I I I.

Philippus Heinsbergius, Coloniensis Archiepiſcopus, monaſterij Heinsbergenſis fundacionem, à patre ſuo Goſuino & matre Adeleide factam, an. 1180. confirmat.

IN nomine ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis, ego PHILIPPVS, Dei gratia ſanctæ Coloniensis eccleſiæ Archiepiſcopus, omnibus Chriſti fidelibus in perpetuum.

Cùm omnibus in bono ſeruire debeamus eccleſijs, maximè tam honestum eſt, ad confirmationem veritatis, nos cooperatores exhibere domesticis.

Nouerit ergò omnis futura generatio, quòd dominus meus & pater carnalis GOZVVINVS huius nominis ſecundus de Heinsberg, & domina mea & mater ADELEIDIS, conſentientibus omnibus heredibus ſuis, me ipſo ſcilicet & fratribus meis, GOZVVINO, Herimanno, Godefrido, ſororibuſq; Vda, Methide, Salome, partes alodij ſui, duos videlicet manſos, qui fuerunt feudum Godefridi, item duos manſos qui fuerunt Arnoldi, continuatim iacentes, in ſuburbio ipſius caſtri, pro ſalute animarum ſuarum, omniumque parentum, Deo omnipotenti intima atque perfecta voluntate obtulerunt, conſtructa ibidem eccleſia in honore Dei & ſanctiſſimæ atque piſſimæ genitricis ipſius Mariæ, ad altare ipſius in die conſecrationis, quando à domino Henrico ſecundo, piæ memoriæ Leodiensii Epico, prædicta conſecrata eſt eccleſia, addito inſuper alodio ſuo, quod dicitur Rode Huberti.....

De cetero quantamcumque libertatem potuerunt, tam ipſi
T t quàm

quàm Leodiensis Episcopus dominus Henricus eidem ecclesie concesserunt : ita vt si, Deo auctore, vel Præpositura, vel alio quolibet Prioratu sublimari possit, sola electione fratrum, & nulla violenta accessione extraneorum promoueatur, quicumque ipsis maximè idoneus videbitur. Isque curam fratrum de manu Episcopi, gratis & absque omni contradictione, suscipiat.

Nulli denique Archidiacono, nulli Decano, excepto suo Præposito vel Priore, rationes reddant de suæ familiæ delicto. Oleum quoque & chrisma ab ipso Leodiensi Episcopo quilibet fratrum accipiet in Pascha, à quo & potestatem habent recipiendi ad baptismum & communionem liberorum hominum infantes, vel quicumque ab eis exigunt, cum Parochiani sui licentia.

In ægritudine verò mortis positus curiam *Haneberg*, quæ quinque mansos habet, & in *Hages Sittert* viginti bonuaria tradidit. In via *Schinuels* allodium, quod soluit dimidiam marcā, tam ipse quàm domina mea, per manus nostras & fratris mei Godfridi, prædictæ dederunt ecclesie

Hanc igitur donationem & libertatem tam legaliter factam, quamvis non titulo Episcopatus aut Archiepiscopatus, tamen iure ad nos respiciat, auctoritate Dei omnipotentis atque nostra comunimus, & sigilli nostri impressione signamus : & ne qua in posterum spiritualis secularisue persona imminuere aut infringere audeat, sub anathematis vinculo interdiciamus. Acta sunt hæc anno Dominicæ incarnationis millesimo centesimo octogesimo.

1180.

Aliud eiusdem Philippi Heinsbergij, Coloniensis Archiepiscopi, diploma, an. 1183. datum.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, ego PHILIPPVS
ut supra: Nouerit ergò omnis futura generatio, quòd dominus meus & pater carnalis GOZVVINVS huius nominis secundus de Heinsberg emerit quoddam allodium, scilicet vndecim mansos, à manu cuiusdam liberi Baronis Huberti, & eos S. Mariæ cœnobio in Heinsberg contulerit.

Sed quoniam, vt omnibus notum est, acta plurima ætas diluit, pater meus prædictus Gozvvinus, & mater mea Aleidis, hos mansos eo iure S. Mariæ contulerunt, vt à nullo quod datum est & in agris

agris & in filiis impediretur, sed sola libertate doni, & Aduocati sui intuitu, ecclesia illa fruereetur.

Notum etiam esse volumus omnibus fidelibus, quod ego PHILIPPVS & frater meus GODEFRIDVS, post obitum parentum nostrorum, tres mansos illi ecclesie contulimus in Rode: & sicut quidam Hezelinus, & vxor eius Gertrudis, possederant, & in agris & in filiis legem confirmamus. Hæc facta sunt in præsentia

Leodiensis Episcopi Rudolphi, &

Præpositi summæ ecclesie Coloniensis Brunonis, &

Comitis Gerhardi de Gelren, &

Comitis Alberti de Molbach, & aliorum multorum tam clericorum quàm laicorum

Acta sunt hæc anno Dominicæ incarnationis millesimo centesimo octogesimo tertio, Indictione secunda, regnante Friderico Romanorum Imperatore. 1183.

Celestini Papæ III. diploma, an. 1194. scriptum.

CÆLESTINVS Episcopus, seruus seruorum Dei, dilectis in Christo, OFFICIÆ Magistræ & sororibus ecclesie S. Mariæ in Heinesberg, tam præsentibus quàm futuris, regularem vitam professis, in perpetuum

Vestris iustis postulationibus clementer annuentes, & præfatum monasterium S. Mariæ, in quo diuino mancipatæ estis obsequio, sub B. Petri & nostra protectione suscipimus, & præsentis scripti priuilegio communimus. In primis siquidem statuentes, vt ordo monasticus, qui secundum Deum & B. Augustini regulam in eodem loco institutus esse dignoscitur, perpetuis ibidem temporibus inuiolabiliter obseruetur

Locum ipsum, in quo præfata ecclesia sita est, cum omnibus pertinentijs suis, possessiones quas habetis in Heinesberg, & bona quæ habetis in Rode, & ea quæ habetis in *Humberse* & in *Hoenge*, & alia quæ à bonæ memoriæ Philippo Coloniensi Archiepiscopo & à Radulfo quondam Leodicensi Episcopo monasterio vestro confirmata sunt, vobis auctoritate Apostolica confirmamus

Datum Laterani, per manum Ægidij S. Nicolai in carcere Tulliano diaconi Cardinalis, VI. Nonas Iulij, Indictione XII. anno Do-

1194. minicę incarnationis millesimo centesimo nonagesimo quarto,
pontificatus verò domini Cælestini Papæ III. anno quarto.

*Rudolphi Leodicensis Archidiaconi diploma,
an. 1201. datum.*

IN nomine sanctę & indiuiduę Trinitatis. RVDOLPHVS, diuina
permittente clementia, Leodiensis ecclę się Archidiaconus, vni-
uersis Christi fidelibus, qui hoc scriptum inspexerint, salutem in
perpetuum.

Pręsentis scripti attestacione notum esse volumus, quòd cęno-
bium quoddam S. Marię prope castrum in Heinsberg, quòd ex re-
ligiosis fratribus & sanctimonialibus feminis, dominus Gozvvi-
nus secundus, & vxor eius Aleidis, in suo allodio construxerunt;
crescente iam religione, pro numero fidelium ibidem Deo famu-
lantium, non est iussuienter ab his fundatoribus dotatum....

Quapropter dominus Gosvvinus de Valckenberg, nepos iam
dicti Gosvvinus, & domina Aleidis, neptis eius, decreuerunt ec-
clesiam de *Geilenkirchen*, quę ad eorum pertinebat patronatum, præ-
dicto cęnobio vacantem conferre. Pari quoque donatione præta-
xati nobiles G. & A. stipendium cuiusdam præbendę de *Geilenkir-
ken* ad supradictum claustrum transtulerunt.

Istorum verò nobilium piam institutionem sanctęque desideria
dominus ALBERTVS Leodiensis Episcopus debita benignitate
confouens, fratres illius claustrum, nomine ecclę się suę sibi præsen-
tatos, dono altaris in *Geilenkirchen* inuestiuit, quòd eo tempore, post
obitum domini Ottonis Archidiaconi, ad eum pertinebat, curam
animarum ijsdem fratribus indulgens.

Cum autem huius rei ordinem iussu ac legaliter, coram Priori-
bus Leodiensis ecclę się, & fratribus Svestrensis Capituli, effectui
mancipatum prædictus dominus Albertus Leodiensis Episcopus,
scripti sui sanctione, ac sigilli sui munimine confirmare debuisset,
morte præuentus id non perduxit ad effectum.

Nos verò, quia domino Ottoni in Archidiaconatu successimus,
& religiosas personas in Archidiaconatu nostro constitutas in sua
iustitia fouere debemus, donationem altaris in *Geilenkirchen*, his
fratribus factam, ratam habentes, totam huius rei seriem aucto-
ritate

ritate nostra confirmamus, cum signis authenticis domini Goz-
vini & Aleidis, qui duo facti huius auctores fuerunt, nostræ quo-
que imaginis sigillum præsentis scripto imprimentes.

Data Svvestris in generali Capitulo, in prima Dominica post Pa-
scha, anno incarnationis Domini millesimo ducentesimo primo, 1201.
Concurrente vii. Epacta xiv. Indictione iv. Huius rei testes sunt

Ericus Decanus prædicti Capituli,

Herimannus Pastor de Svvestris,

Willelmus Præpositus Marnensis, & omnes fratres Svve-
strensis Capituli.

NOTATIONES.

GOZVINVS de Valckenberg) fuit dominus opidi Falcoburgen-
sis, vt arbitror: quod dominium, nobis Brabantis Transmosanum,
hodie sub Ducatu Limburgensi comprehenditur, vnà cum ditione
Dalhemienfi & Roducensi.

ALBERTVS Leodiensis Episcopus) Godefridi III. Lotharingæ
Brabantiaque Ducis filius, apud Remos an. 1192. martyrio corona-
tus, quiescit Bruxellis in regio Carmelitanarum virginum cæno-
bio; an. 1612. Remis ed translatus, & Martyrologio Romano ad-
scriptus, ad diem 21. Nouembris. Fastos nostros Belgicos consule.

SVVESTRIS) vulgò *Susteren*, opidum Ducatus Iuliacensis, & dice-
cesis Leodicensis: in quo est Canonicorum, itemque nobilium vir-
ginum Canonicarum collegium, à S. Willibrordo Archiepiscopo
Vltraiectino fundatum: vt in Cod. don. piarum cap. 20. docui.

In Susterensi ecclesia quiescunt S. Gregorius & S. Albricus, E-
piscopi Ultraiectini. Ibidem sepulta iacet Valtradis mater eiusdem
S. Gregorij, & duæ filia Suendeboldi Lotharingæ Regis.

CAPVT XLIX.

*S. Engelbertus A. Coloniensis & martyr possessiones monasterij
Heinsbergensis an. 1218. confirmat.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, ENGELBERTVS, Dei
gratia sanctæ Coloniensis ecclesiæ Archiepiscopus, vniuersis
Christi fidelibus in perpetuum.

T t 3

Pium

Pium attendimus, & ad presentis vite decursum prosperiorem, & ad futura remunerationem æternam nobis maxime profuturum, quòd loca sancta, monastica religioni dicata, paterna caritate diligamus, & ubicumque possumus promoueamus & conseruemus.

Inde est, quòd vniuersitati vestra cupimus constare, quòd nos monasterium beati Gerlaci, & S. Mariæ virginis perpetuæ apud Heinesberg, ob intimam deuotionem tam fratrum quàm sanctimonialium, quam ad cultum & seruitium Dei habent, in specialem defensionis nostræ protectionem recepimus, eisquæ omnia bona quæ nunc habent, vel in posterum, dante Domino, iustè poterunt adipisci, præsentì pagina confirmamus.

Specialiter tamen exprimimus prædium in *Munen*, videlicet centum duodecim iugera terræ arabilis: quod prædium idem monasterium iusto emptionis titulo conquisiuit ab Hermanno de Bruce, & ipse Hermannus in præsentia nostra apud Lehegenich in ipsa ecclesia eidem monasterio contradidit: & frater suus Reimarus clericus huic facto consensit, pro se & omnibus eorum cognatis vel amicis: & omni iuri, quod in prædio illo videbantur habere, vterque renuntiauit, & exstercavit.

Ita mansum vnum in villa *Hertene*, l. x. iugera habentem, quem similiter ipsum monasterium iustè comparauit, ipsi monasterio in perpetuum confirmauit.

Ad cuius rei certam in posterum euentiam, præsentem chartam inde conscriptam sigillo nostro fecimus communiri. Huius rei testes sunt,

Gerhardus Præpositus Carpenensis,
Godefridus Carpenensis Canonicus,
Fridericus Præpositus Monasteriensis,
Comes Willelmus Iuliacensis,
Theodericus de Roslare,

Arnoldus de Gimmenich, Emundus de Brakele, & alij
quàm plures, tam clerici quàm laici. Acta sunt hæc anno Domini
1218. millesimo ducentesimo decimo octauo.

NOTATIONES.

S. ENGELBERTVS) an. 1225. pro defensione libertatis ecclesiastica, & Rom. Ecclesiæ obedientia martyrium fecit, & Colonæ in basilica

basilica S. Petri quiescit. Historia vitæ, à Cæsario monacho ord. Cisterciensis scripta, existat apud Surium.

S. GERLACVS) eremita ord. Præmonstratensis, an. 1170. floruit, & quiescit in celebri nominis sui cænobio, quod fundauit; estque monialium dicti ord. Præmonstratensis in diœcesi Ruremundensi, secundo lapide à Traiecto Mosæ: vbi versus istos, marmoreo eius tumulo incisos, me legere memini:

Gerlacus miles quondam, p̄st cultor eremi,
Hoc mausolæo conditur arte suo.
Contempsitque lares, aras, patriosque penates;
Matta silex, ædes concaua quercus erat.
Vitæ lasciuos redimis Gerlace reatus,
Cedens virgineo rura paterna choro.

CARPEN) celebre municipium sexto lapide à Colonia Agrippina distat, & iure hereditario spectat hodie ad Regem Catholicum. Habet arcem militari præsidio munitam, & vetustum Canonico-
rum collegium.

CAPVT L.

*Theodericus dominus Heinsbergensis ann. 1223. copiosius dotat
Heinsbergense virginam cænobium, à suis præde-
cessoribus fundatum.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. THEODERICVS, Dei gratia dominus Hensbergensis, omnibus, tam presentibus quam futuris, ad quos huius scripti notitia peruenerit, in perpetuum.

Cum omnes, qui se heredes Dei & coheredes Christi, Christianæ professionis executione, testantur, loca promouere debeant Deo dicata; illi tamen eorum promotioni diligentius intendere tenentur & efficacius, pro quorum salute perpetua principalius & specialius incohata noscuntur.

Quocirca in cænobio B. Mariæ virginis in Heinsberg, à nostris prædecessoribus, pro sua suorumque successorum salute fundato, religiosum conuentum fratrum & sororum, sub districtione Præmonstratensis ordinis, regularibus intentum disciplinis, ac quotidianis elemosynis & hospitalitatibus, alijsque misericordiæ operibus

ribus opus impendentem propensius & operam, adhuc in nostris temporibus eo defectu cognoscentes laborare temporalium, quod de proprijs redbus aut laboribus annuam & necessariam annona nequeat habere sustentationem, indignum duximus sine compassionis exhibitione prætereundum.

Vnde prope Heinsberg, in quodam loco nostræ jurisdictionis palustri & nemoroso, qui vulgò Palus dicitur, à termino circa *Randerode*, qui *Hurst* nuncupatur, per terminos parochiarum *Drumme* & Heinsberg, in eodem loco, omnem decimam noualium, minorem & maiorem, quam hætenus habuimus, in honorem Dei & S. Mariæ virginis, ipsi cœnobio contulimus, vsu perpetuæ proprietatis habendam.

Utque hæc collatio robur iustæ & perpetuæ protectionis haberet, venerabilem dominum HVGONEM Episcopum ecclesiæ Leodiensis adiuimus, eandem decimationem in manus suas resignantes. Placuit tamen nobis, & per ipsum & per nos decimam quandam excipi, quæ iamdudum Canonicis Heinsbergensis castri, sub priuilegio felicis memorię domini Philippi Coloniensis Archiepiscopi, infra prædictum terminum est denominata.

Ceterum cum mater mea, & vxor, vnà cum filio meo, ecclesiasticam habeant in sæpedito cœnobio sepulturam, itemque ibidem dilecta soror mea & filia, in statu religionis, mundi cordis & puræ conscientiæ vacent contemplationi; dictum factum nostræ deuotionis, in firmamentum perpetuæ stabilitatis, sigilli nostri fecimus appensione muniri. Primi verò facti nostri apud cœnobium Heinsbergense testes sunt,

Giselbertus Præpositus, Iuanus Prior,
Sibertus & Henricus sacerdotes eiusdem cœnobij,
Arnoldus miles de Gimnich,
Alardus de Haukesdale, Albertus Pincerna,
Reinardus Schermus, Euerhardus Morsel,
Rutgerus de Berg, Gozvvinus Knupfel,
Gozvvinus de Holtheim, & plures alij, tam clerici quam
laici.

Facti autem posterioris, domini Leodiensis Episcopi, & nostri, apud Leodium, in proximo sabbato, post Caput ieiunii, testes sunt,

Sibodo

Sibodo Præpositus S. Alberti Aquensis, & Canonicus S. Lamberti in Leodio;

Item alius Sibodo, Decanus ecclesiæ S. Mariæ in Aquis; Ioannes Plebanus in Linne, & Decanus Svveftrensis Capituli,

Godefridus sacerdos in Geilenkirchen.

Et milites, Watherus de Bunde,

Adam de Haren, & Gozvvinus frater suus,

Alardus de Haukesdal, Reinardus Schermus,

Rutgerus de Berge, & alij plures.

Acta sunt hæc anno Dominicæ incarnationis millesimo ducentesimo vicesimo tertio, vi. Nonas Martij, Indictione xi. 1223.

NOTATIO.

Stirpe mascula primorum istorum dominorum Heinsbergensium extincta, dominium Heinsbergense primò ad Loffensem, post ad Iuliacensem familiam est deuolutum: vt suo à nobis explicabitur.

CAPVT II.

Arnoldus Vicecomes Gistellensis an. 1180. dotat Aldenburgensem Benedictinorum Abbatiam in Flandria; probante Philippo Alsatio Flandria Comite.

PHILIPPVS, fauente Deo, tam Flandriæ quàm Viromandiæ Comes, vniuersis sanctæ matris Ecclesiæ filijs in perpetuum.

Cùm omnia, quæ mundi huius diues producit facunditas, diuinæ largitatis beneficio possideamus ad libitum, ea solum nobis in posterum profutura reponimus, quæ pauperum Christi manibus in cælestes thesauros deportanda committimus.

Vt ergò æternæ mendicitatis euadamus incommoda, aliqua ex ijs, quæ modò superfluent, sunt præmittenda, quibus & interim pauperum Christi subleuetur inopia, & nobis in posterum præparentur subsidia.

Præsenti igitur pagina curauimus insinuare tam futurorum quàm præsen-

præsentium tenaci memoriæ, quòd ARNOLDVS Vicecomes de Gistella, cum vxore sua AGNETE, omnem decimam, quam in parochia de Erneghem, & Westkerca, & Roxem, & Bekeghem, inter Pita & Waterualla à me in feodo habebat, absoluta renuntiatione in manus meas resignauit: & ego eandem decimam, pro meis & meorum reatibus diluendis, ecclesiæ S. Petri de ALDENBURG, perpetuis vsibus, legitima ac libera donatione contradidi.

Ipsè verò Arnoldus, cum vxore sua Agnete, quamdam decimam, quam in confinio præfatæ decimæ ab ecclesiâ S. Nicolai de Ribelmund, sub annua dimidij firtonis solutione, hereditario iure possidebat, eidem S. Petri ecclesiæ, sub eodem pensionis canone, perpetuò possidendam, iuris sui loco, concessit.

Verùm ne sæpedita S. Petri ecclesiâ, temporum volumine, aliquod de rebus suis possit pati præiudicium, præfatam donationem scripto mandari, & sigilli nostri munimine corroborari necessarium duxi. Huic donationi interfuerunt,

Gerardus Præpositus Insulanus,
 Walterus Capellanus Comitum de Winendala,
 Gerardus Vicecomes de Aldenburg,
 Boidin de Rauenscota,
 Christianus de Gistella,
 Theodericus Damhoudera,
 Weitin de Iabbea, & fratres eius,
 Henricus de Paskendala,
 Henricus de Schiruelda,
 Daniel de Torholt,
 Haket de Rideruorda.

1180. Datum Furnis anno Dominicæ incarnationis millesimo centesimo octogesimo, Indictione tertia, Epacta decima septima.

NOTATIO.

ERNEGHEM, Westkerka) vici circa Gistellam & Aldenburgum. Monasterium Aldenburgense, Benedictinorum, fundauit S. Arnulphus Episcopus Sueslionensis.

CAPVT

CAPVT LII.

*Hugo primus Abbas monasterij S. Andreae, prope Brugas siti, Gode-
descaeo Abbati Affligemensi dat LVII. mensuras terra:
& dictum monasterium Andreanum ex Prioratu sit
Abbatia libera, an. 1187. per Guilielmum
A. Remensem.*

WILHELMVS Dei gratia Remorum Archiepiscopus, S. R. E.
tituli S. Sabinae Cardinalis, vniuersis sanctae matris Ecclesiae
filijs in perpetuum.

Nouerint tam praesentes quam futuri, quod dilectus noster Hu-
go Abbas S. Andreae iuxta Brugas, & fratres sui, Prior & monachi
eiusdem loci, terram quam habebant in pago *Oostburch*, circiter
quinquaginta & septem mensuras, reddentem singulis annis de-
cem marcas, Godescalco Abbati de Affleghem & conuentui vver-
pauerunt, & eam ipsis sine omni calumnia in perpetuo possiden-
dam concesserunt.

Abbas vero praedictus & conuentus de Affleghem, attendentes
quod iam dicta ecclesia B. Andreae, quae Prioratus illorum esse sole-
bat, ad tanti profectus, tam in spiritualibus quam in temporalibus,
venisset incrementum, quod ordinis religione exigente, & suppe-
tente copia facultatum, Abbas ibidem non immerito creari posset
& deberet, locum ab omni dominio suo, subiectione & exactione
liberum & emancipatum dimiserunt, & Deo & S. Andreae dederunt.

Et de eorum assensu, & pari conuenientia omnium, nouum ibi-
dem Abbatem, qui eis in nullo obnoxius in posterum tenebitur,
institui permiserunt, & praedictum Prioratum monasterium perpe-
tuum permanere decreuerunt.

Approbantes itaque, quod ab vtraque tam solemniter quam lau-
dabiliter parte factum est, ratum deinceps & firmum permanere
decernimus, & praesentis scripti patrocinio & sigilli nostri aucto-
ritate confirmamus.

Statuentes, & sub interminatione anathematis inhibentes, ne
quis hanc nostrae confirmationis paginam audeat infringere, vel ei
in aliquo contraire, salua in omnibus Apostolicae Sedis auctoritate.

V v 2

Actum

1187.

Actum ann. Dominicæ incarnationis millesimo centesimo octogesimo septimo. Datum per manum Lambini Cancellarij nostri.

Euerardus Tornacensis Episcopus eiusdem monasterij Andreani exemptionem, & Hugonis primi Abbatis consecrationem, ab Episcopo Morinensi factam, approbat.

EVERARDVS, Dei gratia, Tornacensis Episcopus, vniuersis Christi fidelibus tam futuris quàm presentibus in perpetuum. suscepti cura regiminis ad hoc nos prouocat & inducit, vt secundum Deum religiosorum virorum honestati, commodis, & profectibus & libertatibus ecclesiarum, quæ in nostra sunt diæcesi constitutz, quantum in nobis fuerit, propensius intendamus.

Huius itaque considerationis vestigia prosequentes, vniuersitati fidelium presentis priuilegio fieri volumus manifestum, quod cum Godescalcus Abbas & Capitulum Affligemiense, auctoritate domini Remensis, in eius presentia, locum ecclesiæ S. Andreæ iuxta Brugas, quæ eorum Prioratus esse solebat, fratribus ibidem Deo seruentibus liberum & emancipatum dedissent, & ab iure & dominio, quod prius ibi habuerant, liberum dimisissent, vt ad augmentum seruitij Dei locus ille in monasterium consurgeret, & perpetuo permaneret:

Nos, de assensu Capituli nostri, libertatem eiusdem ecclesiæ & emancipationem, in presentia domini Remensis factam, sicut in eius autentico scripto continetur, necnon ordinationem & benedictionem venerabilis viri HUGONIS, Abbatis eiusdem ecclesiæ, per dominum Morinensem celebratam, ratam habuimus, & habemus, & presentis scripti patrocinio confirmamus.

Statuentes, & sub anathematis interminatione, salua tamen Patrum reuerentia, firmiter inhibentes, ne aliquis in posterum prefatos fratres monasterij S. Andreæ, super libertate & emancipatione memorata, audeat indebitè molestare, vel contra iuris ordinem temerè perturbare. Nomina autem testium qui huic approbationi interfuerunt fecimus inferius annotari.....

Vt autem sæpe dicta libertas maioris obtineat roboris firmitatem, ego

Arnulphus Decanus,

Gosuinus

Gosuinus & Thiedo Archidiaconi,
 totumque Capitulum Tornacensis ecclesiae, sigillo nostro ap-
 penso perhibemus testimonium veritati. Datum Tornaci II. Idus
 Februarij, anno Domini millesimo centesimo octogesimo nono. 1189.

C A P V T L I I I .

*Henricus I. Lotharingia inferioris & Brabantia Dux, an. 1184.
 auget dotem Abbatia Villariensis, ord. Cisterciensis, &
 possessiones omnes confirmat.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego HENRICVS Dux
 Lotharingiæ præsentibus & futuris notum facio, quòd possessiones
 VILLARIENSES, & quæcumque bona eadem ecclesia sub po-
 testate mea vel in præsentì possidet, vel postmodum præstante Do-
 mino, poterit adipisci, sub mea protectione suscipio, seruata ordi-
 nis, quem fratres eiusdem loci professi sunt, libertate.

Præsentì itaque priuilegio statuo, vt in tota terra meâ memorati
 fratres, & eorum animalia, seu quælibet ad vsus eorum pertinen-
 tia, nullam in pascuis aut vijs ceterisque eiusmodi beneficijs pa-
 tiantur molestiam, nullo grauentur iugo seruitutis, nulla sæculari
 exactione perturbentur, sed in ea libertate, quam Claræ vallengis
 ordo habere dignoscitur, quæcumque illis diuino beneficio collata
 sunt, sibi suisque successoribus illibata permaneant; in quibus hæc
 proprijs duximus exprimenda vocabulis:

Alodium de Villari, sicut illud possident sæpediti fratres, vsua-
 ria in siluis & pascuis Baijsensis alodij, seu quidquid ex dono Ni-
 uellenis ecclesiae grangias de Gemiontrau, & Bernisart, & Bo-
 neria, cum omnibus pertinentijs illarum, vel quidquid habent in
 Chessart, quod ad me vel homines meos iure aliquo spectare dig-
 noscitur,

Grangiam de Stoyssy, cum omnibus pertinentijs suis, quæ de ma-
 nu mea descendere, & à pristinis exactionibus noscitur esse liber-
 rima, grangias de Emelemont, & de Lompret, cum pertinentijs ea-
 rum, grangiam de Scotus, & quidquid in ipso possident alodio;

Alodium de Thorembari, quod Sigerus & Godefridus fratres, &

eorum soror Ermetrudis, sine vlla diminutione eiusdem alodij, in eleemosynam contulerunt;

Alodium quod habent in *Rehorfert* & in *Ramelies*, & in *Hardorp*, alodium de *Opperbais*, sicut illud possident liberrime, ex multorum donatione & mea pariter affirmatione.

1184. Actum GELDONIAE, anno ab Incarnatione Domini millesimo centesimo octogesimo quarto, decimo octavo Kalendas Maij, Indictione secunda, sub testibus quorum subscripta sunt nomina.

De clericis.

ALBERTVS frater meus,
Richo de Tenis.
Arnolphus Notarius Ducis,
Gerardus de Nethen, & Magister Daniel.

De nobilibus.

Ægidius de Duras, & Petrus frater eius.
Wilhelmus de Birbais.
Godefridus & Walterus frater eius, & Renerus Ruffebosch.

De familia.

Arnulphus de Bigardis.
Arnulphus de Walehem,
Alardus Rox, Consiliarij Ducis, & alij complures.

NOTATIONES.

HENRICVS I.) Brabantiae Dux an. 1235. obiit, Louanij ad S. Petrum in medio choro conditus.

VILLARE seu Villarium, Abbatia ord. Cisterciensis, seu Clarevallensis (vt in isto diplomate nuncupatur) in Gallo-Brabantia & diocesi Namurcensi, ad Thiliam seu Diliam fluum, qui Louanium perluit. Villario vicinus est vicus *Tilly*, cum arce insigni; cuius loci Comitem primum Ferdinandus II. Caesar Ioannem Sercladium, belli ducem fortissimum, creauit.

DE SCOTIS.) Designatur vicus *Schooten*, prope Antuerpiam.

GELDONIA) Flandris *Geldenaken*, Gallis *Iudoigne*, Gallo-Brabantiae opidum.

ALBERTVS frater meus.) Designatur S. Albertus Card. & Episcopus Leodiensis, de quo supra hoc libro cap. 48. egimus.

CAPVT

CAPVT LIV.

Philippus Alsatius, Flandria Comes, & Aduocatus monasterij S. Andreae prope Brugas siti, an. 1188. tabulis publicis testatur, dictum monasterium à Godescalco Abbate Affligemiensi libertate donatum & emancipatum fuisse.

IN nomine Patris & filij & Spiritus sancti. Ego PHILIPPVS, Flandrensiū & Viromanduorum Comes, notum fieri in perpetuum volo, quòd vir venerabilis Godescalcus Abbas Affligemiensis, laudante & assensum præbente Capitulo ipsius, ecclesiam S. Andreae, iuxta Brugas sitam, omnino emancipauit, & quidquid in ea iuris habebat vel habere videbatur, omnino resignauit, recognoscens quòd eidem ecclesiae licebit in perpetuum sibi Abbatem eligere ex quacumque ecclesia, & electionis semper libertate gaudere.

Sciendum etiam, quòd eiusdem ecclesiae Aduocatus & dominus ego sum, & rerum ipsius, & fratrum ibidem Deo seruientium defensor perpetuus atque protector: ita vt nulli personae laicae liceat vniquam in supra dicta ecclesia dominationis quidpiam reclamare, præterquam mihi heredibusque meis.

Hoc igitur vt ratum semper inconuulsūque permaneat, tam præsentis scripto paginae, quam mei impressione sigilli, imò subscriptarum testimonio personarum muniri decreui.

Signum Gerardi, Brugenfis & S. Audomari Præpositi, & Flandriae Cancellarij.

- S. Gerardi Præpositi Insulani.
- S. Willelmi de Tenremunde.
- S. Ioannis Castellani Brugenfis.
- S. Eustathij Camerarij.
- S. Gerardi de Gremberghe.
- S. Walteri de Niuenella.
- S. Theoderici Castellani de Dickxmude.
- S. Gerardi de Aldenberch.
- S. Arnulphi de Ghistella.

S. Sigeri

S. Sigeri de Borenhem.

S. Lamberti de Domo.

Actum in domo mea MALEN, anno Dominicæ incarnationis
1188. millesimo centesimo octogesimo octavo.

NOTATIO.

NIVENELLA) hodie Neuele; Borenhem, seu potius Bornehem,
celebres Baronix in Flandria.

CAPVT LV.

Manumissionis formula apud Flandros ann. 1193. usitata.

EGO R. DE WAVRIN, Dominus Lilerij & Senescallus Flandriæ,
omnibus tam posteris quàm præsentibus notum fieri in perpetuum volo, quòd Iulianam de Frigido manso, & Alburgim de Maresco, & earum progenies, quæ mihi & successoribus meis iugo seruitutis obligabantur, diuini amoris intuitu, & pro animæ meæ & carissimæ vxoris meæ SIBYLLÆ, & antecessorum & successorum meorum salute, liberè manumisi, & eas omnino liberas feci, eisquæ tanquam liberis abeundi quocumque voluerint, & sese quibuscumque voluerint ecclesijs commutandi potestatem liberam concessi; laudante pariter & concedente dilectissima vxore mea SIBYLLA, concedentibus etiam carissimo fratre meo HELLINO, & HILDRADE, & MAROIA & ADA sororibus meis; & R. de Senghin & GOSVINO patruis meis; & A. de Meallens, & I. de Spineto, amicis meis carissimis.

Ne autem prædictas Iulianam & Alburgim, vel earum posteritatem aliquis, sub nomine seruitutis, alia suppressere præsumperit exactione, ego & vxor mea, & omnes præscripti successores mei, eas vel earum progenies, à quibuscumque Ecclesiasticis personis manumittendas & sustinendas esse in sua libertate concessimus; rogantes, vt si quis eam infringere vel in aliquo minuere attentauerit, Ecclesiastica ad satisfactionem compellatur districtione.

Quod vt ratum & immutabile in perpetuum permaneat, præsentem tabulam tam sigilli mei appensione, quam testium annotatione communiui.

S. P.

S. P. de Maisnilio.
 S. Ruffelli de Bosco.
 S. Hellini de Fornes.
 S. R. de Legra, & B. fratris mei.
 S. Nicolai Riffard.

Actum apud Fornes anno Domini CIO · C · XCIII.

1193.

NOTATIONES.

Mancipia, seruos & libertos posterioribus etiam sæculis apud Belgas, vt olim apud Romanos existisse, ex varijs Ecclesiarum nostratum monumentis constat. Horum nonnulla amicus noster Ferreolus Locrius in suo Chronico Belgico ad an. 868. recitat. Vide & infra ad an. 1243.

Dirum seruitutis iugum, Christiana libertate ac caritate indignum, Margarita Constantinopolitana, Flandriæ Comitissa, sustulit, & in Flandriam reuehi seuerè prohibuit, litteris editis, quas Infulis in archiuis Canonorum S. Petri adseruari, Molanus lib. de Canonicis commemorat.

LILERIUM) opidum Artesiæ, *Lilers*, in quo est celebre Canonorum collegium; de quo supra lib. 1. cap. 30. egimus.

FORNES) Furnæ, opidum Flandriæ; in quo celebris visitur Canonorum ord. Præmonstratensis Abbatia, S. Augustino sacra, qui iuuentutem docent, exemplo Patrum Soc. Iesu, Augustinianorum & Dominicanorum in Belgio.

CAPVT LVI.

Ecclesia de Rijke-vorsel & Malle à Ioanne Cameracensi Episcopo dantur Canonicis Antuerpiensibus an. 1194.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, amen. IOANNES, Dei gratia Cameracensis Episcopus, omnibus ad quos præsentis litteræ peruenerint in perpetuum.

De necessitate susceptæ administrationis astringimur, ecclesiasticarum personarum ita commodis providere, vt ipsis possessiones, pia fidelium deuotione collatas, & in posterum conseruemus, & etiam augmentemus seruatas,

X x

Ea-

Et propter dilectis filijs nostris Antuerpiensis ecclesie Canonicis, ad usus ipsorum, ob remedium anime nostrae, altaria de FORSELA & de MALLE liberè & absolute contulimus; donationem nostram presentis paginae patrocinio, & nostri sigilli auctoritate, in posterum confirmantes; & ne quis amplius hoc infringere praesumpserit, sub periculo excommunicationis inhibentes.

1194. Datum Cameraci, per manum magistri Roberti, anno verbi incarnati M. C. XC. quarto, XIII. Kalendas Martij.

NOTATIO.

VORSELA,) hodie *Rijcke-vorsel*, vicus Campaniae Brabantinae, haut procul ab Hochstrato, ad Comitem Hochstratanum, ex gente Lalaina, pertinet.

CAPVT LVII.

Henricus VI. Imp. an. 1196. Comitatum Veluae Balduino Traiectensi Episcopo confirmat, Balduinus autem Henrico Loth. Brabantiaeq; Duci concedit.

IN nomine sanctae & indiuiduae Trinitatis. HENRICVS VI. diuina fauente clementia Romanorum Imperator semper Augustus, & Rex Siciliae.

Imperatoriae maiestatis nostrae debitum postulat & requirit officium, ut ea quae inter fideles & Principes Imperij, causam & fomitem dant discordiae, lima correctionis & diligentiae eneruantes, ad firmam pacis concordiam vigilantibus studio ipsos, satagamus reducere.

Quapropter notum facimus vniuersis Imperij nostri fidelibus, presentibus & futuris, quod nos quaestionem illam, quae iam diu vertebatur inter dilectos consanguineos nostros BALDVINVM Traiectensem Episcopum, & HENRICVM Ducem Lotharingiae, super Comitatu VELVAE (in eo videlicet, quod ipse Episcopus Comitatum illum de concessione Imperatoris sibi & ecclesiae Traiectensi assererat pertinere, & è contrario Dux Lotharingiae dicebat, quod ipsum Comitatum de manu nostra teneret in fide & feudo) ad hunc

hunc finem deduximus, quòd ipse Dux iniuriam suam recognoscens, omne ius quod in Comitatu illo videbatur habere, in manus nostras liberè resignauit.

Nos itaque prædictum Comitatum cum omnibus suis pertinentijs, Imperiali clementia, prædictæ ecclesiæ Traiectensi, & dilecto consanguineo nostro BALDVINO in perpetuum confirmamus. Ipse verò Episcopus eundem Comitatum, cum omnibus pertinentijs suis, & omni iure, prædicto consanguineo nostro HENRICO Duci Lotharingiæ in præsentia nostra benignè concessit, sub eo tenore, vt idem Comitatus ad eius heredem filium suum vel filiam liberè transeat & integrè.

Statuimus igitur & Imperiali edicto sancimus, vt nulla omnino persona in posterum hanc nostram ordinationem & confirmationem aliquatenus infringere audeat vel turbare. Quod si quis attentauerit, centum libras auri pro pœna compenset, dimidium Camera nostræ, reliquum passis iniuriam. Ad cuius rei certam in perpetuum euentiam, præsentem paginam inde conscribi iussimus, & Maiestatis nostræ sigillo aureo communiri. Huius rei testes sunt,

Ludolphus Magdeburgensis Archiepiscopus,

Hartvicus Bremensis Archiepiscopus,

Hartmannus Lantrauius Thuringiæ,

Otho Comes de Benthem,

Comes Lambertus de Erfordia,

Wenardus Burggrauus de Magdenburg,

Comes Albertus de Wingerode,

Robertus Ducoude.

Anno de Mintenberg,

Marcardus Dapifer,

Deshardus de Distenberg,

Henricus Camerarius de Gron.

Henricus Pincerna de Lutra,

Gerardus de Grimberg,

Arnoldus de Wesemale, & alij plures.

Signum domini Henrici VI. Romanorum Imperatoris & Regis Sicilia. Ego CONRADVS Hildensemensis electus, Imperialis aulæ Cancellarius, recognoui.

Acta sunt hæc anno Dominicæ incarnationis M. C. XCVI. Indictione XIII. regnante domino Henrico VI. Romanorum Imperatore,

ratore, anno regni eius XXV. Imperij verò V. & regni Sicilia II.
Datum apud Gulenhufen, pridie Nonas Martij.

NOTATIO.

VELVA) hodie non Brabantiz, sed Gelriz accensetur.

CAPVT LVIII.

*Albertus dominus de Dintere, vir nobilis, dat Bernensi monasterio
pradium Bernehesse in Campania Brabantia, an. 1196.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego ALBERTVS de Dintere tradidi meipsum ecclesiæ S. Mariæ in Berna, & quidquid habere visus sum in vicinia curiæ, quæ vocatur *Bernehesse*, & vniuersas possessiones agrorum meorum, & dimidietatem paludis quæ vocatur *Loesbruc*, cum libera potestate communis vsus in aquis, & pascuis, & siluis, in *Hesevvich*.

Et quia hæc à domino HENRICO de Kuc feodaliter tenebam, ipse autem à Duce Louaniensi, & transferre in alienam potestatem per me ipsum legitimè non poteram, allodium meum, in medela loco, memorati feodi domino Henrico confirmaui.

Quod in vsum Ducis suscipiens, proprietatem eius Duci legaliter assignauit, in die S. Seruatij, apud villam, quæ vocatur *Orschot*.

Dux vero ius suæ proprietatis, quod in meo feodo apud *Bernehesse* habebat, ecclesiæ Bernensi condonauit, & *Zalam* eius, in eodem loco & die, dominus Henricus de manu Ducis, ad vsum ecclesiæ, suscepit, in præsentia honorabilium virorum istorum,

Domini Alberti, filij domini Henrici,
Theoderici de Herlar, Huberti de *Hesevvich*,
Wilhelmi Comitis de *Megem*, Anselmi de *Welde*,
Walteri *Bac*, Henrici *Schulteti*.

Vbi autem prædicta bona in *Bernehesse* dominus Henricus & filius suus, ad vsum ecclesiæ, vnà cum manu Abbatis *Euerardi*, apud *castrum Herpen* susceperunt, hi sunt testes, qui præsentés fuerunt,

Henricus de *Batenburch*, consobrinus domini Henrici,
Walterus *Alf*, Marsilius de *Loen*.

Wilhel:

Wilhelmus Appelgrau,
Egeno de Har, & filius suus Robertus.
Henricus Spiegel. Helias.

Gesta sunt autem hæc anno ab incarnatione Domini millesimo centesimo nonagesimo sexto, Imperatore Henrico, Episcopo Leodiensi Alberto, Traiectensi autem Balduino, Duce Brabantie Henrico. 1196.

C A P V T L I X.

Albertus dominus Cudicensis donationes ab Alberto Dintera, & Almerico Heseuici dominis factas, in usum monasterij Bernensis, confirmat.

IN nomine sancte & indiuidue Trinitatis, amen. Ego ALBERTVS de Kuc omnibus Christi fidelibus tam posteris quam presentibus in perpetuum.

Cum facta patrum præcedentium non semper tangant memoriam posterorum, necessarium duximus ea diligentioris stili officio describi, quæ sanctæ deuotionis intuitu consummata vigili memorie perperud expedit commendari.

Hinc est, quod ea quæ deuoto incohata principio dignoscimus, idoneo fine terminare satagimus: scilicet quod quidam liberæ conditionis miles Albertus de Dintere quandam curiam in suo allodio apud Bernehesse possedit, in cuius possessionem iure hereditario successit.

Dicta autem curia hoc iuris in filua Dintere huc vsque & nunc obtinet & obtinuit, quod eius incolæ & ligna ardenda, & ligna ædificijs in eodem allodio construendis apta, pro suo placito, ad plenum liberè possunt educere.

Porcos itaque domesticos in prælibata silua possunt sine decima nutrire, communibus pascuis pratorum & riuorum, cum suis coheredibus, participare; nec super his Domini de Kuc vel alicuius sui coheredis prohibitionem vel grauamen formidare.

Alter itaque eiusdem conditionis miles Almericus de Hesevic, apud Bernehesse, curiam aliam, in suo allodio, eodem iure, quo & prædictus miles possedit; quæ curia prænominate curiæ ius in omnibus

nibus & per omnia à primo fundamento hætenus quietè obtinuit.

Horum militum vterque vtramque curiam conuentui B. virginis Mariæ in Berna integrè & irreuocabiliter, patris mei Henrici consensu annuente, contulit. Conuentui quoque prædicto de bonis de *Ambershoye* collata est dimidia potestas, qua quælibet curia pollet.

Contulit etiam dicto monasterio nominatus Albertus de Dintere medietatem de Lofebruc, tam in arboribus quàm in plantis.

Nos autem dictis eleemosynarum largitionibus nunc, nostri scripti & sigilli munimento, fidele testimonium adhibentes, ea que prælibauimus, rata & inconuulsa volumus permanere.

Qui autem sacrilego ausu hæc turbare vel violare attentauerit, diuinæ sententiæ & nostræ animaduersioni, vsque ad condignam & plenariam satisfactionem, subiacebit.

NOTATIONES.

DINTERE) vicus Brabantiae, secundo lapide à Silua Ducis situs, patria, nisi fallor, aut dominium Emundi Dinteri, quattuor Ducum nostrorum Secretarij, qui scripsit Historiam Brabantiae ms. apud me, & obiit an. 1448. Bruxellis conditus ad S. Iacobum in monte Palatino, quem vulgò Frigidum nuncupant.

Vicorum de Dintere & de Heesvuyck dominus est N. Serclafius, Comes de Tilly, cuius patruus Ioannes felicissimè nunc præest copijs Catholici foederis.

HENRICVS) dominus de Kuc, aliàs Cuyck: quod amplum est territorium, & antiqua Baronia Brabantiae, ad Principem Arausionensem pertinens. Cukensi seu Cudicensi ditioni hodie accensetur Grauia, opidum munitum ad Mosam: de quo vide supra lib. I. cap. 90. & seq.

MEGHEM) est hodieque Comitatus & feudum Brabantiae, olim gentis Brimeuæ, nunc Croyæ.

BERNA porrò, olim Hollandiae, nunc Brabantiae est Abbatia, ord. Præmonstratensis, an. 1134. à Folcodo eius loci domino fundata: vt supra lib. I. cap. 52. docui. Folcoldus assumpta veste regulari Bernæ annis XV. vixit, & die 12. Aprilis an. 1149. decessit. Bernenses Canonici hodie incolunt domum Fratrum vitæ communis,

in vrbe Siluiducensi, quam sibi pretio compararunt.

BERNEHESE) nunc Bernhese est tractus terrarum, partim sub iurisdictione vici Hesevicensis, partim Dinterensis, secundo lapide à Busco-Ducis: ex quibus potissimum prædijs Bernenses hodie aluntur.

C A P V T L X.

*Baldvinus Flandria & Hannonia Comes, post Imp. Constantino-
politianus, Gerardimontensis opidi leges & privilegia à
prædecessoribus suis concessa, firmat ac stabilii.*

EGO BALDVINVS, Flandriæ & Hannoniæ Comes, vniuersis notum fieri volo, quòd prædecessor noster Balduinus, tam Flandriæ quàm Hannoniæ Comes, allodium quoddam in parochia de Hunighem, à quodam GERALDO, magnæ auctoritatis viro emptum, sibi vendicauit. in quo opidum construendum elegit, quòd à Geraldo GERALDIMONS nominari placuit.

Viso autem, quòd prædictum allodium, pro paruitate & breuitate sua minimè sufficeret ad ea, quæ opido construendo forent necessaria, de parte prædicti allodij dominum de Boulaer feodauit, vs quæ ad vsus Geraldimontensium essent necessaria, prouideret.

Dedit igitur dominus de Boulaer, in recompensationem feudi prænominati, Balduino Comiti, ad vsus Geraldimontensium Busimont, sicut ipse possedit, & Cortflade, & pasturam à ponte superioris Boulaer vsque Hunighem, à Tenera vsque ad terram arabilem. & ab Herfebeke, sicut Dutschem præterfluit vsque Teneram.

Dedit etiam omnem pasturam à Boulaer castello, vsque Grimeghem: addidit insuper, quòd quibuscumque aquis vel pascuis homines sui vterentur, liceret Geraldimontensibus vti communiter.

Præterea prædictus Comes Raspaliam acquitauit Geraldimontensibus, qui postea communi consilio & assensu totius villæ, domino & patri meo Balduino, Comiti Flandriæ & Hannoniæ & Marchioni Namurcensi liberè contulerunt, in cuius restitutionem prædictus Comes dedit Gerardimontensibus medietatem Hallæ, in omni iure suo, perpetuè possidendam.

His ita ordinatis Balduinus Comes considerans, quòd prædictum
opidum,

opidum, quod situm erat in marchis Flandriæ, Hannoniæ & Brabantiæ, ad inhabitationem sui minimè quemquam inuitaret, nisi maximæ libertatis ope tutaretur, conuocatis Flandriæ, Hannoniæ, Brabantæ Baronibus, assensu quorum & consilio omnia præordinauit, in opido Gerardimontensi hæc libertatis iura constituit, quæ cum eo Barones prædicti, præstita cautione iuramenti, in perpetuum seruanda compromiserunt. Sunt autem sequentia.

Ex quo aliquis in opido Gerardimontensi hereditatem acquisierit, si opidi instituta secundum iudicium Scabinorum tenuerit, liber erit, cuiusque conditionis fuerit. Idem, si voluerit, habet libertatem dimittendi opidum, si de pacto vel debito ibidem satisfecerit.

Item nemo cogatur inire duellum, vel subire iudicium ignis & aquæ.....

Item si quis fuerit absque herede, libertatem habet erogandi sua, & hereditatem suam, tam ecclesijs quàm pauperibus in elemosynam.

Item nato puero ex coniunctis legitimè, si intra liminaria domus tantum auditus statim obierit, moriente patre vel matre, uenti hereditas & pecunia adiudicatur. Et notandum quòd hereditas in elemosynam data post annum transactum, debet ad Scabinatum reuerti.

Item si filij vel filij hereditatem vel pecuniam à parentibus acceperint, altero parentum mortuo, si partiri voluerint, quod prius acceperint in commune referatur.

Item si burgenfis allodium alicuius in opido coram francis hominibus & Scabinis inuadiauerit, vadimonium suum ibidem, iudicio Scabinorum, obtinebit.

Item si quis burgenfi debitum suum soluere noluerit, quod Scabinis notum fuerit, auxilio Comitis & potestate compellatur ei satisfacere.

Item si Scabini de aliquo iudicio dubitauerint, inquisitionem suam à Scabinis Gandensibus accipient. Scabini autem eandem legem & eadem iudicia, quæ huc vsque tenuerunt, deinceps teneant.

Præterea si quis aliquem occiderit, vel membris truncauerit, caput pro capite, membrum pro membro, nisi se defendendo hoc fecerit.

Item

Item si quis alium vel verberauerit, vel pulsauerit, vel ad terram prostrauerit, vel capillauerit, sexaginta solidos soluet Comiti, & si feria secunda hoc contigerit, sex libras.

Item si quis aliquem Scabinorum vel Villicum, in seruitio Comitis existentem, conuitatus fuerit, sexaginta solidos soluet, & si feria secunda hoc contigerit, sex libras.

Hec itaque libertatis iura à prædecessoribus nostris cum maxima discretionem instituta, & à PHILIPPO illustri Comite Flandriæ & Viromandiæ confirmata, vt rata & inconuulsa in perpetuum permaneant Geraldimontensibus, præsentem contuli paginam, sigilli mei auctoritate, & testium annotatione roboratam.

NOTATIONES.

PRÆDECESSOR noster Balduinus.) Fuit is, nisi fallor, Balduinus Montanus, Flandriæ & Hannoniæ Comes, qui circa an. 1068. aut 1081. Geraldimontem in opidi formam redegit, legibus firmavit & priuilegijs dotauit: quæ postea Philippus Alsatus & Balduinus Constantinopolitanus confirmarunt.

HVNIGHEM) templum antiquum, intra muros opidi Gerardi-montensis: penes quod an. 1624. cœnobium virginum Benedictinarum reformatarum ædificari cœptum est.

GERALDVS) seu Gerardus, vir nobilis, opidi Gerardi-montensis in Flandria Imperiali conditor, à toparcha Boulariensi occisus fuisse traditur, in agro vicino, vbi hodieque crux lapidea visitur.

BOVLAER) Baronia & arx, haut procul ab opido Gerardi-montensi sita.

BVSIMONT) collis, opido Gerardi-montensi vicinus, cum ericeto.

TENERA) fluuius opidum Gerardi-montense interfecat, & in Scaldim deuoluitur Teneramondæ.

DVTSHEM) riuus in Teneram influens.

RASPALIA) silua possidetur nunc ab Abbate S. Adriani, & Abbatissa Belli-prati.

PATRIMEO Balduino. Fuit is Balduinus Magnanimus, Hannoniæ Comes.

A GANDENSIBVS accipient. Lex ista abrogata est.

Y y

CAPVT

Iolha, matrona diues, præbendam fundat in ecclesia B. Mariae Antuerpiensis, ann. 1201.

ROBERTVS B. Mariæ Antuerpiensis Præpositus, & eiusdem loci Capitulum, omnibus præsentem paginam inspecturis salutem in Domino.

Præsentium attestatione vniuersitati vestræ notum fieri volumus, quod quædam matrona, IOTHA nomine, spiritu pietatis ducta, pro anima sua & GOSVINI mariti sui, & prædecessorum suorum, redditus decem marcarum in ecclesia nostra Antverpiensi, ad vsum vnius præbendæ, instituit: ita quod in ea statim eligeretur Canonicus, qui in fratrem receptus, nobiscum æqua fructuum gauderet possessione; redditus verò prædicti in vsum cederent communitatis.

Ad quam præbendam nos, diuinæ pietatis intuitu, & honestatis personæ respectu, IOANNEM acolytum in fratrem & Canonicum elegimus, & ipsi concessimus plenam participationem bonorum spiritualium & temporalium; stallum in choro, vocem in Capitulo, cum ceteris solennitatibus, eidem assignantes: non obstante in posterum cuiuscumque calumnia seu contradictione; non obstante etiam quocumque damno seu incommodo emergente de bonis, quæ à prædicta collata sunt matrona.

Quod vt debitam obtineat firmitatem, præsentem fecimus conscribi paginam, sigilli nostri caractere roboratam. Actum anno 1201. Verbi incarnati millesimo ducentesimo primo.

Ioannes Cameracensis Episcopus præbendam, à Iolha matrona institutam, an. 1203. confirmat.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego IOANNES, Dei gratia Cameracensis Episcopus, omnibus tam modernis quam posteris, in perpetuum.

Præsentium attestatione tam modernis quam posteris notum fieri volumus, quod quædam matrona, IOTHA nomine, spiritu pietatis ducta, pro anima sua & GOSVINI mariti sui, & prædecessorum

rum suorum, redditus decem marcarum in ecclesia Antverpiensi ad vsum vnius præbendæ, instituit: ita quod in ea statim eligeretur Canonicus, qui in fratrem receptus, cum Canonicis suis æqua fructuum gauderet possessione; redditus verò prædicti in vsum cederent communitatis. Ad quam præbendam Præpositus & Capitulum Antverpiense, communi voto, Ioannem acolytum canonicè in fratrem & Canonicum elegerunt.

Quam institutionem, & canonicam eiusdem præbendæ collationem præsentium auctoritate confirmatam, tam ipsam quàm alias ecclesiæ præbendas sub nostra protectione suscipimus; sub anathematis interminatione districtiùs inhibētes, ne aliquis de cetero huic nostræ confirmationi se opponat, aut præsumat de prædictis, seu quibuscumque alijs ecclesiæ iustis possessionibus, quas ad præsens possident, vel in futurum poterunt adipisci, dictæ ecclesiæ Canonicos molestare.

Quod vt debitam obtineat firmitatem, præsentem fecimus conferri paginam, sigilli nostri caractere roboratam. Actum anno 1203. Verbi incarnati millesimo ducentesimo tertio.

C A P V T L X I I.

Roberti Præpositi & Capituli Antverpiensis tabula de decimis & prædijs in Milleghem, emptis per Iotham matronam.

IN nomine sanctæ Trinitatis, ego ROBERTVS, ecclesiæ B. Mariæ in Antverpia Præpositus, & quod mecum est Capitulum, notum facimus vniuersis, præsentem paginam inspecturis,

Quòd quædam matrona, IOTHA nomine, spiritu pietatis ducta, ad comparandos redditus decem marcarum, se ecclesiæ nostræ obligauit, & filium suum Ioannem, Concanonicum nostrum, huius rei fideiussorem interposuit, sub tali quidem forma, vt in ea nouus institueretur Canonicus, ibidem in perpetuum ministraturus.

Postmodum verò, cum duos manipulos decimæ de MILLENGHEM, & quædam alia bona in eadem villa, consilio domini Ducis, & nostro comparasset, & eorundem bonorum inuestituram de manu domini Ducis ecclesia recepisset, vt ipsam à præmissa obligatione, & filium à fideiussoria cautione absolueremus, postulauit.

Y y 2

Nos

Nos verò iustæ petitioni ipsius debitum præbentes assensum, bona præmissa, cum omni commodo vel incommodo, quod in posterum posset prouenire, in communitatem nostram recepimus; ipsamque & filium in præmissis obligationibus de tanta parte reddituum, quantam de præmissis bonis annuatim prouenire contigerit, omnimodis absoluius. Et tali quidem facta æstimatione, vt tria sistaria siliginis pro marca, & quattuor sistaria hordei similiter pro marca computentur.

1206. Vt autem hæc rata & inconuulsa in perpetuum permaneant, præsentis paginæ rei gestæ seriem impressimus, & sigillorum nostrorum appositione communiuimus. Datum anno incarnationis Domini millesimo ducentesimo sexto.

NOTATIONES.

Vt IOTHA matrona Antuerpiæ, sic Godefridus Villicus seu Prætor Louaniensis an. 1188. & alij non pauci homines priuati, varias præbendas Louanij in ecclesia S. Petri instituerunt ac dotarunt.

MILLENGHEM) hodie Milleghem, vicus Antuerpiæ vicinus.

DVCIS) Brabantia, Henrici eo nomine primi.

SISTARIA) Brabantis *Sisberen*, genus mensuræ granorum.

CAPVT LXIII.

Baldwinus cognomento Magnanimus, Flandria & Hannonia Comes, ab Henrico VI. Imp. primus Namurci Marchio creatus, dotat an. 1192. Namurcensem S. Albani ecclesiam, nunc cathedralem.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. BAYDVINVS Comes Flandriæ & Hannoniæ, & Marchio Namuci primus, vniuersis Christi fidelibus, tam præsentibus quàm futuris, in perpetuum. Cognitū fieri volo vestrę discretionis, quòd cum Dominus omnipotens, ad honorem Namucensis castri, quod me ex parte auunculi mei, HENRICI Comitis Namuci & Lusceleborg. iure hereditario contingebat, me sublimasset, & Henricus Sextus Romanorum Imperator, ex honore ipsius castri, & eius appenditijs, me MARCHIO-

NEM

NEM & Principem Imperij, præeunte Principum suorum iudicio
& eorum subueniente consilio, fecisset;

Intuitu caritatis & eleemosynæ, dedi ecclesiæ S. Albani in Namuco quoquo anno viginti quatuor solidos Namucensis monetæ in centibus meis de villa & herbata, quæ Noua villa nominatur; ita inquam, quòd duodecim solidos in Natali Domini, & duodecim solidos in festo S. Ioannis Baptistæ ipsa ecclesiæ S. Albani, sine difficultate aliqua & dilatione, accipiat. Denarij quidem illi in reparationem ipsius ecclesiæ conuertendi sunt: si verò nulla reparationis necessitas apparuerit, ipsi denarij in luminari ecclesiæ cõuertentur.

Vt autem hoc ratum habeatur, & inuiolatum permaneat, scripto annotatum & sigilli mei appensione signatum, subscriptis testibus, tam nobilibus quàm ministerialibus, corroborauit.

Signa Nobilium.

Willelmi fratris mei, Nicolai de Barbentione,
Clarenbaldi de Alta ripa, & Henrici de Mula,
Simonis de Mosam, Nicolai de Geslin, Philippi de Werda,

Signa Ministerialium.

Willelmi & Nicolai Vngesee, Henrici de Autrepia,
Iberti de Ays, & Iberti filij eius.

Signa clericorum.

Gisleberti, S. Germani in Montibus & S. Albani in Namuco
Præpositi & Custodis,
Hermannii Decani S. Albani.

Actum per manum Gisleberti prædicti, in Hannonia & in Namuco Cancellarij mei, anno Dominicæ incarnationis millesimo centesimo nonagesimo secundo, Cælestino Papa III. Romanæ ecclesiæ pontificatum gerente, Henrico Sexto Imperatore Romanis imperante. 1192.

NOTATIONES.

DE BARBENTIONE) vulgò *Barbanzon*. Est arx & vicus Hannoniæ, primo lapide à Bello monte distans, titulo Principatus ab Alberto Pio Belgarum Principe an. 1614. honoratus.

AUTREPIA,) *Otrep*, vicus Hannoniæ prope Camberonam, Comitatus titulo clarus.

Idem Balduinus Comes Almanno, Guilliemi fratris sui filio, præbendam unam ecclesiæ S. Albani Namurcensis an. 1195. confert, eiusq; sectionem in duas portiones decernit.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. BALDVINVS Comes Hannoniensis, & primus Marchio Namucensis, vniuersis Christi fidelibus, tam præsentibus quàm futuris.

Discretionem vestræ notum fieri volo, quòd cùm Saluaricus, ecclesiæ S. Albani in Namuco Canonicus, præbendam, quam in ipsa ecclesia habebat, resignasset, ego ipsam præbendam ALMANNO clerico, Willelmi fratris mei filio, contuli; & ex communi ipsius ecclesiæ consensu, concessi & firmaui, quòd si Almannum decedere contigerit, & eius pater Willelmus superuixerit, Willelmus ipsam præbendam, quoad vixerit, integrè possidebit, salua refectione annuatim ecclesiæ debita, & Vicaria pro seruitio ecclesiastico instituta.

Post decessum verò Willelmi, duæ ex huius præbendæ bonis vniuersis fient præbendæ, quæ duobus à me & meis successoribus conferentur perpetuò sacerdotibus, qui continuum in ipsa ecclesia S. Albani statutum iurabunt.

Si verò Willelmus decefferit, antequam eius filius Almanus, similiter ex ipsius præbendæ bonis, post decessum Almanni duæ fient præbendæ, quæ prædicto modo duobus conferentur sacerdotibus.

Vt autem ratum habeatur, & inconuulsum permaneat, scripto chyrographizato, & sigillo nostro, cum sigillo sapediectæ ecclesiæ confirmatum est. Cuius quidem scripti partem ecclesia S. Albani sibi retinuit, aliam verò sibi partem Willelmus frater meus, & eius filius Almanus sibi reseruauerunt. Testes,

Guilbertus ipsius ecclesiæ Præpositus & Custos,
Hermannus Decanus, Robertus,
Magister Adam Camerarius, Ioannes de Walect,
Philippus, Franco, Lambinus, Godescalcus, Henricus,
Lambertus, Ioannes, Renerus, Canonici.

Testes

Testes etiam domini Comitis & Marchionis fideles ad honorem Namucensis pertinentes viri, Nobiles, Clarenbaldus de Alta ripa, Walterus de Sotengien, Nicolaus de Condato, Philippus de Werda, & cum eis ipsius ecclesiæ Ministeriales, Ibertus de Aix & eius filius Ibertus, Renerus de Meilemont, Willelmus de Vngesys, Nicolaus nepos eius, Balduinus de Dansneu. Actum anno Dominicę incarnationis millesimo centesimo nonagesimo quinto. 1195.

NOTATIONES.

BALDVINVS Magnanimus, Flandrię & Hannonię Comes, & Marchio primus Namucensis, xvii. Kal. Ianuarij an. 1195. viure desijt, sepultus Montibus Hannonię in basilica S. Waldetrudis. In cuius tumulo, cum ossa ad nouam basilicam transferrentur, hæc inscriptio fuit inuenta:

Hic iacet Balduinus Comes Hannoniensis, vir venerabilis, prudens, Princeps potens & illustris. Hic fuit filius Comitis Balduini, qui ante maius altare iacet. Hic ex parte matris suę Namucum fuit adeptus, & inde primus Marchio Namucensis appellatus. Hic ex parte vxoris suę Margarete, (quę fuit filia Theodorici, & soror Philippi, Comitum Flandrię) Flandriam cum Hannonia & Namuco possedit. Hic habuit filios, quorum Balduinus primogenitus in Flandria & in Hannonia, Philippus verò successit in Namuco. Habuit & filias, quarum vna fuit Elizabeth, sanctissima Francorum Regina. Obijt xvii. Kal. Ianuarij 1195. Requiescat in pace. 1195.

Balduino Magnanimo vxor fuit MARGARITA, Philippi Alsatię, Flandrię Comitis, in Syria sine liberis defuncti, soror & heres, quę an. 1194. Winendalię decessit, sepulta Brugis in templo S. Donatiani, ante aram maiorem. In cuius sepulcro an. 1352. reperta fuit lamina plumbea, cum ista epigraphe: Hęc fuit Margareta, vxor Balduini Comitis Flandrię & Hannonię, primi Marchionis de Namu, mater Elizabeth sanctissimę Francorum Reginę, filia Theodorici, & soror Philippi, Comitum Flandrię. Hęc fuit plurimorum meritorum, præcellens in omni opere bono cunctas mulieres viuentes in tempore suo. Obijt xvii. Kalend. Decembris, an. 1194. 1194. mense Nouembri. Requiescat in pace.

Idem Balduinus Magnanimus patrem habuit Balduinum cognomento

mento *ÆDIFICATOREM*, matrem verò Aleidem: quorum epitaphia, olim ad tumulum legi solita, ne pereant, hîc libet subtexere.

Balduini Ædificatoris, Hannonie Comitæ, Montibus in templo S. Waldetrudis sepulti, epitaphium.

BALDVINVS hîc requiescit, Comes Hannoniensis, cuius proavus fuit Balduinus Hannoniensis, qui ex Richilde genuit Balduinum Hierosolymitanum. Ille Balduinus genuit Balduinum (qui in hac humatus est ecclesia ante chorum) ex Alida, sorore Godefridi Ducis Louanij. Ille ex Iolide genuit hunc Balduinum, animosum & fortem, iustitiæ & pacis amatorem, erga subiectos humilem, contra hostes rebellem, qui hanc ecclesiam S. Waldetrudis tertio concrematam, & sancti quoque Vincentij Sonegienfis plumbo textit, & Castri locum muris cinxit, & super portam basilicam S. Seruatij ædificavit, in Valentianis aulam & muros circa villam erexit, in Bello-monte muros circa turrin construxit, Binchium, Haimonis Quercetum, Buxem, castrum Ramis & Athum à fundamentis condidit, turribus & ædificijs muniuit. Anno incarnationis Domini millesimo centesimo septuagesimo primo, ætatis verò suæ sexagesimo secundo, VIII. Nonas Nouembris obiit.

Epitaphium Aleidis Comitissæ, quæ Godefridi Comitæ Namurcensis atque Ermensindæ filia, & Balduini Ædificatoris uxor fuit.

ME ligat ad lapidem Comitissam mors Aëlidem,
 Qui legis adde fidem, cras tibi fiet idem.
 Quid mihi famosæ dat fama, genus generosæ,
 Quid mihi formosæ forma, nitorque rosæ?
 Fama tepet, generi dolor est speciem remoueri,
 Sicque datur fieri non hodie quod heri.
 Finis adest Iulio, cùm nulla vel altera fio,
 Matris humi gremio more locata pio.
 Sanctis cognata, Namucensi stemmate nata,
 Sancta sequens fata, plaudo metendo fata;

Quisquis

Quisquis ades tecum voluas, quid nunc traho mecum:
Dum potes, est æquum te dare dona precum.

Huius epitaphij verius vnus aut alter, marmoris incisus, hodie-
que legitur, in ambitu chori nobilium virginum Canonicarum,
Montibus Hannoniæ.

CAPVT LXV.

*Henricus I. Lotharingia inferioris & Brabantia Dux, prædia in
Milleghem à viro nobili Antonio de Bunsceke, eiusq; fra-
tribus collata Canonicis Antuerpiensibus,
confirmat ann. 1202.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. HENRICVS, Dei gra-
tia, Dux Lotharingiæ, & Marchio Romani Imperij, tam futuris
quàm præsentibus in perpetuum.

Notum sit omnibus præsentem paginam inspecturis, quòd AN-
TONIVS & fratres sui, videlicet Willelmus, Henricus, Arnoldus,
milites de Bunsceke, duos manipulos decimæ in Millenghem, &
xiv. bunaria allodij, quod in eadem villa hereditario iure possede-
rant, in manus nostras, ad vsus Canonicorum ecclesiæ S. Mariæ in
Antverpia, more nobilium, liberè & absolutè resignauerunt: &
nos eadem bona, intuitu diuinæ remunerationis, Canonicis præ-
dictæ ecclesiæ in perpetuum possidenda, sub testimonio nobilium
virovum, contulimus.

Vt autem hæc donatio rata & inconuulsa in posterum perma-
neat, sigilli nostri impressione & testium subscriptione confirma-
uimus. Testium nomina hæc sunt,

Godefridus de Schoren, Arnoldus de Grimbergis,
Walterus Bertholt de Grimbergis,
Arnoldus & Gerardus fratres de Dieft,
Lambertus de Rumpdorpe, Henricus de Rikestelle,
Nicolaus de Ranst, Willelmus de Craihem,
Arnoldus Droffate de Rotfelar,
Arnoldus de Wesemale, Nicolaus de Sant.

Actum anno incarnationis Dominicæ millesimo ducentesimo 1202.
secundo.

Z z

NOTA-

NOTATIO.

DIEST) Distemium Brabantiae opidum ad Demeram, hodie ad gentem Nassauiam pertinet, cum Castellania Antuerpiensi. Distemienses namque domini à multis retrò sæculis fuerunt Castellani Antuerpienses.

CAPVT LXVI.

Philippus cognomento Nobilis, Marchio & Comes Namurcensis, numerum Canoniatuum seu prabendarum, in Namurcensi S. Albani ecclesia, auget, an. 1211.

PHILIPPVS Marchio Namucensis vniuersis Christi fidelibus tam presentibus quàm futuris in perpetuum.

Nouerit vniuersitatis vestrae discretio, quòd cum ecclesiam in Namuco S. Albani Christi martyris pretiosi inuenissem aliquantulum desertam, & quasi vacuum, sincera dilectione eam amplectens, cum bona deuotione in quàm pluribus eam restruxi, tam in altaribus quàm nouoquæ presbyterio, tam campanis quàm campanarijs, ac Dormitorio, pluribusquæ alijs ipsi ecclesiae competentibus & necessarijs, gloriosisquæ Sanctorum reliquijs & pretiosis ornamentis honorau;

Assensuquæ domini HVGONIS Leodiensis Episcopi, à viris venerabilibus, domino STEPHANO scilicet Cantuariensi Archiepiscopo, totius Angliæ Primate, & à domino BERTRANNO Metensi Episcopo, Dominica qua cantatur, Quasi modò geniti, anno gratiæ 1208. millesimo ducentesimo octauo, feci consecrari, & numerum Canoniorum eiusdem ecclesiae, qui erat septemdecim, auxi tribus præbendis de proprijs bonis meis, & refeci numerum plenum viginti Canoniorum.

Hæc quidem non ex iactantia vel arrogancia refero, sed vt perpetuè, ad conseruationem honorum & dignitatis ecclesiae, tradantur memoriae scripto præsentè & sigillo meo, cum sigillo S. Albani, confirmata sunt. Actum anno Verbi incarnati millesimo ducentesimo vndecimo.

CAPVT

CAPVT LXVII.

Idem Philippus, Marchio Namurcensis, an. 1212. militaris seu equestris ordinis viros liberat à seruitute soluendi melius mobile, seu cathellum, ut vocant, post obitum.

EGO PHILIPPVS Marchio Namucensis notum facio vniuersis, tam præsentibus quàm futuris, quòd consuetudines quasdam indecentes, quas contra honorem militare in iuste vsurpaueram, iniquas esse discernens, decreui & statui, vt à nullo milite, qui sit de familia vel aduocatione mea, melius mobile (quod quidem melius cathellum dicitur) de cætero accipiatur post eius decessum, nec id ab eius herede pro illo mortuo exigatur.

Vt autem hoc habeatur ratum, præsentem scripto & sigilli mei appositione confirmaui. Actum apud Reaton, anno Dominicę incarnationis millesimo ducentesimo duodecimo. 1212.

NOTATIO.

PHILIPPVS, cognomento Nobilis, Marchio secundus Namurcensis, Balduini Imp. Constantinopolitani frater, non anno millesimo ducentesimo decimo tertio (vt eius tumulo per errorem à posterioris æui manu insculptum legitur) sed anno millesimo ducentesimo duodecimo viuere desijt: vt Paulus Cronendalius in sua ms. Comitum Namurcensium Historia, ex fide tabularum publicarum, rectè probat.

In eiusdem tumuli apud Namurcenses inscriptione (quam in Stemmatibus Belgicis cap. 23. produxi) falso dicitur fratris sui Henrici in Comitatu Namurcensi successor. Successit enim immediatè patri suo Balduino Magnanimo, & obiit quadriennio ante fratrem suum Henricum Imperatorem Constantinopolitanum, qui Comes Namurcensis non fuit. Philippo autem Nobili in principatu Namurcensi soror successit IOLENDIS, Petro Comiti Autisiodorensi nupta: cuius tabulas mox producam.

Z z z

CAPVT

CAPVT LXVIII.

*Petrus dominus de Bioul ius omne suum, quod habebat in filiam
Marlaniam, cedit Petro Comiti Antisiodorensi & Mar-
chioni Namurcensi, eiusq; coniugi Iolenda,
an. 1213.*

HVGO Dei gratia Leodiensis Episcopus vniuersis tam præsen-
tibus quàm futuris. Noueritis hanc esse formam composi-
tionis & pacis perpetuę inter PETRUM Comitem Antisiodorensē
& Marchionem Namucensem, & IOLENDAM Comitissam, vxorem
eius, Marchionissam Namucensem, & Gobertum de BIOWL, su-
per reclamationibus & querelis, quas ipse Gobertus contra prædi-
ctos Comitem & Comitissam, & contra eorum prædecessores mo-
uerat, de nemoribus quę dicebantur esse de Marlania & de Bioul.

Gobertus siquidem, in nostra & prædictorum Comitis & Co-
mitissæ constitutus præsentia, subque plurium parium suorum & a-
liorum nobilium testimonio, omne ius, quod in prædictis nemori-
bus se habere dicebat, spontanea ductus voluntate, & omissis
omnibus exinde causis & querelis, illud totum prædictis Comiti &
Comitissæ & eorum heredibus in proprietatem dimisit.

De consensu autem prædictorum Comitis & Comitissæ, Gober-
tus satis dictus retinuit sibi & heredibus suis, in prædictis nemori-
bus, ligna viui nemoris, ædificijs suis proprijs necessaria, infra po-
testatem de Bioul, & non aliàs, siue dando vel vendendo, & ligna
mortui nemoris suo foco proprio oportuna, & pascua porcorum
suorum domus suæ propriæ de Bioul....

Vt autem hæc rata permaneant, petitionem vtriusque partis,
scripto præsentē & sigillo nostro, cum sigillis satis dictorum Co-
mitis & Comitissæ, confirmauimus. Huic scripto sigilla sua appo-
suerunt, in testimonium, viri nobiles,

Alardus de Cimaco, Hugo de Florinis,

Wilhelmus patruus, Nicolaus de Condeto,

Walterus de Fontanis, Clarenbaldus de Alra ripa.

1213.

Actum apud Floressiam anno Domini millesimo ducentesimo
tertio decimo, mense Augusti.

NOTATIO.

NOTATIONES.

MARLANIA silua amplissima haut procul Namurco distat; in qua eremiticum habent cœnobium Carmelitæ discalceati, beneficio Alberti & Isabellæ, Principum Belgij.

CIMACVM) vel Chimacum, *Chimay*, Hannoniæ opidum, Principatus titulo clarum: de quo vide supra lib. I. cap. 100.

CAPVT LXIX.

Petrus Comes Antisiodorensis & Marchio Namurcensis, decimas Namurcensi Canonicorum B. Mariæ collegio, à prædecessore suo Philippo Nobili, attributas, confirmat,
an. 1214.

PETRVS Comes Antisiodorensis & Tormirensis & Marchio Namucensis, & IOLENDIS Comitissa, vxor eius, & Marchionissa, vniuersis tam præsentibus quàm futuris, in perpetuum.

Nouerit vniuersitatis vestrę discretio, quod cum vir illustris, bonæ memoriæ, PHILIPPVS Marchio Namucensis, prædecessor noster, graui detentus infirmitate, sanę tamen mentis vigens conscientia, viros venerabiles & religiosos, Conradum scilicet Vilarientem, & Balduinum Camberonensem, & Nicolaum Marchianensem & Renerum Valencensem, Abbates, testamenti sui procuratores penitus & executores constituisset, decimas suas omnes, quas tunc temporis ad manus suas habebat, eisdem Abbatibus inter cetera resignauit, conferendas liberè & absolutè ecclesijs, eorum dispositione, & saniore qua possent ordinatione, in elemosynam perpetuam, exprimens eis loca, quibus decimas illas specialius conferri desiderabat.

Iam dicti igitur Abbates assignauerunt ecclesiæ B. Mariæ in Namuco, in elemosynam perpetuam, omnes partes decimarum, quas prædictus Marchio Namucensis, seu illius antecessores habuerant apud Esmins, & apud Vmbercees, & ad Burges, & ad S. Medardum, & ad Nouillam & Altrepiam, & ad Warisoul, &

quartam partem totius grossæ decimæ de Genine, & de Anbea,
& de locorum illorum appenditijs.

Nos equidem satis dicto Marchioni in Marchia & Comitatu
Namucensi iure hereditario succedentes, omnia prædicta tam de
decimis supradictis præfatae ecclesiæ beatæ Mariæ collatis, quàm de
memoribus nobis retentis, plenius approbamus, sigillisque nostris,
1214. vt eadem rata permaneant, confirmamus. Actum anno Verbi in-
carnati millesimo ducentesimo quarto decimo, mense Maio.

NOTATIONES.

PETRVS Comes Antisiodorensis) seu potius Autisiodorensis, per
V. Gallicè d' Auxerre. Tormirensis, Tonnerre. Ceterum qua ratio-
ne PETRVS fuerit electus Imperator Constantinopolitanus, breui-
ter hîc narrare fuerit operæ pretium.

BALDVINO Flandriæ & Hannoniæ Comiti in dicto Imperio
HENRICVS frater successit, qui anno millesimo ducentesimo de-
cimo sexto, die 3. Iunij Theffaloniciæ obiit. In Henrici locum, Fran-
ci, Veneri & alij Latini, qui tum in Græcia versabantur, PETRVM,
Philippi Augusti Francorum Regis cognatum, elegerunt, missaque
legatione in Orientem euocarunt. Is nuntio accepto, cum vxore
sua IOLENTA, Romam se contulit ad Honorium Papam, qui ipsos
in ecclesia S. Laurentij extra muros an. 1218. coronauit.

Roma Constantinopolim cogitans Petrus, in via à Theodoro
Lascare, alijsque Græcis prope Dyrrachium captus, diu ab iisdem
in custodia detentus fuit: in qua & miserè obiit, adeoque Constan-
tinopolim numquam attigit. Quo fit, vt à scriptoribus Græcis, in
serie Latinorum Imperatorum omittatur, & nominatim à Nice-
phoro Gregora, qui lib. 4. sic ait: Qui verò tum Constantinopoli
regnaret, Balduinus erat, Balduini primi ex sorore nepos. Ei enim
frater Henricus successit, huic sororis Iolentæ primogenitus filius
Robertus, Roberto frater ætate proximus Balduinus. Hactenus Ni-
cephorus.

Petro itaque à Græcis capto, IOLENTA, vxor eius, Imperij Con-
stantinopolitani administrationem suscepit: cui anno proximè se-
quenti defunctæ ROBERTVS filius in Imperio successit.

CAPVT

CAPVT LXX.

Vallis Dei, Abbatia monachorum ord. Cisterciensis, in diœcesi Leodicensi, tertio lapide à Limburgo, fundatur à Lothario Comite Hostadiensi, an. 1216.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. ENGLBERTVS, diuina fauente clementia, sanctæ Colonienfis ecclesiæ Archiepiscopus, vniuersis Christi fidelibus, ad quos præsens pagina peruenerit, in perpetuum. Ne rei gestæ finem conlumat obliuio, litterarum solet indicijs æternari.

Quapropter nouerit tam præsens ætas quàm successura posteritas, quòd Lotharius Comes de Hostaden, zelo piæ deuotionis succensus, de conuiuentia & consilio ministerialium suorum, mansum terræ, duodecim bonaria continentem, iuxta Sartum S. Ioannis, ab heredibus comparatum, Abbati WIDONI & confratribus suis de S. Agatha, Cisterciensis ordinis, pro remedio animæ suæ, ac parentum suorum, per manus nostras, liberum & absolutum ab omni iure, censu & exactione, contradidit: vt fratres iam dicti monasterium suum in locum transferrent eundem, tamquam ipsis magis idoneum & commodiorem.

Vt igitur hoc factum rationabile, ratum permaneat & inconuulsum, præsentem paginam exinde conscriptam, sigilli nostri caractere, & sigillo Comitis præfati dignum insigniri duximus; sub anathemate districtè præcipientes, ne quis huic facto ausu temerario contraire præsumat. Huius rei testes sunt,

Conradus maior Decanus & Archidiaconus Colonienfis.

Godefridus Capellanus.

Conradus & Arnoldus Canonici Colonienfes.

Henricus de Ellende, Canonicus SS. Apostolorum.

Otto de Wikerhode, Adolphus de Ellende.

Willelmus de Nuenhagen.

Reinardus Dapifer de Hostaden.

Herbordus de Mareke, Adolphus de Culen.

Petrus de Wikerhode; Lodonicus Dapifer de Dolehem.

Peregrinus Notarius, & alij quàm plures.

Acta

Acta sunt hæc anno gratiæ millesimo ducentesimo sexto decimo, pontificatus nostri anno primo.

NOTATIONES.

VALLIS DEI,) Gallicè *Vaux Dieu*, Flandricè *Godefdale*, sita est medias inter filuas, in confinibus Ducatus Limburgensis & Comitatus Dalhemienfis, in agro nobis Transmotano.

S. ENGLBERTVS) A. Coloniensis & martyr, teste Cæsario, fuit frater Adolphi Comitis Montensis ad Rhenum; cuius filiam & heredem duxit Henricus IV. Dux Limburgensis: vt supra lib. 1. cap. 88. & lib. 2. cap. 49. diximus.

CAPVT LXXI.

Iolendis Marchionissa & Comitissa Namurcensis, ad Imperij Constantinopolitani coronam, cum Petro marito suo, euocata, cedit Philippo filio suo Comitatum Namurcensem, an. 1216.

EGO IOLENDIS, Comitissa Antisiodorensis & Marchionissa Namucensis, notum facio vniuersis præsentibus & futuris, quod cum terram meam Namucensem, cum integritate feodi, dedissem PHILIPPO filio meo in proprietate; retinui mihi de ipso feodo, assensu eiusdem filij mei, in redbus Binciensibus, quindecim libras denariorum, annuatim conferendas ad voluntatem meam in eleemosynam, & percipiendas omni anno in Purificatione beate Mariæ.

Institui quidem Capellaniam perpetuam in ecclesiæ B. Albani Namucensis altari, ante sepulcrum germani mei Philippi, quondam Marchionis Namucensis, pro ipsius & mea, & viri mei Petri Comitis Antisiodorensis, & parentum meorum salute. Beneficium igitur illud conferendum semper sacerdoti, qui in propria persona prædicto altari deseruiat, in Missa pro fidelibus defunctis. Salua semper illa Missa, quam prædictus germanus meus ibidem instituit cum annuo beneficio XV. librarum.

Hi verò duo Capellani Horis conuentualibus in eadem ecclesia tenentur

tenentur interesse: sed neuter eorum ad celebrationem maioris Missæ cogendus est

Satis dictus quippe filius meus, de tota terra Namucensi, cum integritate feodi, & dominio eiusdem terræ, bene & legitimè adheredatus, satis dictæ Capellanæ institutionem, modo quo prædictum est, approbavit, & sigillo suo, cum mei sigilli confirmatione, diligenter roboravit. Actum anno Verbi incarnati millesimo ducentesimo sexto decimo. 1216.

N O T A T I O.

Ex hoc diplomate datur intelligi, IOLENTAM, eiusque maritum Petrum Autisiodorensē, non nisi annis quattuor possedisse Comitatum Namurcensem, & anno millesimo ducentesimo decimo sexto cessisse Philippo filio dictum Comitatum seu Marchiam Namurcensem, paulò antequam Romã proficiscerentur, ad suscipiendam coronam Imperij Constantinopolitani ex manibus Pontificis Maximi. Quod nota contra Meierum, qui ad an. 1225. hæc refert.

C A P V T L X X I I.

Philippus illo nomine secundus Marchio Namurcensis, Petri Imp. Constantinopolitani & Iolendis Comitissæ Namurcensis filius, Namurcensem S. Albani ecclesiam dotat,
an. 1221.

EGO PHILIPPVS Marchio Namucensis omnibus, tam futuris quàm præsentibus, paginam hanc inspecturis, notum facio, quòd pro animabus PETRI bonæ memoriæ Imperatoris Constantinopolitani, patris mei, & IOLENDIS Imperatricis, matris meæ, & antecessorum meorum, ecclesiæ S. Albani Namucensis, in elemosynam perpetuam, affectu benigno, contuli omnes calceos, qui mihi debebantur omni anno, duobus terminis de stallagio Namucensi;

Saluis tamen illis calceis, qui de iure debentur Scabinis Namucensibus, & tribus horoscopis, duobus portarijs castri, & duobus præconibus villæ, saluis quoque alijs calceis, si qui iudicio Scabinorum Namucensium aliàs de iure debeantur.

A a a

De

De his quidem calceis institui, ut omni anno in perpetuum, in die anniuersarij parentum meorum, piæ memorię, Canonicis S. Albani, qui præsentibus erunt anniuersario, distribuantur quindécim solidi Valencenensis monetæ.

Testes huius rei, Gillebertus Præpositus, & Hugo Decanus S. Albani, & magister Ioannes Custos S. Albani, Notarius meus, cum præsentibus eiusdem loci Canonicis, scilicet Alardo, Renmo, Dionysio, Petro & Seruatio, & alijs.

Testantur etiam hoc factum meum vir nobilis Gerardus de Iacea, Simon quoque de Genleng, & Balduinus de Lobijs, milites, quia præsentibus fuerunt. Sub testimonio etiam Philippi de S. Lupo, Villici Namucensis, & Scabinorum, videlicet Renaldi, Sigeri, Lamberti de Burges, Philippi de Vanasseur, & Colini de Vellomonte, & multorum aliorum.

1221. Ut autem hæc elemosyna mea, bene & pro bono facta, non valeat irritari, sed firmitatem perpetuam obtineat, chartulam hanc sigilli mei appensione muniri feci. Actum in festo beati Dionysij, anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo vicelimo primo.

NOTATIO.

PHILIPPVS illo nomine secundus Comes Namurcensis, ad bellum sacrum contra Albigenses profectus, in obsidione Auenionensi, aut paulò post urbem illam à Ludouico Gallię Rege captam, an. 1226. viuere desijt, non relicta sobole; sepultus Valcellis, quæ est Abbatia ord. Cisterciensis, haut procul à Cameraco, vbi tumulus eius marmoreus in claustro Capituli hodieque visitur. Fundari post obitum suum iussit Abbatiam Grandi-pratensem, ut infra cap. 78. dicemus.

Philippo in Comitatu Namurcensi suffecta est soror MARGARITA, Henrico Comiti Viennæ seu Viandæ in agro Luxeburgensi nupta.

CAPVT

CAPVT LXXIII.

*W*alcramus, Dux Limburgensis & Comes Luceburgensis, Roberti-montense virginum cœnobium, ord. Cisterciensis, an. 1221. dotat.

WALERAMVS Dux de Lemburg, Comes de Lucenburg, & Marchio de Arlon, vniuersis Christi fidelibus Inde est, quòd Conuentui sanctimonialium de ROBERTI-MONTE, Cisterciensis ordinis, nemus de *Nigirrey*, sicut in spelunca eiusdem loci vsque ad nemus earum extenditur, contulimus & concessimus perpetuò possidendum. Datum Lemburg, anno gratiæ millesimo ducentesimo vicesimo primo. 1221.

NOTATIO.

WALERAMVS iste, Dux Limburgensis & Comes Luceburgensis, supra lib. I. cap. 95. pag. 219. memoratus, obiit an. 1229. iuxta Cronendalium, aut an. 1238. iuxta archiua monasterij ad Rodam Ducis siti; in quo sepultus iacet, cum hoc epitaphio:

Itte fuit talis, virtutibus Imperialis,
Maiestas similem nesciuit habere per orbem,
Limburg Dux, Archos Arlon, Comes in Luceliburg,
Walranus: dictus Dux Henricus pater eius.

CAPVT LXXIV.

Post longum bellum, pro Comitatu Namurcensi, inter Philippum Marchionem Namurcensem & Waleramum Ducem Limburgensem ac Comitem Luxeburgensem gestum, pax imponitur an. 1222.

EGO IOANNA, Flandriæ & Hannoniæ Comitissa, omnibus certum facio, quòd post longam guerram habitam inter me, & PHILIPPVM Marchionem Namucensem, consanguineum meum,

Aaa 2

& sic

& fidelem ex vna parte, & virum nobilem dominum VALERAMVM Ducem de Lembourg, Comitem de Luxenbourg, & dominam ERMENSINDEM, vxorem eius, ex altera parte, super Comitatu Namucensi; pax est reformata in hunc modum

1332. Actum apud Dionantum feria secunda post Inuocavit, anno millesimo ducentesimo vicesimo secundo, mense Martio.

NOTATIO.

IN HVNC modum.) Per hunc tractatum pacis, non exigua Comitatus Namurcensis portio transmosana cessit Waleramo Duci Limburgensi ac Comiti Luxeburgensi: altera verò portio mansit penes Philippum Comitem Namurcensem.

CAPVT LXXV.

Argentonium, monialium ord. Cisterciensis cœnobium in Gallo-Brabantia, an. 1229. fundatur à Guilielmo Harentonij domino, & Ida eius coniuge.

VNiuerfis Christi fidelibus præsentis litteras inspecturis Wilhelmus de HARENTON, & vxor eius, cognoscere veritatem. Vniuersitati vestræ notum facimus, quòd nos, propter salutem animarum nostrarum & prædecessorum nostrorum, contulimus in eleemosynam liberè & absolutè conuentui monialium, quæ consilio nostro se transfulerunt de Grandi valle, ad locum qui dicitur ARGENTON, prope Harenton, omnia bona nostra, quæ habemus apud prædictum Harenton, tam in agris quàm in pratis & nemoribus, & molendino, & viuario, & redditibus & censu, & domibus; exceptis septem bonarijs terræ arabilis, quæ contulimus ecclesiæ de Gemblaco.

In cuius rei testimonium præsentis litteras sigillo domini I. quondam Aconensis Episcopi fecimus sigillari, sub hac conditione, quòd prædicta bona & possessiones in vita nostra detinebimus, post mortem verò nostram ad prædictas moniales deuoluentur.

1229. Actum anno domini millesimo ducentesimo vicesimo nono, mense Maio.

NOTA:

NOTATIO.

It quondam Aconensis Episcopi.) Designatur hic Iacobus à Vi-
triaco, Aconensis in Syria Episcopus, cuius Historia Orientalis &
Occidentalis, aliaque scripta exstant.

CAPVT LXXVI.

*Godefridus Peruesij dominus Argentoniensis monasterij fun-
dationem confirmat an. 1230.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Vniuersis Christi fide-
libus, tam præsentibus quàm futuris, præsentibus litteras inspectu-
ris, ego GODEFRIDVS dominus de Peruez, Ducis Lotharingæ fra-
tris filius, cognoscere veritatem.

Vniuersitati vestræ notum facio, quòd Willelmus de HAREN-
TON, & vxor sua IDA, de licentia & voluntate mea, in eleemosy-
nam contulerunt domui de Argenton, Cistertiensis ordinis, Leo-
diensis diocesis, terras, aquas, siluas, prata & ædificia, cum mo-
lendino & rebus alijs, tam mobilibus quàm immobilibus, quas ha-
bent & habituri sunt apud Harenton, nihil mihi iuris omnino, ni-
hil sibi vel suis heredibus, successoribus, aut propinquis reseru-
ando, præter vsumfructum, quem dicti Willelmus & Ida in rebus
supradictis, quamdiu vixerint, tantùm sibi reseruauerunt, & se-
ptem bonaria terræ, quæ iam dicti Willelmus & Ida domui Gem-
blacensi tenentur assignare post obitum suum, iure perpetuo
possidenda.

In huius rei testimonium, vt hæc rata & inconcussa perma-
neant, præsentibus litteras sigilli nostri munimine dignum duxi ro-
borandas.

Præterea etiam omnibus innotescat, quòd voluntate nostra &
assensu, filia domini Thomæ militis de Smechim, scilicet Clara &
Achtas, domum monialium de Harenton possunt intrare, & ibi-
dem de licentia nostra habitum assumere monialem. Datum anno
Domini millesimo ducentesimo tricesimo, feria tertia post festum
B. Laurentij. 1230.

A a a 3

Ioannes

*Ioannes Leodicensis Episcopus Argentonium in protectionem
suscepit an. 1232.*

IOANNES, Dei gratia Leodiensis Episcopus, vniuersis præsentes litteras inspecturis in Domino salutem. Vniuersitati vestræ notum facimus, quod domum monialium de Argenton, Cisterciensis ordinis, & locum ipsarum sub nostra protectione recipimus; donum, quod eis contulit Willelmus de Harenton & Ida vxor sua, auctoritate nostra confirmantes eisdem, & alia similiter quæ à fidelibus eis iuste & rationabiliter sunt collata.

1232. Datum anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo secundo, mense Augusto, feria sexta post festum beati Laurentij.

NOTATIONES.

PERVEZ) siue Perues, quod Antonino in Itinerario est Peruicium, Gallo-Brabantia municipium, titulo Baronia clarum, potentes olim dominos habuit, ex ipsa stirpe Ducum Brabantia: cui stirps Hornana successit. Theodericus Hornanus, Peruesij & Duffla dominus, an. 1375. tabulas Cortebergenses signauit.

DUCIS Lotharingia fratris filius.) Notent antiquitatis nostratis studiosi, Godefrido Peruesij domino patrem fuisse non Ducem, sed fratrem Ducis Brabantia seu Lotharingia inferioris.

CAPVT LXXVII.

Scladiniense Canoniorum collegium, in agro & diocesi Namurcensi, an. 1229. dotatur à Florentio Abbate S. Cornelij Indensis prope Aquasgrani.

FLORENTIVS Dei gratia Abbas, totusque Conuentus Indensis ecclesie, omnibus præsentes litteras inspecturis gratiam Dei & orationes.

Cum omne bonum à Deo sit, vnde omnis fidelis illud amare debeat & amplecti, per præsentem scripturam notum facimus vniuersis, decimam totam grossam & minutam, quam habebamus & possi-

possidebamus sana conscientia, in villa nostra de *Sdain* & in eius appenditijs, nos de communi assensu & deliberatione, contulisse conuentuali ecclesiæ Canonorum B. Mariæ de *Sdain*, perpetuis temporibus, sine contradictione & reclamatione tenendam & habendam, titulo eleemosynæ; eiusdem ecclesiæ tenuitate nimia piè considerata, cum Indensis ecclesia, tamquam pia mater, filia suæ SCLADINIENSI adesse teneatur & prodesse.

Huius autem rei gratia fratres & Canonici prædictæ ecclesiæ hilari animo concesserunt, de deliberato consilio sui Capituli, se singulis annis solenniter celebraturos festum patronorum nostrorum beatorum martyrum Cornelij & Cypriani, & exequias fratrum nostrorum morientium, sicut & suorum Canonorum celebrare: & nos idem eis concessimus de suis Canonicis decedentibus.

Largiti sunt autem nobis Canonici memorati, de benignitate propria, volentes recompensare gratiam pro gratia, in quantum facultas eorum pati valuit, quadraginta & octo marcas Colonien-
sis monetæ, de quibus nos acquisiuimus ecclesiæ nostræ alios reditus, pro dicta decima, præpinguiores & vtiliores.

Prænominatam verò pecuniam vir bonæ memoriæ dominus HUGO, quondam Leodiensis Episcopus, Canonicis antedictis piè legauerat in extremis, vt de eis reditus acquirerent ad suum anni-
uersarium.

Quare libentiùs & meliùs illam nobis dederunt, cum de dicta decima ipsius Episcopi anniuersarij diem ordinauerint celebrare.

Vt autem præmissa inconuulsa obseruentur, præsentem char-
tam sigillis nostris communiuimus, in robur & testimonium per-
petuæ veritatis.

Datum in pleno Capitulo nostro, anno Domini millesimo du- 1229.
centesimo vicesimo nono, mense Iulio.

NOTATIONES.

INDENSE S. Cornelij monasterium Benedictinorum, ad Indam
fluuiolum, tertio lapide ab Aquisgrani situm est, vulgò *Cornelis-
Munster*. Huius loci Abbas est collator Præposituræ Scladiniensis.

SCLADINIVM, Gallicè *Sdain* vel *Sclain*, vicus in Comitatu Na-
murcensi, non procul ab Andenna.

Aliud

Aliud est Seclinium, *Seclin*, municipium agri Insulensis in Flan-
dria, collegio Canonorum similiter clarum.

CAPVT LXXVIII.

*Ruremunda in Gelria nobilium virginum monasterium, ord. Ci-
stertiensis, à Gerardo Gelria Comite, eiusq; coniuge Mar-
garita, conditur & dotatur an. 1218.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego GERHARDVS,
Comes Gelrensis, omnibus hoc scriptum inspecturis salutem
in eo qui est salus omnium. Quæ geruntur in tempore, ne labantur
cum tempore, poni solent sub lingua testium, & scripturæ memo-
ria perennari.

Ideo siquidem notum esse cupio tam præsentibus quàm futuris,
quòd cum venerabilis mater mea RICHARDIS nomine, sæculari-
bus negotijs fastidita, sancti Spiritus inspirante gratia, veterem ho-
minem exuere, & nouum, videlicet Cistertiensis ordinis habitum,
induere decreuisset, extra fines proprios in partes extraneas propo-
suit declinare. Vnde non modica correptus tristitia, cum amico-
rum meorum vnà mecum instantia, ab hoc tandem proposito vix
fuit reclinata. Ipsam enim in proprijs patriæ malebam prædijs de-
gere sub ordine desiderato, quàm in alienis partibus prædicto mo-
do conuersari.

Igitur ego Gerhardus & MARGARETA, coniux mea, vnà cum
filio nostro OTTONE, pium eius desiderium studentes promo-
uere, supplicatu nostro, eam, personis Cistertiensibus, tam fra-
trum quàm sanctimonialium, Cistertiensis ordinis, sibi prouidè de-
putatis, in opidum nostrum RUREMVNDE honorificè perduximus;

Et ecclesiam B. Mariæ semper virginis, ibidem in prædio nostro
constructam, cum omni iure suo, quo nobis dignoscebatur attine-
re, & præterea quadraginta areas circumiacentes, & tres areas quas
contulit quidam Hermannus, cum Anca dictus, cum omnibus at-
tinentijs suis, atque bona alia, quæ in præsentì pagina consequenter
inueniuntur expressa, in remedium animarum nostrarum, paren-
tum ac prædecessorum nostrorum, Deo & B. Mariæ semper virgini
obtulimus;

Conferentes

Conferentes ea venerabili matri nostræ in eadem ecclesia Abbatissæ ac Conuentui, ibidem Domino deseruienti, perpetuò possidenda; ius quoque patronatus ecclesiarum *GELREN*, videlicet nouæ & veteris, cum totali decima & filiis ac alijs attinentijs suis; patronatum ecclesiæ *Vattene*, cum totali decima, & filiis, ac ceteris attinentijs suis; patronatum ecclesiæ *Rodhem*, cum totali decima & filiis atque alijs attinentijs suis. Decimam tamen earundem ecclesiarum statuimus, sic vt nunc est, permanendam, & filias sine consensu nostro nec vastandas omnino, nec in noualia redigendas.

Statuimus quoque easdem ecclesias nulli clerico sæculari, sed fratribus prædicti cœnobij conferendas; & si præfatus Conuentus fratrum defectum patiatur, sæculares clericos tamquam vicarios instituat. Præterea vnam marcam ad luminaria prædictæ ecclesiæ de fermento ceruisiæ, quod vulgo *Grut* nuncupatur, annuatim exsoluendam, & tantum eiusdem fermenti, quantum sæpeditus Conuentus ad ceruisiam necesse habuerit, ordinauimus ipsi perpetuò administrandum.

Quidam autem nomine Godefridus de Mirlare dimidium mansum in *Hamme*, qui quattuor solidos Leodiensis monetæ singulis annis soluit, à nobis iure feudali tenuit, quem cuidam, nomine Siberto de Biersbeke, simili iure quo tenuerat, concessit, qui que quemdam, Winandum nomine, hereditario pacto in præfatam terram, videlicet prædictorum solidorum, instituit; quam . . . terram, consensu prænominatorum virorum, comparauit supranominati loci Conuentus.

Nos igitur, vt nihil de contingentibus omitteretur, sæpeditos solidos, in reuerentiam Matris misericordiæ, eidem Conuentui perpetuò donauimus. Item vnum molendinum in Rura, & quartam partem vnius iugeris, iuxta curiam Muckenbruke prælibato Conuentui contradidimus, in perpetuum possidenda . . .

Tali verò conditione interueniente, bona superius memorata, cum attinentijs suis, sæpedito Conuentui contulimus, vt si casu eundem Conuentum de loco, in quo nunc est, in alium locum, sine nostro consensu, transferri contigerit in posterum, supradicta bona ad nos liberè redeant possidenda. Præterea ne aliquis successorum nostrorum, repletus inuidia, sæpedita bona prænominato

B b b

Conuen-

Conuentui minuere valeat, aut omnimodis auferre, presentem paginam nostri sigilli munimine roborauimus. Testes vero,

Vir nobilis Henricus de Monte,
Et Waltherus de Eile,
Et Gerhardus de Barsdunc, & frater suus Henricus,
Et Gerhardus de Rotheim, & Arnoldus de Wachtendunc,
Theodericus Aduocatus in Ruremunde,
Et Nicolaus scriptor, & alij quam plures.

1214. Datum Traiecti anno Dominice incarnationis millesimo ducentesimo vicesimo quarto, xvi. Kal. Iulij.

NOTATIONES.

Diploma istud etsi an. 1224. sit scriptum, ex epitaphio tamen fundatorum, quod marmori incisum legitur Ruremundæ in hoc ipso cœnobio, constat illud an. 1218. fundatum fuisse: Anno Domini M. CC. XXIX. ipso die S. Severi Episcopi, obiit Gerardus Comes Gelriæ & Zutphanie, qui cum Margareta coniuge sua monasterium istud fundauit, anno M. CC. XVIII. ambo in hoc loco sepulti.

Cœnobium istud vulgò *Munster-clooster* nuncupatur, & illius Visitator est Abbas Campi veteris prope Rhenobercam, de quo supra hoc libro, cap. 42. egi.

ADVOCATUS in Ruremunde, vernaculè *Voecht*: quæ dignitas hodie est penes familiam de Viuersem.

CAPVT LXXIX.

Contractus antenuptialis, inter Henricum Blondum Comitem Luceburgensem & Margaritam Barrensem, an. 1231. initus: quo contractu Lineyum familia Luceburgica accessit.

EGO ERMENSINDIS, Comitissa Lucemburgensis, Marchionissa Arlunensis, omnibus presentes litteras inspecturis notum facio, quòd HENRICVS dominus de Lucemburg, filius meus, ducere debet in vxorem MARGARETAM, filiam domini Henrici Comitiss Barrensis: & idem Comes dedit filio meo prædicto in matrimonio

gio Lineyū, & Castellaniā cum dependitijs, hominijs & domenijs:

Ita quod Lineyū & Castellaniā, cum supradictis omnibus, eidem tenetur facere valere septingentas libras, annuatim, tali conditione, quod si terra iam dicta minus quā septingentas libras valeret annuatim, ipse defectum tenetur ei assignare per dictum duorum bonorum virorum, quorum alter de hominibus meis, reliquis verò de hominibus Comit̃s Barrensis debet esse de Lineyo in terra sua. Et si iam dicta terra plus quā septingentas libras annuatim valeret, hoc quod supercreceret, sibi & alijs heredibus suis remaneret.

Et hæc debent discerni per duos dictores supradictos per assensum meum & Henrici filij mei, & Comit̃s Barrensis, ad hoc electos. Terram autem supradictam debet facere tenere Comes Barrensis Henrico filio meo libere, sicut allodium proprium, & sine seruitio alicui propter hoc impendendo. Ipse verò filius meus vel heredes sui illam de aliquo reaccipere in feodo non possunt.

Si verò Margaretam filiam Comit̃s, sine herede corporis sui, vel heredes suos, si quos haberet de filio meo, de herede in heredem, sine herede mori contingeret, terra prædicta ad Comitem & heredes suos rediret.

Et si ELISABETH filiam meam, prædicti Comit̃s sororem, filij mei Walerami uxorem, sine herede corporis sui, vel heredes suos, si quos haberet, de herede in heredem, sine herede mori contingeret, Marci-villa cum appenditijs suis, & Arencey cum appenditijs suis, sicut ego eadem teneo in dote, redirent ad Margaretam filiam Comit̃s, & ad Henricum maritum eius filium meum, & heredes eorum: & tunc terra de Lineyo supradicta ad Comitem Barrensem & heredes suos alios reuenteretur.

Item si dictam Margaretam sine herede corporis sui, vel heredes suos, si quos haberet de Henrico filio meo, de herede in heredem, sine herede mori contingeret, Marci-villa & Arencey cum appenditijs, sicut supra dictum est, ad Comitem & heredes suos reuenterentur. Dicitur verò Henricus filius meus debet dotare sep̃ratam Margaretam de septingentis libris terræ in castello & Castellania, in hominijs & in dominijs. Et in illo die, quo idem filius meus Margaretam ducet in uxorem, debent nominari

& castellum & Castellania supradicta, & terra assignari per duos dictores supradictos.

Et idem filius meus tenetur ducere in vxorem eandem Margaretam, quam citò ipsa ad ætatem deuenit competentem: & super hoc ipse filius meus fidem dedit. Et ego ERMENSINDIS Comitissa, mater eius, hoc matrimonium, & omnes conuentiones supradictas tenere, & facere teneri creantauit, & super his fidem dedi. Ipse etiam Comes Barrensis ipsum matrimonium, & omnes conuentiones supradictas tenere, & facere teneri, fido data, creantauit.

Et super his obseruandis amicos & fideles meos plegios constitui de tribus millibus libris Metensis moneta. Similiter Comes Barrensis super eodem matrimonio, & super prædictis conuentionibus tenendis, amicos & fideles suos plegios constituit de tribus millibus libris Metensibus.

1231. Quod ut firmum sit, præsentis litteras sigilli mei munimine roborauit. Actum anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo primo, mense Iulij.

Idem contractus antenuptialis an. 1235. ratificatur.

1235. EGO ERMENSENDIS, Comitissa Luxemburgensis & Rupensis promisi nobili viro HENRYCO Comiti Barrensi, de matrimonio, quod debet contrahi inter Henricum filium meum, & Margaretam filiam eiusdem Comitis Barrensis. . . . Actum anno gratiæ millesimo ducentesimo tricesimo quinto.

NOTATIONES.

Contractus iste antenuptialis etsi an. 1231. initus fuit, matrimonium tamen an. 1240. demum fuit consummatum; eò quòd Margarita Barrensis ad ætatem nubilem an. 1231. nondum peruenisset. Vide supra lib. 1. cap. 95. pag. 220.

Ceterum ex isto contractu antenuptiali, & altero quem supra lib. 1. cap. 72. recitauit, liquet, familiam Luxeburgicam, ex qua tot Imperatores, Reges, Duces, Cardinales, Episcopi, Equites Velleris aurei, & alij heroës prodierunt, trahere originem non à vetustis Comitibus Luxeburgensibus (vt Wasseburgius, Vignierius, Reu-
snerus,

nerus, Henninges, Bertelius, & alij conantur adstruere) sed à Ducibus Limburgensibus.

Quò etiam facit, quòd Comites S. Pauli, ex familia Luxeburgica prognati, Leonem Limburgicum, non Luxeburgicum, pro insigni gentilitio, semper prætulerint ac gesserint. Id liquet ex quarterijs, vt loquuntur, Philippi Cluensis Rauestenij, eiusque coniugis Franciscæ Luxeburgicæ, Bruxellis in choro Dominicanorum, tumulo eorundem appensis: inter quæ quarteria primum locum obtinet insigne Limburgicum, hoc est, Leo ruber in scuto argenteo, cum inscriptione, *Limburg*: cum alioqui debuisset poni *Luxemburg*, pro primo quarterio.

DE ERMENSINDA, Henrici Comitis Luxeburgensis filia & herede, Walerami Ducis Limburgensis posteriore coniuge, eorumque liberis supra lib. I. cap. 95. pag. 220. egimus: ex quibus GERARDVS, dominus de Durbuy, tres filias reliquit, N. Comiti de Grand-pré in Campania, *Ermengardem* Gerardo domino de Blankenheim in Eiffia, & *Margaritam* Ioanni domino de Giltelle in Flandria, nuptas.

N. Comes Grandis prati, ex filia Gerardi de Durbuy, sustulit inter alios liberos N. Comitem Grandis-prati, & Gerardum cognomento Grandi-pratanum, dominum de Houfalise & Rouffy. Quòd posterius dominium an. 1304. idem Gerardus obtinuit, per sententiam arbitrariam, à Beatrice Auennensi, Henrici Comitis Luxeburgensis, in prælio Woringano an. 1288. cæsi vidua, pronuntiatam.

LINEYVM) vulgò *Liney* vel *Ligney*, est in ditione Barrensi. ROVSSEY in Campania aut tractu Rethelensi.

MARCIVILLA,) vulgò *Marville*, & *Arenceyum*, *Arency*, sunt in Ducatu Luxeburgensi.

ELISABETH) Henrici Comitis Barrensis soror, maritum habuit Waleramum, Walerami Ducis Limburgensis ex priore coniuge filium, Henrici IV. Ducis Limburgensis fratrem: quem in diplomate iam recitato Ermensinda filium suum vocat, sed improprie: sed quòd esset Walerami mariti sui filius ex priore coniuge. Obierunt Waleramus & Elisabeth sine prole.

CAPVT LXXX.

*Henricus Marchio Namurcensis & Vianda Comes, eiusq; coniux
Margarita, iuxta legatum ac mandatum fratris sui Philip-
pi II. Marchionis Namurcensis, fundant Abbatiam
Grandi-pratensem, qua est monachorum ord.
Cisterciensis, an. 1231.*

HENRICVS, Marchio Namucensis & Viennæ Comes, & MARGARETA Marchionissa & Comitissa, vxor eius, in perpetuum. Vniuersitati vestræ notum facimus, quod cum nos per commutationem recepissemus ab Abbate & conuentu de Villari, Cisterciensis ordinis, Leodiensis diœcesis, omnes possessiones, quas eadem Abbatia habebat apud Grande-pratum, & apud Troncourt, & apud Burchis, cum suis appenditijs, & omne quod habebat ex illa parte Mosæ inter Dionantium & Hoyum & Molam;

Nos easdem possessiones totaliter, liberè & absolutè, in allodium perpetuum & liberum, contulimus Abbatix de Grandi prato, quam fundauimus secundum legatum carissimi prædecessoris ac fratris nostri PHILIPPI, bonæ memorię, quondam Marchionis Namucensis, & pro animabus aliorum antecessorum nostrorum, & nostris, in remedium peccatorum.

Actum anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo primo, 1231.
mense Augusto.

*Aliud diploma eiusdem Henrici Marchionis Namurcensis,
eiusq; coniugis Margarite.*

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. HENRICVS, Marchio Namucensis & Comes Viennæ, & MARGARETA Marchionissa & Comitissa, vxor eius, vniuersis Christi fidelibus, tam præsentibus quàm futuris, præsentem paginam inspecturis, æternam in Domino salutem.

Ad vniuersitatis vestræ notitiam volumus peruenire, quod nos fratribus de VILLARI, Cisterciensis ordinis, Leodiensis diœcesis,
per

per commutationem in fundo & vellere contulimus quadringenta bonaria silvæ, in perpetuum allodium liberè possidenda, nihil omnino iuris in his, nihil heredibus nostris ad præsens vel in posterum referuantes, præter

Sciendum etiam, quòd dictas possessiones eisdem fratribus commutauimus, pro possessionibus, quas ipsi ultra Mosam tenebant apud Troncourt & Grande-pratum, cum suis appenditijs, & pro eo quodcumque habebant inter Dinantum & Hoyum & Mosam.

Quæ nobis commutata integraliter contulimus ad vsus Abbatiaë GRANDIS-PRATI, pro remedio animæ carissimi prædecessoris ac fratris nostri PHILIPPI, Marchionis Namucensis, qui extremo testamento suo diuinitus inspiratus, Abbatiam construendam ordinauit, necnon pro remedio animarum nostrarum, & omnium prædecessorum nostrorum.

Ut igitur hæc rata & inconuulsa permaneant, præsentem paginam sigillorum nostrorum munimine duximus roborandam.

Actum anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo primo, 1231.
mense Augusto.

NOTATIONES.

VIENNA) seu potius Vianda, opidum ac feudum Ducatus Luxemburgensis, ab aliquot sæculis potentes Comites habuit. Exstant diplomata varia, nominatim an. 1269. & 1270. à Philippo Comite Viennensi signata, quæ Paulus Cronendalius, in Historia ms. Namurcensi, se vidisse testatur cum hac inscriptione, Sigillum Philippi Comitis Viennensis. In ipso sigillo visitur effigies equitis armati, in cuius scuto est insigne leonis cum linea intersecante.

Philippo, nisi fallor, successit GODEFRIDVS Comes Viennæ & dominus Grimbergæ, cui vxor fuit Luitgardis domina de Ligny, Lets, & Fleris, an. 1318. adhuc superstes.

Godefridus ex Luitgarde filium primogenitum reliquit Philippum, qui ab Henrico Comite Luxemburgensi, post Imperatore, an. 1306. auitum castrum Viennense in feudum accepit.

Circa an. 1327. Godefridus, Godefridi filius, Comitatum Viennensem possedit, quorum alter, nisi fallor, duxit filiam Ioannis I. Comitis Namurcensis, & an. 1337. in Cypro obiit.

Anno

Anno 1380. Simon, Walrami Comitis Spanhemensis filius, Spanhemensem & Viennemensem Comitatum simul tenuit. Demum Viandæ Comitatus, cum Baronia Grimbergenfi pro parte, ad familiam Nassauiam est deuolutus, cum Otho Nassauus, Henrici filius, ex stirpe Dillenburgica, duxit Adelheidem, dicti Comitatus Viandensis, Baroniæ S. Viti & Grimbergæ pro parte heredem. Obijt Otho an. 1369. relicto filio Ioanne, qui fuit pater Engelberti Nassauij, Bredæ dominatione vxoris Ioannæ Polanæ: cuius posteritatem supra lib. 1. cap. 93. reperies.

Viandensis porro Comitatus pro insigni habet scutum rubrum cum linea candida interfecante, quale etiam est insigne Archiducatus Austriæ & Comitatus Vrbiſque Louaniensis. Quod quidem insigne in scuto etiamnum præfert Princeps Arausionensis ex gente Nassauia.

Vt ad Margaritam Namurcensem Comitissam redeat oratio, de ipsa loquitur Capitulum *Significauit*, de Rescriptis, cuius hæc sunt verba: Significauit nobis Comitissa Namurcensis, quod cum mortuo Comite fratre suo, ipsa in eius successerit Comitatu, G. & B. per quasdam litteras Apostolicas, per Tullensem Episcopum & quosdam alios clericos & laicos impetratas, eam coram iudicibus, ad quos obtentæ fuerant, super quadam summa pecuniæ, quam eidem fratri suo mutuasse dicebant, per generalem clausulam conuenerunt.

Capitulum istud desumptum est ex Decretali Gregorij IX. Pape (qui ab an. 1227. vsque ad an. 1241. præfuit) epistola, ad Abbatem S. Iacobi Leodiensis missa.

CAPVT LXXXI.

Ferdinandus Portugalsis, & Thomas Sabaudus, Flandria Comites, fundationem ac dotationem Abbatia Grandi-pratensis laudant & approbant an. 1232. & 1238.

FERANDVS, Flandriæ & Hannoniæ Comes, & IOANNA Vxor eius, Flandriæ & Hannoniæ Comitissa, omnibus præſentes litteras inspecturis salutem.

Nouerint vniuersi, quod nos excambium quadringentorum bonariorum

nariorum nemoris, trecentorum videlicet & XXI. & vnus iornalis de Marlaigne, in loco qui dicitur *Ofar*, & septuaginta, vno iornale minus, in *Osteng*, quod HENRICVS Marchio Namucensis & Comes Viennæ, & MARGARETA vxor eius, fecerunt Abbati & Conuentui, pro curte quæ Grande-pratum appellatur, cum appenditijs suis, quam habebant in . . . Namucensi, vbi Abbatia Cisterciensis ordinis, secundum legatum piæ recordationis Philippi Marchionis Namucensis, fundata est, laudamus & approbamus.

Datum an. Domini millesimo ducentesimo tricesimo secundo. 1232.

Thomæ Sabaudi, Flandriæ Comitis, eiusq; coniugis Ioannæ Constantinopolitana diploma.

Vniuersis Christi fidelibus præsens scriptum inspecturis THOMAS, Flandrensis & Hannoniensis Comes, & IOANNA Comitiſſa, vxor eius, cognoscere veritatem.

Cum piæ recordationis PHILIPPVS, Comes Namucensis, in vltima voluntate Abbatiam Cisterciensis ordinis in Comitatu suo Namucensi, pro remedio animæ suæ, & prædecessorum suorum animabus, fundari statuerit, & eadem Abbatia ab Henrico Comite Viennensi & Margareta, vxore eius, sorore bonæ memoriæ Philippi Comitis prædicti, tunc terram Namucensem possidentibus, creata sit & fundata, & annui reditus, quos idem Philippus Comes, ad foundationem ipsius Abbatia, in eleemosynam contulerat, ab eisdem Henrico Comite & Margareta, vxore eius, tam in terra Namucensi quàm Flandrensi, quæ à nobis tenentur, in feudum dati sint & assignati,

Et postmodum suprædictæ Abbatia, quæ GRANDE-PRATVM vocata est, fundatio cum appenditijs suis, & reddituum dictorum assignatio, & aliorum quæ præfatus Philippus Comes memoratæ Abbatia de Grandi-prato donauit vel assignari præcepit, à viro illustri BALDVINO Imperij Romanæ & Namucensis . . . herede, postquam suprædicta terra tamquam legitimo heredi reddita sibi fuerat, & ab eo possessa, approbata, laudata sit & confirmata;

Nos eadem omnia, tamquam Domini superiores, concedimus, approbamus, laudamus & sigillorum nostrorum appensione confirmauimus. Datum anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo octauo. 1238.

C c c

CAPVT

CAPVT LXXXII.

Robertus cognomento Casletanus, Roberti Betunij Flandriae Comitis filius, pretendit sibi deberi Comitatum Flandriae, anno 1322.

CAROLVS, Deigratia, Francorum & Nauaræ Rex, vniuersis præfentes litteras inspecturis salutem. Notum facimus, quòd cùm ROBERTVS de Flandria, miles, filius defuncti Roberti quondam Comitis Flandriæ, tamquam proximior & vnicus superstes eius filius, vt dicebat, diceret se esse saisitum, per consuetudinem patriæ notoriam, qua dicitur, quòd mortuus saisit viuum, de Comitatu & patria Flandriæ, &c. ex vna parte; & MATTHÆVS de Lotharingia, miles, nomine & ratione Mathildis vxoris suæ, dominæ de Florences, filia dicti Comitis, & ipsa domina pro se;

Dicentes dictam dominam esse proximiorē in successione dicti Comitis; ex eo quia filia dicti Comitis, & quia dictus Robertus, & Ioanna domina de S. Gobano, soror ipsius, renuntiauerunt, & per iuramenta sua omni iuri successionis dicti Comitis Niuernensis, filij primogeniti dicti defuncti Comitis Flandriæ, &c. Domina verò de S. Gobano, filia dicti defuncti Comitis Flandriæ . . .

1322. Datum anno millesimo trecentesimo vicesimo secundo, die vicesima nona Iunij.

NOTATIONES.

Robertus cognomento Casletanus, Roberti Betunij Flandriæ Comitis filius junior, pro sua portione hereditaria possedit Dunkercam, Grauelingam, Borburgum, Watines, Casletum, Bornhem, & Warneston, vbi & moriens an. 1331. sepeliri voluit. Ex Ioanna, Arturi Britannia Ducis filia, vnicam reliquit filiam, *Iolam*, Henrico Comiti Barrensi nuptam. Opida ista postmodum per connubia ad familiam Luxeburgicam, ac demum Vindocinensem seu Borboniam sunt deuoluta; excepto Casleto, quod Philippus Bonus, ratione lytri pro Renato Lotharingæ Duce ad se retraxit, & Bornhemio, quod hodie possidet Petrus Coloma, Baro Bornhemienfis.

MATHIL

MATHILDIS) domina de Florences, Florenge, seu Florinis,
quod est opidum dicecesis Leodicensis.

IOANNA) domina S. Gobani nupsit Enguerramo domino de
Coucy.

CAPVT LXX XIII.

*Ioanna Constantinopolitana, Flandriae & Hannoniae Comitissa,
monasterium Dominicanorum in vrbe Bruzensi fundat
ac dotat, an. 1233.*

IOANNA, Flandriae & Hannoniae Comitissa, omnibus praesentes litteras inspecturis salutem.

Nouerint vniuersi, quod pro remedio animae domini & mariti nostri carissimi FERDINANDI, felicitis memoriae quondam Flandriae & Hannoniae Comitis, ac pro nostra salute, diligenter & sollicitè laborauimus, vt ad ampliandum cultum Domini, & ad profectum populi, domus Fratrum ordinis Praedicatorum construat in Brugis.

Et ad inchoationem eiusdem domus de pecunia, quam idem dominus Comes in testamento suo assignauit, de consilio & voluntate eiusdem executorum testamenti, trecentas libras dabimus, ac de nostro proprio, Fratribus ibidem mansuris, ad commodum ipsorum, aedificia quaedam construi faciemus.

Rogamusque eosdem venerabiles & carissimos Fratres, quatenus orationibus suis pro ipso domino Comite & pro nobis deuotè ac diligenter orare studeant, tamquam pro fundatoribus sui loci, & in praedicationibus suis ad populum orationes faciant fieri speciales.

Nos ergo erga eosdem Fratres semper esse volumus obligatae specialiter, omnesque homines & fideles nostros affectuosè rogamus, vt saepe dictos Fratres velint diligere, & in suis negotijs ac necessitatibus adiuuare: scientes quod quidquid ipsis facient, reputabimus nobis factum.

Datum Insulae, feria quinta post Epiphaniam, anno Domini 1233.
millesimo ducentesimo tricesimo tertio.

Ccc 2

NOTA,

NOTATIO.

Dotem monasterij Brugensis iam dicti auxit MARGARITA, Ioannis foror & heres, amplissimo ædificio pro infirmis, à fundamentis excitato, cum sacello adiuncto: quæ etiamnum existant. In isto cœnobio, infra annorum xxxi. spatium, bis Capitulum generale, videlicet an. 1336. & 1369. fuit celebratum: quod nusquam alibi factum leges, si Romam exceperis.

Ceterum in Belgicis prouincijs conuentus isti Dominicanorum hodie numerantur: Louanienſis, Antuerpienſis cum Vicariatu Lirano, Siluiducenſis, Bruxellenſis cum Vicariatu Vilfordiano, Traiectenſis ad Mosam cum Vicariatu Sittardiano, Gandenſis, Brugensis, Ipreſis, Winoci-bergenſis, Infulenſis cum Vicariatu Lilerienſi, Duacenſis, Tornacenſis, Atrebatenſis, Audomaropolitanus, Valentianenſis, Montenſis, Branienſis, & Luxeburgenſis.

Dominicanarum monialium sunt ista apud Belgas cœnobia: Vallis-Duciffæ, vulgò *Audergem*, primo lapide à Bruxella; Vallis-Angelorum, olim extra, nunc in vrbe Brugensi; Abbatiola, vulgò *l'Abbiette*, in vrbe Infulenſi; Tegularia, vernaculè *La Thulloye*, ad muros vrbs Atrebatenſis; Bellomontanum cœnobium in vrbe Valentianenſi, Audomaropolitanum, Tamisiense in Wasia, Duacense, Antuerpiense & Ruremundense.

CAPVT LXXXIV.

Balduinus, heres Imperij Constantinopolitani, Marchio Namurcensis & dominus Curtiniaci, pradia ac siluas ab Henrico fratre attributas monasterio Grandi-pratenſi, confirmat an. 1237.

NOS BALDVINVS, heres Imperij Romanicæ, Comes & Marchio Namucensis, & dominus Curtiniaci, notum facio omnibus præſentes litteras inspecturis, quòd nos fratribus de Villari, Cisterciensis ordinis, Leodiensis diocesis, pro commutatione à nobis ipsis facta, super possessionibus, quas ipsi vltra Mosam tenebant apud Troncourt, Burchis & Grande-pratum, cum suis appenditijs, & pro

pro eo quod habebant inter Dionantum & Hoyum & Mosam, damus & concedimus quadringenta bonaria silvæ, in perpetuum alodium liberè possidenda; nihil omnino iuris in ijs, nihil hereditibus nostris, ad præsens vel in posterum, reseruantes, præter venatum. . . .

Datum Valencenis anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo septimo mense Aprili.

1237.

NOTATIONES.

Ludouico Francorum Rege, & Ioanna Flandriæ Comitissa, agentibus, Comitatus Namucensis, & varia prædia in regno Franciæ sita, Balduino Imp. Constantinopolitano (cuius soror Margarita annis aliquot dictum Comitatum possederat) an. 1237. est restitutus: vt ex ms. quodam codice apud Cronendalium legitur: Anno 1237. Margarita, Marchionissa Namucensis & Comitissa Viennæ, castrum Namucense inuita deseruit, & Balduinus Imp. Constantinopolitanus successit, sed non sine magna impensa sanguinis Namucensis. Vnde sunt versus sequentes:

Anno milleno septeno tricesimoque
Cum bis centeno, subiit castrum Namucense
Balduinus Comes, in festiuitatibus Ode.

CURTINIACVM) Gallicè *Courtenay*, in Gasconia; vt Guil. Tyrrius lib. 10. de bello sacro cap. 24. tradit. De familiæ Curtiniacensis proceribus fusè agunt Sammarthani fratres in Genealogia Regum Franciæ.

CAPVT LXXXV.

Pactio inter Henricum II. Loth. Brabantiaq; Ducem, & VValtherum Bertoldum Mechliniæ dominum, inita an. 1238.

IN nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Hęc est forma pacis & compositionis inter illustrem Ducem Brabantia & nobilem virum, dominum Walterum BERTHOVT,

Videlicet, quod omnes naues, pisces deferentes ante Antuerpiam ad Mechliniam, liberè poterunt pertransire, persoluto tamen

C c c 3

telonio,

telonio, si quo tenentur. Si quæ verò naues alias merces, vel alia bona portauerint, cum eo iure seruato, transibunt ante Antvverpiam, quò hætenus transire consueuerunt. Quoscunque verò pisces illi de Antvverpia emerint ex altera parte de Romersvuale, vel ceperint vbiunque, Mechliniæ vendere poterunt.

Itaque nec ipsi, nec eementes contra ipsos Antvverpienses, telonium soluere de ipsis piscibus tenebuntur. Quicumque autem de Antvverpia ex hac parte Romersvuale pisces emerint, & eisdem pisces apud Mechliniam vendiderint, eementes contra ipsos tale ius soluere debent, quale ius hætenus soluere consueuerunt.

Si quis etiam aliquem de Antvverpia inculpauerit, de eo quod pisces emerit ex hac parte de Romersvuale, Antvverpiensis quisque super hoc, proprio iuramento, se poterit expurgare.

Item Antvverpienses facient Mechliniensibus id quod de iure tenentur facere eisdem, & Mechliniensis Antvverpiensibus vice versa facient id quod de iure facere tenentur eisdem.

Item omne allodium quod possidet dominus Walterus Berthout, & quod homines sui ab ipso tenent in feodum in terra Brabantia, in Marchionatu de Antvverpia, vel aliàs in dominio Ducis, præter villam de Kini, portauit in manus Ducis & resignauit, & ab ipso Duce recepit in feodum iam dictum allodium, salua eidem Waltero Berthout sua iustitia alta & inferiori. Et quia dictus Walterus Berthout in manus domini Ducis præfatum allodium resignauit, re-compensationem faciet ipsi prædictus Dux, secundum dictum domini Arnoldi de Wesemale, & domini Henrici de Vttenhouen.

In nemore verò, quod Wauera dicitur, dominus Dux habet venationem, quando sibi placuerit. Et per hæc nihilominus dictus Walterus Berthout & successores sui, & homines sui, qui aliquas partes dicti nemoris ab ipso tenent, & successores hominum suorum de dicto nemore, arboribus, & fundo seu feris dicti nemoris voluntates suas plenariè facere possunt, absque aliqua contradictione, vendere si velint, & in vsus suos quoscunque conuertere.

Insuper omnia iudicia alta & inferiora, parua & maxima, que supradictus dominus Walterus Berthout tenet, & quæ homines sui tenent ab ipso, idem Walterus Berthout, & sui successores à domino Duce & suis successoribus in feodum tenent, & tenebunt iure perpetuo.

Et

Et super præmissis iudicijs idem Dux prædicto Waltero Berthout veram & firmam vvarandiam præstabit & stabilem. Et litteras suas patentes super hoc exhibebit eidem Waltero Berthout, & litteras testimoniales hominum suorum, videlicet Ducis de Limborch, Comitis Gelriæ, Comitis de Lon, domini Walerami de Limborch & aliorum, vsque adeò quòd sufficere debeat.

Præterea chartas, priuilegia & munimenta vniuersa, quæ idem Walterus Berthout habet ab ipso, seu ab antecessoribus suis, à Romanis Imperatoribus siue Regibus obtenta, apud Haffligem per decem annos à domino dicto Waltero deponentur, sub testimonio competenti.

Si verò prædictam vvarandiam idem Dux infra terminum fecerit ante dictum, transactis decem annis, idem Dux de dictis priuilegijs, chartis & munimentis suam faciet voluntatem.

Quòd si infra eundem terminum controuersia moueatur dicto Waltero Berthout, ad cuius defensionem chartis, priuilegijs & munimentis indigeat supradictis, Abbas Haffligemensis & Conuentus ea dicto Waltero Berthout restituent; & super hoc litteras suas eidem Waltero Berthout dabunt patentes.

Insuper feodum, quod dictus Walterus Berthout hætenus à domino Duce tenuit, allodium supradictum, iustitiam seu iudicia prædicta, necnon deductiones nauium, prout supra dictum est, idem Walterus Berthout, & sui successores à domino Duce & suis successoribus in vnum feodum iure perpetuo tenebunt.

Super omnibus autem diuisionibus, distinctionibus vel constitutionibus inter dominum Ducem & Walterum Berthout prædictos faciendis, compromiserunt ipsi fide præstita corporali in Walterum Cluenting, Carolum de Arschot ex parte ipsius Ducis; & Henricum de Heisebruch, & Wilhelmum de Echoue, milites ex parte domini Walteri Berthout. Ita quòd ipsi inquisita veritate sub iuramento suo, & fidei interpositione de promissis ius suum præbeant vnicuique iuxta optimam sui conscientiam.

Si quem autem arbitrorum iusto impedimento contigerit esse detentum, qui non possit decisioni negotij interesse, alius loco sui, ab eo, qui illum elegit, substituetur. Si dicti arbitri in aliquo discordauerint, assument dominum GODEFRIDVM de Parvveys, cuius dictum & ordinationem dominus Dux & Walterus Berthout super præmissis in omnibus obseruabunt.

Cæterùm

Ceterum si dictus Dominus Godefridus de Parvveys impedimento iusto & legitimo detentus, prædictis interesse non possit, dominus OTTO Comes Gelriæ substituet alium loco sui. Prædicti vero arbitri dictum & ordinationem infra Dominicam proximam Palmarum, secundum formam superius expressam pronuntiabunt. Et si dicti arbitri in dicto suo fuerint discordes, prædictus Godefridus de Parvveys super ipsa discordia dictum suum & ordinationem suam infra octavas Paschæ proximas pronuntiabit.

Sanè notum sit vniuersis, quòd prædictus Dux consanguineam suam MARIAM, primogenitam sororis suæ Comitissæ de Aluernia, WALTERO Berthout, primogenito Walteri Berthout prædicti, tradet in vxorem legitimam; & cum ea dabit eidem Waltero mille libras Flandrenses annuatim percipiendas in certis bonis & firmis, prædicto filio suo super hoc assignandis, quoadusque prædictas mille libras persoluerit eidem.

Prædictus verò Walterus Berthout dabit dicto filio suo quingentas libras Flandrenses annuatim percipiendas in certis bonis & firmis, prædicto filio suo super hoc assignandis; ea stabilitate, quòd prædicta Maria, quidquid iuris nobilis matrona in bonis mariti sui, secundum consuetudinem & legem Brabantie obtinere consuevit, in bonis prædictis obtinebit.

Vt autem præmissa omnia à nobis Waltero Berthout prædicto, & nostris successoribus firmiter & inuiolabiliter obseruentur, apensione sigilli nostri præsentem chartulam fecimus roborari.

1238. Actum & datum apud Louanium in crastino B. Andreæ Apostoli anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo octauo.

*Walterus Bertoldus, Aduocatus & dominus opidi Mechliniensis,
Henrico II. Brab. Duci dat fideiussores super pactione
paulò antè recitata.*

WALTERVS Berthout, Aduocatus in Mechlinia, vniuersis præsentibus litteris inspecturis salutem æternam. Nouerint vniuersi, quòd nos formam & compositionem inter illustrem Ducem Brabantie & nos, in crastino B. Andreæ Apostoli conceptam, & sigillo nostro munitam tenemur eidem inuiolabiliter obseruare; hoc idem ipsi, sub interpositione fidei nostræ, & sub pœna duorum

duorum millium marcharum Colonienfium promittendo.

Nos autem, fi cauffa in dicta forma contenta, infra octauas Pafchæ proximò aduenturi non fuerint adimpleta, & hoc per nos, vel per arbitros à nobis electos fterit, apud Louanium veniemus, exinde nullatenus recessuri, antequam eidem domino Duci completa fint ea quæ continentur in forma feu compositione prædicta, vel quoufque fibi à nobis de dicta pœna, sub fide noftra promiffa, fuerit plenariè fatisfactum.

Si autem aliquid de præmiſſis nos contigerit non feruare, fideiuſſores ſuper hoc ipſo domino Duci dedimus, videlicet dominum Ottonem Comitem de Gelria, dominum Godéfridum de Parvveys, dominum Arnoldum de Dieft, dominum Arnoldum de Weſemale, Henricum de Heifebruch, Wilhelmum de Echoue, Nicolaum filium domini Peregrini militis.

Qui omnes præfato domino Duci, fide interpoſita, fimiliter ſponderunt, quòd niſi nos omnia prædicta firmiter tenuerimus, ipſi apud Louanium venient, moraturi ibidem, donec dicto domino Duci ſatisfactum fuerit de promiffis, prout ſuperiùs eſt expreſſum.

Vt autem vniuerſa ſupradicta inuiolabiliter obſeruentur, nos figillum noſtrum, vnà cum ſigillis fideiuſſorum prædictorum, præſentibus litteris appoſuimus. Actum & datum in craſtino B. Andreae Apoſtoli, anno Domini milleſimo ducentefimo triceſimo octauo. 1238.

NOTATIO.

WALTERVS Bertautius, Mechliniæ dominus, an. 1231. Franciſcanorum monaſterium condidit: vbi & an. 1243. moriens ſepeliri voluit, cum vxore N. Cononis Britanniæ Comitis filia. Bertautiorum ſeu Bertoldorum ſtemma vide ſupra lib. 1. cap. 89.

CAPVT LXXXVI.

Balduinus heres Imperij Conſtantinopolitani, & Comes Namurcenſis, Conſtantinopolim cogitans, CLX. bonaria ſilua vendit monachis Grandi-pratenſibus, an. 1239.

IN nomine ſanctæ & indiuiduæ Trinitatis. BALDVINVS heres Imperij Romaniæ, & Comes Namucenſis, omnibus hoc ſcriptum

D d d

ptum inspecturis æternam in Domino salutem.

Quoniam humanæ conditionis inconstantia hoc sibi retinet, vt mentibus hominum de die in diem subrepens obliuio frequentius inualefcat; ad eius remedium prouisum est, vt ea quæ solenniter & bona fide gesta sunt, in perpetuum durabilia permaneant, scripto commendentur memoriali.

Inde est, quòd ad fidelem vniuersitatem dignum duximus peruenire, quòd nos Constantinopolim, pro negotio Crucis & sanctæ Ecclesiæ, de præcepto domini Papæ, profecturi, domui de Grandiprato, Cisterciensis ordinis, Leodiensis diœcesis (cuius fundator piæ recordationis existit Philippus, frater noster, quondam Comes Namucensis) vendidimus bene ac legitimè centum & sexaginta nemoris, cum fundo suo, bonaria, quod nemus vulgò dicitur *letefol*, cuius pars est Grecerum iuxta Warex in terra Namucensi;

Idem nemus cum fundo suo in allodium liberè & absolutè, pro remedio animæ nostræ & prædecessorum nostrorum, in dictam domum transferentes, vt eiusdem domus paupertatem in aliquo subleuaremus; maximè cum nos & nostros ipsi domui profiteamur esse obligatos: promittentes quòd nos eidem domui super dicto nemore garandiam præstabimus, & eandem domum contra omnes defendemus.

Hoc autem de consensu illustris domini Comitissæ & serenæ Comitissæ Flandriæ & Hannoniæ, factum est, de quibus mouet Comitatus Namucensis.

Et vt ea quæ supra scripta sunt, à nobis & successoribus nostris in perpetuum inuiolata conseruentur, præsentis scripti paginam sigilli nostri appensione duximus roborandam; omni iuris subsidio tam expresso quàm exprimendo, pro nobis & nostris successoribus, in hac parte tamquam Comes Namucensis renuntiantes.

1239. Actum anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo nono, xiv. Kalendas Maij.

NOTATIONES.

BALDVINVS Imp. Constantinopolitanus an. 1237. secundò venit in Franciam ac Belgium, & biennio circiter hîc substitit. Anno 1239. Constantinopolim reuersus, res Imperij Orientalis fortiter admini-

administruit: sed an. 1260. capta à Grecis Constantinopoli (iuxta Panvinij calculum) in Galliam redijt, vbi & circa an. 1279. obiit.

Vxorem habuit Balduinus MARTHAM, Ioannis de Brenna, Regis Hierosolymitani, filiam.

Varijs demum bellis pro Comitatu Namurcensi exortis, idem Balduinus, consentiente Philippo filio suo, & hortante S. Ludouico Galliarum Rege, dictum Comitatum Guidoni Flandriarum Comiti an. 1262. vendidit. Et ad controuersiam omnem sopiendam, Guido Isabellam, Henrici Blondi Comitis Luxeburgensis filiam, Henricus Blondi filius Beatricem, Balduini Auennij, domini Belli-montis filiam, Ioannes Auennius Hannoniarum Comes Philippiani, Blondi eiusdem filiam, sibi matrimonijs iunxerunt.

C A P V T L X X X V I I .

Testamentum Machtildis, Comitissæ Boloniensis (quæ Alfonso Portugalsensem maritum habuit) an. 1241. scriptum.

IN nomine Patris & Filij & Spiritus sancti, amen. Ego MACHTILDIS, Comitissa Bologniæ, volens ordinare de bonis meis testamentum, siue per quamcumque meam vltimam voluntatem disponere, statuo de bonis meis in hunc modum.

In primis do & lego carissimo marito meo ALFONSO, filio illustris Regis Portugaliarum, Comiti scilicet Bologniæ, viginti millia librarum Parisiensium, soluendarum eidem, vel eius mandato, per quinque annos, à die mei obitus computandos, videlicet quolibet anno quattuor millia librarum Parisiensium, per quattuor terminos inferius annotatos, vsque ad præfatam solutionem totius summæ prædictæ.

Dono etiam ei & lego omne ius, & omnem actionem, & totam partem, quæcumque mihi competit aut competere poterit vlllo modo in quattuor millibus librarum Parisiensium, quæ dicto Comiti, & mihi debentur, ratione cuiusdam compositionis factæ inter ipsum & Comitem & Comitissam Flandrensem.

Et promisi, & adhuc promitto Comiti Bologniensi, marito meo prædicto, quòd istud donum & legatum in perpetuum obseruabo.

D d d 2

nec

nec illud in aliquo reuocabo in perpetuum vilo modo.

Et quantum ad donum & legatum prædictum, ipsum Comitem, maritum meum, & reuerendum patrem Robertum Episcopum Beluacensem, & carissimum consanguineum meum dominum MATTHÆVM de Tria constituo executores meos.

Volo etiam & statuo, quòd supra dicta omnia & quodlibet de prædictis, ita firma & stabilia perseuerent, quòd per aliquod testamentum meum vel per aliquam voluntatem meam, quæ huc vsque fecerim vel faciam in futurum, in scriptis vel sine scriptis, nullatenus reuocentur

Omnia autem supradicta & singula promisi, & promitto me firmiter seruaturam, & contra in aliquo non venturam in posterum

GVALTERVS de Castellione, & ego IOANNA eius vxor, quorum sigilla inferiùs sunt appensa, approbamus, volumus & concedimus, & promissimus & promittimus Comiti Boloniæ supradicto, quòd contra prædicta vel aliquod prædictorum nullo vmquam tempore veniemus

1241. Actum anno millesimo ducentesimo quadragesimo primo, mense Martio.

NOTATIO.

Vasconcellus in Historia Regum Lusitaniæ, Quercetanus in Historia Castellionæ, & alij rerum Gallicarum scriptores de his rebus fusè tractant. Ceterùm Machtildis fuit filia Eustathij illo nomine quarti Comitis Boloniensis, & obiit sine prole.

CAPVT LXXXVIII.

Hugo Castellanus Gandensis, & vxor eius Maria, ann. 1243. ad usum ecclesie Antuerpiensis, suos seruilis conditionis in VVassia homines manumittunt, sub annuo censu capitali.

EGO HUGO Castellanus Gandensis, & MARIA vxor mea, notum facimus vniuersis litteras has visuris, quòd nos ad ecclesiam S. Mariæ in Antverpia personaliter accedentes, diuinæ pietatis intuitu, ac in remissionem peccatorum nostrorum, per sententiam hominum

hominum noſtrorum , & cum debita ſolennitate , ad uſum eiufdem eccleſiæ , perpetuò manumiffimus homines noſtros de Waſia , ſeruili conditione nobis addictos (quorum nomina ſunt inferiùs adnotata) cum omni poſteritate ipſorum , tam præſenti quàm futura , abſoluentes eos ab omni ſeruili conditione , qua nobis tenebantur adſtricti .

Manumiffi autem ſinguli , in præſentia noſtra , obtulerunt ſemetipſos dictæ eccleſiæ , cum omni poſteritate ſua , ad duos denarios Flandrenſes ſoluendos annuatim in Aſſumptione B. Mariæ , nomine cenſus capitalis ; & quando nubunt ſex denarios Flandrenſes , duodecim verò quando moriuntur . Teſtes ,

Dominus Ioannes de Gandauo , miles ,
Sigerus frater noſter , Colinus de Varendonc ,
Ægidius Bhuc , Balduinus de Spoiden ,
Sigerus de Roeden , Homines noſtri ,
Ioannes Egulphi , Ioannes de Ordren ,
Folpertus Cantor , Nicolaus de Molendino ,
Godeſcalcus Canonicus , Sacerdotes ,
Magiſtri , Henricus Noze , Nicolaus Canonicus Diaconus ,
Henricus de Bella , Nicolaus Romanus , Canonicus ſubdiaconus , & quàm plures alij , tam clerici quàm laici .

In teſtimonium præmiſſorum contulimus litteras noſtras tam eccleſiæ quàm manumiffis ſupradictis , appenſione ſigilli noſtri roboratas .

Actum Antverpiæ in eccleſia B. Mariæ , anno Domini milleſimo ducentefimo quadrageſimo tertio , IV. Kal. Iunij .

1243.

Nomina manumifforum ſunt hæc .

In MELSELE Willelmus , Ioannes , Theodericus , Elifabeth de Drifche , fratres & ſoror . Walterus Calevart de Beke . Helevvigis , Gertrudis , Margareta , ſorores eius . Magtildis filia Helevvigis . Filij ſororis Calevart , Willelmus , Ghifelbertus , Liſana . Helevvigis de Drifce : filij eius Rodulphus , Sigerus , Ioannes , Gertrudis , Adaliſia . Arnoldus Sceue , Magtildis ſoror eius , Sigerus de Rode , Margareta : filij filiæ Margaretae Soeiman , Henricus , Ebin & ſoror eorum . Onulphus , Margareta , Helevvigis , Clementia , ſorores . Sigerus Margaretae filius . Maria , Magtildis , filia Margaretae , Gertrudis , Beatrix , filia Hamers .

D d d 3

Et

Et in SVINDRECHT Willelmus, Michael, Sigerus de Molendino, Eliana eorum soror, Sigerus, Henricus, Balduinus, filij Geilæ de Scotsele, Margareta eiusdem filia, Walterus de Piro, Bernart, Arnoldus fratres.

In CRVDREKE Amelbergis, & ipsius filij. In VRASENEN Adelisa cum sua posteritate, Balduinus, Gerlindus filius Margaretae, Helevvidis, Geila, sorores eius. Adalifa Gocelini Sceuels filia. Helevvigis ultra Acker, Henricus & Balduinus.

Isti à Castellano Gandensi manumissi se obtulerunt ecclesiæ B. Mariæ in Antverpia, Sigerus Wade, Balduinus, Willelmus, fratres filij sororum eius.

N O T A T I O.

HUGO Castellanus Gandensis fratrem habuit VILLANVM, dominum de Bornhem: à quo stirpem suam trahit Gandavia Villanorum familia, quæ Comitatum Isegemij, aliaque prædia plurima etiamnum in Flandria possidet, vulgò *Villain diët de Gant*.

Idem Hugo uxorem duxit MARIAM, filiam Rasonis de Gauere, dicti de Lidekercke, & ex ea vnicâ filiam sustulit MARIAM, Castellaniæ Gandensis heredem, Gerardo domino de Sottegem nuptam.

Gerardi Sottegemij & Mariæ Gandaviæ filius HUGO, Castellanus Gandensis, & dominus de Sottegem, filiam heredem reliquit ISABELLAM, quæ nupsit Hugoni domino de Antoin prope Tornacum.

Hugonis Antoniani & Isabellæ Sottegemix filia & heres ISABELLA, Castellana Gandensis, domina de Antoin & Sottegem, primùm nupsit Henrico à Louanio, post Alfonso de la Cerda, ex Regum Castellæ & Legionis familia oriundo; sed ex neutro prolem genuit. Tertio nupsit Ioanni de Melun: quæ familia, præter Principatum de Espinoy, hodieq; Castellaniam Gandensem possidet. Isabellæ huius epitaphium hodieq; legitur in Antonienfi Canoniorum basilica; quod Latinè ex Gallico redditum, sic sonat: Hic sita est Isabella domina de Antoin, Espinoy, Sottenghien, & Castellana Gandensis, olim vxor Henrici de Louanio, post Alfonso de Hispania, ac demum domini Ioannis Vicecomitis de Melun, Camerarij Franciæ, domini de Blangis: quæ domina obiit in festo S. Nicolai an. 1354.

CAPVT

CAPVT LXXXIX.

Henricus IV. Dux Limburgensis, eiusq; uxor Cunigardis, Comitissa Montensis seu Bergensis ad Rhenum, beneficium conferunt monialibus ord. Cisterciensis, in Roberti-monte degentibus, an. 1244.

HENRICVS Dux de Lemburg Comes de Monte, & KVNIGARDIS Ducissa & Comitissa ibidem, presentium inspectoribus notum facimus, quod sororibus de Roberti-monte, pro nostrarum & successorum nostrorum remedijs animarum, quolibet anno, dum glandes in nostris nemoribus creuerunt, quinquaginta porcos . . . Datum anno millesimo ducentesimo quadragesimo quarto, Dominica post Matthæi Apostoli. 1244.

NOTATIO.

CUNIGARDIS) filia & heres Adolphi Comitis Montensis seu Bergensis ad Rhenum, maritum habuit Waleramum IV. Ducem Limburgensem: de quo supra lib. 1. cap. 88. egimus, non expresso Cunigardis nomine, quod nos tunc adhuc latebat. De Roberti-monte vide item supra lib. 2.

*al. h. dicit
Henrico IV.*

CAPVT XC.

Henricus, Breda dominus, ius patronatus & altaria ecclesiarum de Schoten & Merxem Canonicis Antuerpiensibus an. 1267. donat; Nicolao Episcopo Cameracensi probante.

NICOLAUS Dei gratia Cameracensis Episcopus dilectis in Christo filijs, Capitulo ecclesie beate Mariæ in Antverpia, salutem in Domino.

Ex parte siquidem vestra fuit propositum coram nobis, quod nobilis vir HENRICVS, dominus de Breda, ius patronatus, & personatus

sonatus siue altaria ecclesiarum de *Scoten* & de *Mercsem*, cum pertinentijs suis, liberaliter donauit vobis, prò vt ad ipsum spectare noscebantur ab antiquo; litteras suas patentes vobis super hoc concedendo, quarum tenor talis est:

Vniuersis præsentes litteras visuris HENRICVS, dominus de Breda, salutem & noscere veritatem. Nouerit vniuersitas vestra, quòd ego intuitu Dei, & ob reuerentiam & honorem gloriosæ virginis Mariæ, necnon & remedium animæ meæ, & progenitorum meorum, ius patronatus, & personatus siue altaria ecclesiarum de *Scoten* & de *Mercsem*, cum omni iure & pertinentijs suis, prò vt dictæ ecclesiæ ad me spectare noscuntur, viris venerabilibus, Capitulo ecclesiæ beate Mariæ in Antvverpia, confero liberaliter & assigno: saluo per omnia in dictis locis meo dominio temporali.

In cuius rei testimonium sigillum meum, vnà cum sigillis virorum nobilium, domini WALTERI dicti BERTHAUT, domini de Machlinia, & domini Rasonis, domini de Lidekerka, præsentibus est appensum.

Interfuerunt autem his viri nobiles, dominus Walterus Berthaut, dominus Raso, prædicti, dominus Ægidius Berthaut, necnon & dominus Henricus de Boutersem, dominus Goscelinus Boc, & Arnoldus de Lira, milites, Godescalcus de Berbelghem, Nicolaus de Stene, & alij quàm plures.

Actum & datum Sabbato ante Letare Ierusalem, anno Domini 1267. millesimo ducentesimo sexagesimo septimo.

Nos itaque deuotis tam vestris quàm dicti nobilis precibus inclinati, perpendentes etiam pium & salubrem ipsius affectum; id quòd per eum circa prædictas ecclesias factum est, ratum & gratum habentes, easdem vobis ecclesias cum pertinentijs suis, auctoritate ordinaria confirmamus.

Præterea quia, sicut intelleximus, reditus præbendarum ecclesiæ vestræ tenues sunt & exiles, propter sectionem præbendarum factam ibidem; vobis indulgemus, vt fructus & proventus, quos Personæ dictarum ecclesiarum ratione personatus hæctenus percipere consueuerunt, conuertere possitis in vsus vestros, ad quotidianas distributiones: vt eò feruentius & amplius Domino seruiatis.

Salua tamen Capellanis, qui pro tempore fuerint in iisdem ecclesijs instituendi . . . legitima & competenti fructuum portione.

In

In cuius rei testimonium presentibus litteris sigillum nostrum duximus apponendum. Datum anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo octavo, feria quarta post Inuocavit mē.

1268.

N O T A T I O.

SCHOTEN) nunc Schooten, & Mercsem seu Merxem, sunt vici Antuerpiæ vicini. BREDA opidum est Brabantiae, ad gentem Nassaniam pertinens, in quo sedem habet collegium X. Canoniorum, præter XI. supernumerarium Canonicum, qui postea ceteris accessit. De nupera obsidione & expugnatione Bredana existat elegans commentarius cognati & ciuis nostri, R. P. Hermanni Hugonis, ex Societate Iesu, qui Ambrosio Spinolæ, Marchioni Barbaciae, à sacris est confessionibus.

*Stemma veterum dominorum Bredæ, & Godefridi
à Louanio.*

HENRICVS, Bredæ & Bergarum ad Zomam dominus, tres genuit liberos, Henricum, Godefridum & Isabellam.

Henricus Henrici filius, Bredæ dominus, cuius diploma iam recitauimus, ex Sophia Walteri Bertautij, Mechliniæ domini filia, prolem non reliquit.

Godefridus dominia de Merxem & Schoten prope Antuerpiam possedit, & putatur similiter sine liberis obiisse.

Isabella Arnoldo à Louanio, Godefridi Louaniensis filio, nupsit, & Henrico ac Godefrido fratribus sine prole defunctis, in ditione Bredana successit.

Ceterum Godefridus à Lotanio, Henrici I. Brabantiae Ducis filius legitimus, Bigardiæ minoris prope Bruxellam fundator, dominus de Herstal, & Gasbeke, filium aut nepotem, nisi fallor, reliquit Henricum aut Ioannem à Louanio, ex coniuge Maria, domina de Bassigny seu Bauignies in Francia.

Ioannes à Louanio (quem Tristanum nonnulli nuncupant) Herstalli & Gasbecæ dominus, an. 1324. obiit, in monasterio Bigardiæ minoris conditus.

E e e

CAPVT

CAPVT XCI.

*Robertus Artesia Comes secundus, Roberti I. filius, possessiones
monasterij Alciacensis an. 1269. in protectionem suscipit,
tamquam Aduocatus illius loci.*

ROBERTVS Comes Atrebatensis vniuersis . . . Fidelium antecessorum nostrorum vestigijs inhærentes, pioque in Christo affectu desiderantes, ecclesias in nostro Comitatu & dominio fundatas, maximè eas, quæ sub nostræ aduocationis, nullo medio, protectione existunt, perpetua protectione muniri, & plena libertate gaudere, ne in posterum malignorum versutia suæ malignitatis arma, armis fidei & iustitiæ reiectis, leuare possit aliquatenus in eisdem;

Iustis petitionibus venerabilis patris, fidelis nostri, Guilielmi, permissione diuina, ecclesiæ S. Siluini Alciacensis iuxta Hefdinum Abbatis, totiusque conuentus eiusdem loci, propensius inclinati, ob remedium animæ meæ, & carissimi genitoris nostri ROBERTI, quondam Comitis Atrebatensis illustris, & omnium antecessorum nostrorum;

Ea omnia, quæ tempore præfato pia deuotione sibi collata fuerunt, & quæ acquisita vsque in hodiernum diem, vel postea, de licentia nostra, vel mandato nostro, seu per litteras nostras acquisita erunt, tamquam defensor & Aduocatus eorundem, & bonorum suorum, vbicumque existant, ipsorum exigentibus meritis & precibus, confirmamus eisdem; & nostra auctoritate, à nobis, heredibus & successoribus nostris obseruari volumus illæsa Ecclesiæ, ac inconuulsa.

Ne autem præscripta subditorum nostrorum negligentia seu tergiuersatione minimè obseruentur, districtè præcipimus, & in mandato damus Baliuis, Præpositis & alijs nostris in terra nostra quibuscumque seruientibus, qui pro tempore erunt, nostris seu heredum nostrorum aut successorum nostrorum temporibus, vt cum ab Abbate & conuentu prædictis, vel successoribus eorum, qui in ipsa S. Siluini ecclesia Domino famulabuntur, fuerint requisiti, omni dilatione postposita, omnia prædicta tamquam nostra propria studeant,

deant, rigore iustitiæ, obseruare, & à perturbatoribus, si qui fuerint, perionarum & rerum omnium, defendere, & sub protectione nostra & successorum nostrorum tuitione, sub fidei, in quo nobis tenentur vel tenebuntur officio, fideliter consulere & tueri. Actum Parisius anno Domini millesimo ducentesimo lxxagefimo nono, 1269. mense Martio.

NOTATIONES.

Alciacum est insignis Benedictinorum Abbatia apud Artesios, haut procul ab Hefdinio opido, vulgò *Aulchy les moines*, Alciacum porro prædium, cum villa Sithiu, Adroaldus vir illustris, prole carens (de quo vide Cod. don. piarum cap. 3.) S. Bertino circa an. 654. tradidit, præsentè S. Audomaro Teruanensis vrbs Episcopo. Cumque Bertinus cœpisset domum orationis apud Alciacum instituire, ADALSQVARIUS vir nobilis, & eius coniux Aneglia basilicam Alciaci in honorem beatæ Mariæ & S. Petri Apostoli circa an. 680. construxerunt.

Ibidem eorum filia SICCHEDIS, deposita sæculari veste, Deo dicata, nonnullis sacratis virginibus præfuit, ante aduentum S. Siluini Episcopi; cuius defuncti tumulum Sicchedis memorata auro & geminis cælauit varijs. Danis postea in Galliam irruentibus, venerabiles S. Siluini reliquiæ ad Sithiu canobium sunt translatae.

Exinde ENGELRAMVS Comes Hefdinienfis, ecclesiam Alciacensem, ab exercitu Guermundi & Isembardi destructam, an. 1072. instaurauit, estque ibidem sepultus. Anno 1072. Heribertus Abbas Sithienfis primum in Alciaco Abbatem constituit SVELGERVM, monachum Sithiensem, viuentè Drogone Morinensi Episcopo. Suelgero Geruinus, Geruino Norbertus, Noberto Odo, Odoni Simon, & sic alij ex ordine, omnes monachi Sithienfes, successerunt.

Anno 1079. Engelramus Comes confirmauit & ratificauit Abbati, ac monachis S. Siluini Alciacensis, omnes donationes à se factas, approbante Huberto Morinorum Episcopo. Paschalis II. Papa, per bullam, cuius tale est initium, *Ad hoc nos disponente Domino &c.* Abbatis subrogationem seu electionem in monasterio S. Siluini, iuxta præteriti temporis morem, in dispositione Abbatis S. Bertini relinquendam decreuit.

Calixtus II. Papa ann. 1123. Eugenius III. Alexander III. Clemens

mens III. Cælestinus III. Innocentius III. Honorius III. & Gregorius IX. idem postea statuerunt. Innocentij III. Rescriptum extat lib. 5. Decretalium.

1112. Ceterum monasterij Alciacensis Aduocatus à primis inijs fuit Comes Flandriæ; vt liquet ex Balduini, cognomento Securis, Flandrorum Comitis diplomate, an. millesimo centesimo duodecimo, Audomaropoli dato:

Notum facio, quòd ipsa die, qua GVALTERO terram suam reddidimus, Abbatiam S. Siluini, quæ apud Alciacum in honore Dei fundata est, tamquam vnã de Abbatij terræ nostræ, in propria Aduocatia omnino retinuimus. Vnde ipse Walterus, tactis sacrosanctis reliquijs, in præsentia nostra iurauit, quòd quidquid auunculus suus Engelramnus ecclesiæ suæ Alciacensi contulit, & quidquid eadem die, qua ipse terram suam à nobis suscepit, prædicta ecclesia possedit, quietè possidere permitteret.

Flandriæ Comitibus in dicta Aduocatia Comites Artesiæ successerunt: vt patet ex Roberti II. Artesiæ Comitis diplomate an. 1269. dato.

CAPVT XCII.

Controuersiam inter Canonicos & Scabinos Namurcenses de iurisdictione motam, Guido Comes Flandriæ & Marchio Namurcensis componit an. 1270.

NOS GUIDO Comes Flandriæ, & Marchio Namucensis, notum facimus vniuersis, quòd cum discordia verteretur inter dilectos nostros, Præpositum, Decanum & Capitulum ecclesiæ B. Albani Namucensis, ipsius ecclesiæ Villicum, Scabinos seu Iudicatores ex vna parte, ac Maiorem Villicum, & Scabinos villæ Namucensis ex altera,

Super eo quòd dicti Maior & Scabini Namucenses dicebant ad ipsos debere accedere Scabinos seu Iudicatos ecclesiæ prædictæ, pro consilio habendo super suis sententijs proferendis, & quia ipse Maior & Scabini Namucenses prædicti de sententijs à prædictis Scabinis seu Iudicatoribus ecclesiæ S. Albani prædicti prolatis possent cognoscere, & easdem sententias confirmare vel infirmare, si ad eos super his fuerit appellatum, prædictis Præposito, Decano & Capitulo,

pitulo, Villico & Scabinis seu Iudicatoribus præmissa negantibus & contrarium affirmantibus.

Nos auditis rationibus vtriusque partis, & inspectis priuilegijs ecclesiæ supradictæ, habito prudentum consilio, de communi consensu dictarum partium, super præmissis diffiniendo pronuntiamus in hunc modum;

Quod prædicti Scabini seu Iudicadores ecclesiæ beati Albani, si consilio indigeant super suis sententijs proferendis, non ad dictos Maiorem & Scabinos Namucenses, sed ad nos tamquam ad superiorem Dominum suum sæcularem, vel ad Baliuum nostrum Namucensem, si præsentem non fuerimus, venire debent pro consilio obtinendo, & si à sententijs ipsorum Scabinorum seu Iudicatorum ecclesiæ beati Albani appellandum fuerit ad nos, vel ad Bailliuum nostrum prædictum, si præsentem non fuerimus, immediatè debeat appellari, vt sententiæ, à quibus appellatum fuerit, per nos vel Bailliuum nostrum, habentem à nobis speciale mandatum, confirmentur & infirmentur, prout de iure fuerit faciendum.

1270.

Datum in castro Namucensi, anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo, secunda feria post Cineres.

N O T A T I O.

GUIDONIS, eiusque coniugis prioris Mathildis epitaphia in Flinensi virginum cœnobio, ord. Cisterciensis, prope Duacum hodieque exstant: quæ ex Gallico Latine reddita sic sonant: Hic situs est illustris & nobilis Princeps, GUIDO Comes Flandriæ, fundator huius loci: qui obiit captiuus Compendij, mense Martio an. 1304. & fuit allatus in hunc locum an. 1305.

Hic sita est nobilis & virtuosa domina MATHILDIS, Comitissa Flandriæ, domina Bethuniæ & Teneramondæ, vxor illustrissimi Principis Guidonis, Comitis Flandriæ, fundatoris huius ecclesiæ: quæ obiit anno

Altera Guidonis vxor ISABELLA Luxeburgica, an. 1298. die 25. Septembris decessit, Petegemij iuxta Aldenardam sepulta, in monasterio Clarissarum à se condito.

Cæterum Guido Flandris 26. annis, Namurcensibus 34. annis præfuit, hoc est, vsque ad an. 1297. quo Comitatum Namurcensem IOANNI filio suo ex Isabella primogenito cessit: ideoque in epitaphio suo non vocatur Comes Namurcensis.

E e e 3

Ioannes

Ioannes porrò Comes Namurcensis duas habuit coniuges; quarum prior Margarita, Roberti à Francia, Comitis Claromontani filia, an. 1308. obiit, altera Maria Artesiensis diu marito superstes fuit. Ioannes Parisijs an. 1330. die Veneris ante festum Purificationis viuere desijt, sepultus ibidem in templo Franciscanorum; vbi epitaphium olim habuit, ante noui templi exstructionem.

Ioanni successit filius primogenitus IOANNES II. illo nomine Comes Namurcensis: quod notat Cronendalius contra Meierum. Cum fratre suo Guidone in Terra sancta, & cum eodem, alteroque fratre suo Philippo in Prussia militauit. Inde rediens, in Germania an. 1335. decessit, ibidem humatus, quinto principatus sui anno.

Ioanni II. successit GYIDO II. frater, qui similiter cœlebs obiit an. 1336. die 12. Martij, in Salefinesi virginum cœnobio prope Namurcum conditus. Guidonis principatum excepit Philippus III. Comes Namurcensis: de quo infra agemus.

CAPVT XCIII.

Ioannes I. Brabantia Dux, eiusq; frater Godefridus, Arschoti & Virsonij dominus, an. 1283. contractum ineunt cum Ioanne Riura domino, super diuisione iurium in territorio Arschotano.

IOANNES Dei gratia Lotharingæ & Brabantia Dux, & GODEFRIDVS eius frater, dominus de Arschot & de Virson, vniuersis has litteras visuris & audituris salutem in omnium Saluatore.

Petiuit à nobis dilectus fidelis noster, IOANNES dictus de RIVIRA, ius suum super vniuersis bonis & singulis, quæ tenens est & possidens infra allodium de Arschot, à iure nostro ibidem diuidi & distingui.

Et quoniam super ipso iure, inter nos & ipsum Ioannem, aliquando dissensio extiterit, volentes eidem gratiam facere specialem, & vt eò amplius ad nostrum se promptiorem prabeat obsequium, per dilectos & fideles nostros, Henricum de Louanio, dominum de Herstallio, consanguineum nostrum carissimum, Walterum Volckart, milites, Ioannem de Huldeberge clericum, terræ Brabantia redituum Receptorem, Ægidium dictum Zuane, Villi-
cum

cum Thenensem, Scabinos & seniores villarum de Arschot, de Bethingeem & de Langdorp, dictum ius à iure nostro distingui fecimus & separari.

Ita quòd vniuersos articulos & singulos, in hac charta subnotatos, eidem Ioanni recognoscimus esse veros. In primis siquidem recognoscimus ipsum Ioannem fore oriundum de Comitibus quondam de Arschot, ac de fratre maiore.

Item si quisquam suorum mansionariorum, commorans infra libertatem de Arschot, in Berthingeem, in Langdorp, in Weerde, in Testelt, in Ghielrode, in Villaer, Messelboeck, & in Vrheem, infra libertatem de Arschot ab aliquo conueniatur seu arrestetur, poterit ipse Ioannes super hoc Scabinos de Arschot monere, absque nostra vel alicuius alterius præstatione.

Et positis petitione & responsione inter partes, si Scabini super hoc non fuerint satis instructi, caput suum super hoc petendo, dictus Ioannes ipsos Scabinos ad caput suum ducere tenetur: & cum redierint, sententiam, ab ipsis Scabinis super hoc prolatam, facere teneri, & emendam exinde leuare solus.

Item si Scabini in placito, coram ipso tractato, ab aliquo contradicantur, hoc ipse Ioannes iudicare tenetur, & emendam exinde prouenientem solus leuare, vsque ad quadraginta quinque solidos.....

Item recognoscimus piscariam in Themera suam esse, de Werf foudre, vbi piscaria domini de Rotfelare finitur, vsque ad siluam quæ dicitur *Kelueren bosgelken*, quam Arnoldus de Staden tenens est. Item recognoscimus venationem, piscationem, & aucupium seu auium captionem, Teutonice *Vogelen*, vbique supra bona sua esse suas. Eo saluo, quòd cum alijs nostris hominibus, aucupium de iure habentibus, inhibuerimus, ne cum retibus anates capiant, nostrum teneat mandatum in præmissis.....

Præterea libertatem opidi de Arschot, quemadmodum conscripta est, & sigillis nostrorum fidelium, videlicet Gerardi domini de Rotfelare, Dapiferi Brabantie, atque Ioannis de Arschot, dicti de Pulchra curia, militum, nec non Ioannis de Huldenberge, dicti nostrorum redituum Receptoris, & Ægidij dicti Zuane, Villici Thenensis, sigillatam confirmamus & approbamus, ac in perpetuum ratam obseruare promittimus & inconuulsam.

Et

Et vt hæc vniuersa & singula, quemadmodum hic conscripta sunt, diuisa & ordinata, à nobis & nostris successoribus sapedito Ioanni & suis successoribus perpetuò & inuiolabiliter inconuulsa teneantur, nos eidem præsentem chartam sigillis nostris tradidimus communitam & sigillatam. Ad maiorem quoque omnium promissorum euidentiā & securitatem, rogauimus dilectos nostros & fideles, Henricum de Louanio, dominum de Harstallio, consanguineum nostrum dilectum, Walterum dominum de LIGNE, Walterum dictum Volkart, & Ivvanum de Meldaert, milites nostros, vt huic chartæ sigilla sua, vnà cum sigillis nostris, apponant & appendant. Et nos

Henricus de Louanio, dominus de Harstallio,

Walterus dominus de LIGNE, Walterus Volkart,

Et Ivvanus de Meldaert, milites prædicti, ad preces & instantiam dilectorum dominorum nostrorū prædictorum, sigilla nostra, vnà cum eorum sigillis, præsentis scripto duximus appendenda, ad maiorem euidentiā præmissorum. Datum anno Domini millesimo ducentesimo octogesimo tertio, in Natiuitate B. Ioannis Baptistæ.

NOTATIONES.

Autographum huius diplomatis adseruatur Louanij à Canonicis S. Petri in capella familiæ de Riura: cui appensa vidimus sigilla quattuor maiora, equitem armatum exprimentia, videlicet Ioannis I. Brabantie Ducis, eiusque fratris Godefridi Virsonij, Henrici de Louanio, & Walteri de Ligne, cum duobus minoribus sigillis, Walteri de Volcart & Ivvani de Meldart. Tria priora sigilla Leonem Brabantinum in clypeo repræsentant, quartum verò habet scutum cum barra, vt loquuntur, seu linea ab alto interfecante: quod hodieque proprium est insigne familiæ de LIGNE, apud Belgas nunc potentissimæ; vtpote quæ Ducatum Arschotanium, Principatus de Arenberghe, Chimay & Barbanzon, Marchionatum de Roubaix, Comitatus de Beaumont, Aigremont & Seneghem, Baronias de Auesnes, Heuerle, Birbeke, Quieuraing, aliaque prædia amplissima hodie possidet.

ARSCHOT) opidum Brabantie ad Demeram fluuium, tertio lapide à Louanio: quod olim Comites, paulò infra à me memorandos

dos, habuit; nunc Ducali titulo gaudet, quo Guilielmum Croyum, Ceruix toparcham, Carolus V. Imp. decorauit.

VIKSON) opidum in Biturigibus, *au pays de Berry*, quod Godefri- dus Henrici III. Brabantix Ducis filius, Ioannis I. frater possedit ex parte vxoris: vt Dinterus, Diuæus, Haræus & alij rerum Braban- tinarum scriptores fusè narrant.

RIVIRA) Flandris *Reuren*, Gallis *Riniere*, vicus Brabantix, quem suis cum appendicibus hodieque possidet N. Comes de Her in agro Leodicensi prope Trudonopolim, ex vetustis Comitibus Arschota- nis oriundus.

HARSTALLVM) seu Heristallum, Baronia & feudum Braban- tiæ, ad Mosam fl. primo lapide à Leodico, insigne olim palatium habuit, quod Ducibus ac Præfectis Austrasiæ, Carolo Magno, Lu- douico Pio, alijsque Principibus olim in delicijs fuit: hodie à Prin- cipe Arausionensi possidetur. Vide supra lib. I. cap. 64.

DE FRATRE MAIORE.) Exstat Affligemij diploma, à Godefri- do Barbato, Lotharingix inferioris Brabantixque Duce, ann. 1125. scriptum, in quo sic loquitur: ARNVLVS Comes de Aderschoot, cum duobus filijs suis, GODEFRIDO & ARNVLFO, in curia mea Loua- niæ venit: & quidquid apud Buckenhout habebat in terris, filuis, aquis & pascuis, cum omni decima, ad opus Affligemensis ecclesie, in quo IOANNEM filium suum monachum fecerat, liberaliter dedit. Testes fuerunt, Arnulfus de Grimbergis, Gerardus frater eius, Vorvvinus de Heuerle, & Reinerus filius eius, Sigerus de Wauera, Henricus de Bierbais, Henricus Loppoum, Henricus de Asca, Fu- stathius de Tiesch, Arnulfus de Rotfelare, Dapifer, Arnulfus de Fiorch, Franco Castellanus Bruxellensis, Franco de Sclusa, & Alardus de Balterzem, nunc Bauterssem.

Cæterum à Godefrido, Arnulfi Comitiss Arschotani filio maio- re iam memorato, vt arbitror, originem seu stirpem traxit Ioan- nes Riurix dominus supra laudatus, eiusque posteritas: quod quia hætenus latuit, visum fuit paulò fusius explicare.

CAPVT XCIV.

Arnulphus de Landast, dominus de Eynes prope Aldenardam, eiusque coniux Mathildis, ius patronatus ecclesie Eynensis, olim in Tornacensi, nunc in Gandauensi diocesi sita, cedit Abbati Einhamensi, an. 1200.

IN nomine sanctæ & indiuiduæ Trinitatis. Ego BALDVINVS Flandrensis & Hainoniensis Comes, notum esse volo tam presentibus quàm futuris, quòd Arnulphus de Landast, dominus de Eynes, annuente vxore sua MATHILDE, ius patronatus & potestatem conferendi præbendas, & quidquid iuris in ecclesia de EYNES habebat, ab omni penitus obligatione alienum, in manus meas sponte resignauit.

Ego autem, diuina inspirante clementia, & bonorum virorum super hoc habito consilio, ad petitionem ipsius Arnulphi, illud idem, & totum quod mihi collatum erat, in potestatem & proprietatem ecclesie de EINHAM integrè & plenariè transtuli & dedi. Et vt diuinum officium ibidem deuotiùs agatur, quattuor presbyteros, duos diaconos, quorum vnus Magister scholarum erit, & vnum subdiaconum, secundùm voluntatem Abbatis, ibi volumus institui.

Vt autem hoc ratum permaneat & firmum, & ne morbo obliuionis veniat in dubium, litteras istas scribi, & testimonio sigilli mei feci communiri. Actum est hoc præsentem & consentientem vxore MARIA, Henrico fratre meo,

Willermo Aduocato de Betunia & domino de Tenremonde,
Arnulpho de Aldenarde, Rasone de Gauere,
Magistro Rogero Capellano meo, Gerardo de Roden,
Eustathio de le Mandre, Ostone Balgere,
Willelmo & Waltero Notarijs meis,

1200. Rolino de Gant, & Gerardo Wamart, Officialibus meis, anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo. Datum per manum Gerardi Brugensis Præpositi, Cancellarij Flandriæ.

Idem

*Idem Arnulphus de Landast libertate donat aliquot seruos
& ancillas suas, an. 1222.*

EGO ARNVLPHVS de Landast, dominus de Eynes, notum facio omnibus præsentibus litteras inspecturis, quòd ego mancipatos meos & ancillas meas, quos habebam in villa de Eynes, emancipavi sub hac conditione; quòd ego habere deo valentius caput, quod habebunt in morte sua; caput illud quod habebunt in sanitate sua, sicut ibunt ad forum & ad templum, Ita quòd si discedant à villa, mei remaneant, sicut prius. Isti sunt quos emancipavi

Hoc scriptum feci de assensu filiorum meorum, Gerardi & Arnulphi, qui mihi tamquam heredes succedent, in præsentia Walteri, Dei gratia Tornacensis Episcopi. Hoc cum factum fuit, præsentibus fuerunt,

Persona de Eynes Petrus, Ægidius, Canonici eiusdem loci,
Berrius Capellanus, Walterus Custos,
Et homines mei, Willelmus Block, Eustatius de Erleghem,
Oliuerius Halba, Berritus de Ponte & Henricus.

Quod ut ratum sit in perpetuum, præsens scriptum feci sigilli mei munimine roborari. Actum anno Domini millesimo ducentesimo vicefimo secundo, mense Decembri. 1222.

NOTATIONES.

IN FLANDRIÆ Comitatu quattuor sunt primariae Baroniae, Cisoïn, Eyne, Pamele & Boulaer; quæ Viri Flandriæ, vulgò *Bers de Flandres* nuncupantur. Eyna, seu Heyna, prope Aldenardam sita, habet insigne presbyterorum S. Eligij collegium, à Gerardo de Landast, milite, eiusque coniuge Alborge, circa an. 1185. fundatum; quorum tumulus elatior ibidem hodieque spectatur.

Gerardi & Alborgæ filius fuit hic Arnulphus de Landast, qui an. 1242. & diploma S. Martini Tornacensis signauit. Visiturque in sigillo effigies equitis armati. Ex Mathilde coniuge liberos reliquit, Gerardum, Arnulphum & Aelidem.

Cæterum ex familia Landastensi, vulgò *Landas*, prodierunt domini de Landas & Warlaing prope Duacum, Barones de Eyne & Cisoïn prope Insulas, domini de Louuegnies prope Bauacum, &

domini de Chin prope Tornacum. Est autem LANDAS VICUS cum arce, haut procul à Duaco situs, quem Philippus Pulcher Francorum Rex an. 1313. Baronix titulo decorauit.

CAPVT XCV.

Naldevici in Hollandia, à Guilielmo illius loci domino, collegium VI. Canonorum, in honorem S. Adriani, instituitur, & à Guidone Ultraiectensi Episcopo confirmatur an. 1307.

VNiuerſis præſentia viſuris vel audituris, nos WILHELMVS de Naelyvyck, miles, verus collator eccleſiæ ibidem, ſalutem cum notitia veritatis.

Cùm eccleſia loci prænominati ad ſuſtentionem plurium competenter ſit dotata, nos igitur, freti conſilio proborum atque diſcretorum, ad honorem Dei, eiſdem quoque glorioſæ genitricis, B. Adriani patroni ibidem, atque Sanctorum omnium aliorum, pro ſalute animarum parentum noſtrorum, omniumque benefactorum dictæ eccleſiæ, viuorum ſeu mortuorum, omnes prouentus dictæ eccleſiæ vacantis ſex ſacerdotibus, regulam Canonorum obſeruantibus, ſub æquali participatione diſtribuendos, ad deſeruiendum in perpetuum, in propria perſona, purè contulimus, propter Deum, ſub forma ſubſequenti.

Quilibet ipſorum ſacerdotum in ſua ſeptimana ſummã Miſſam, cæterasque Horas decenter regat ac deuotè: reliquis verò diebus quiuis aliorum, ſecundùm Decani ordinationem, ad Dei ſeruitium ſit idoneus & paratus. Curatus verò ſupra ſuam propriam portionem, ſex libras Hollandiæ, pro officio Curæ ſibi deputato, recipiet annuatim; & ſi neceſſe fuerit, quilibet aliorum ad ſibi ſuccurrendum fideliter ſit paratus.

Iuſuper quicumque ſacerdotum ad Matutinas, ad Miſſam, Veſperas, & ad Vigiliã non venerit, duos denarios Hollandiæ ſoluet: ſed ſi ad alias Horas non venerit, pro qualibet Hora omiſſa ſit ad vnum denarium obligatus: & quidquid huic dirimetur, vna pars illius ſit ad ſupplendum ornamenta; reliquam verò partem recipiant ſeruietes.

Similiter

Similiter quilibet sacerdotum stabilem residentiam in parochia prædicta faciet; nisi de licentia Decani paucis diebus exiuerit, negotium suum procurando: & quicumque horum publicè deliquerit, de prouidentia Decani sufficienter corrigatur. Concedimus insuper cuilibet prædictorum sacerdotum, post obitum suum, primum annum gratiæ, pro debitis suis persoluendis: si verò aliquid superfuerit, vna pars sit pro augmentatione communis prouentus, reliqua verò pars pro librorum seu ecclesiæ ornamentorum supplemento.

Volamus etiam omnibus modis, ne nos, vel aliquis nostrorum successorum, aliquam prædictarum præbendarum alicui conferamus, nisi idoneo sacerdoti; nec quis siue Decanus cum Canonicis, seu aliquis aliorum de vera collatione prædictarum præbendarum se intromittat, nisi nos & nostri successores. In cuius rei testimonium præsentis scripto nostrum sigillum duximus apponendum.

Reuerendo igitur in Christo patri domino nostro Guidoni, Dei gratia Episcopo Traiectensi, supplicamus humiliter & deuotè, quatenus suo consensu ac sigillo, ad honorem Dei, suprascripta dignetur confirmare.

Et nos GYIDO, Dei gratia Episcopus Traiectensis, ad honorem Dei, atque eiusdem gloriosæ genitricis Mariæ, B. Adriani, aliorum quoque omnium Sanctorum, omnia suprascripta nostro consensu atque sigillo confirmamus. In cuius rei testimonium præsens scriptum nostro sigillo, vnà cum sigillo domini Wilhelmi de Naelvvyck, duximus roborandum. Datum anno Domini millesimo trecentesimo septimo, in die Luciæ virginis. 1307.

Naldeuicensium præbendarum numerus vsque ad XII. à Guilielmo, illius loci domino, an. 1369. augetur, Ioanne Viernenburgio Vltraiectensi Episcopo approbante.

IOANNES de Viernenburch, Dei gratia Episcopus Traiectensis, dilecto nobis in Christo filio WILHELMO de Naelvvyck, Armigero, salutem in Domino sempiternam.

Vt in ecclesia collegiata de Naelvvyck, nostræ diocesis, cuius ecclesiæ & præbendarum eiusdem dignosceris esse patronus, in diuini cultus augmentum, numerum augere valeas præbendarum, ipsarumque præbendis particulariter vacantibus, propter excrescentiam fructuum,

cas diuidere, & de vna plures efficere (saluo iure superstitum, quibus de hoc nolumus derogare, dummodo per industriam tuam & prouidentiam, personis, quibus eas conferes, satis idoneis, & competenter in temporalibus & in vitæ necessarijs subueniatur, in quo conscientiam tuam oneramus) præsentibus indulgemus.

1369. Saluis ipsis adiectis de nouo Canonicis, & ultra numerum antiquum, consuetudinibus, libertatibus & priuilegijs, per prædecessores nostros ac aliunde quæsitis & concessis eidem: quibus eos novos & antiquos vniformiter gaudere volumus, & nunc & in auum; iure nobis competenti, prout hætenus obseruatum est, semper saluo. In cuius rei testimonium, sigillum nostrum præsentibus duximus apponendum. Datum anno Domini millesimo trecentesimo sexagesimo nono, mensis Maij die octaua.

N O T A T I O N E S.

NAELDVVYCK) Naldeuicus, municipium Hollandiæ, prope Grauesandam, secundo lapide ab Haga Comitum, olim potentes habuit dominos, quierant hereditarij Marefcalli Hollandiæ.

Ex his Guilielmus, miles, collegium sex Canonicorum Naldeuici an. 1307. instituit: quem numerum Guilielmus, Armiger, Guilielmi militis filius aut nepos, an. 1369. duplicauit. Sicque XII. Canonicis collegium Naldeuicense constitit, olim in Ultraiectensi, post in Harlemensi diocesi.

Naldeuicense municipium, cum vicis adiunctis & arce vetusta, *Honshole* nuncupata, Carolus Comes Arenbergicus Henrico Nassauio, Mauritij fratri, nunc Principi Arausionensi, vendidit.

C A P V T X C V I.

Philippus Comes Namurcensis, in S. Albani basilica, Capellaniam an. 1336. fundandam curat, iuxta voluntatem & legatum Guidonis fratris sui ac prædecessoris.

PHILIPPVS Comes Namucensis dilectis & fidelibus nostris, Preposito, Decano totique Capitulo ecclesiæ nostræ beati Albani Namucensis, ac alijs præsentibus litteras visuris, in Domino salutem.
Cum

Cum dilectissimus frater noster dominus GVIDO, quondam Comes Namucensis, bonæ memoriæ, in suo testamento & vltima voluntate, in qua decessit, legauerit vnum altare fundandum in dicta nostra ecclesia, & dotandum certis redditibus, videlicet de viginti quinque libris, grosso veteri pro duodecim denarijs computato:

Nos verò vltimæ voluntati dicti nostri quondam fratris carissimi satisfacere cupientes, ipsum altare iam per nos in dicta nostra ecclesia fundatum, in honore beatae & gloriosæ virginis In cuius rei testimonium sigillum nostrum præsentibus litteris duximus appendendum. Datum anno Domini millesimo trecentesimo tricesimo sexto, in vigilia beati Ioannis Baptistę. 1336.

N O T A T I O N E S.

IN GVIDONIS illo nomine secundi Comitis Namurcensis defuncti locum à popularibus suffectus, & domum reuocatus est PHILIPPVS frater. Is namque procul à patria tunc aberat, in Prussia scilicet militans cum Rege Noruegiæ, qui Blancam Philippi sororem duxerat. Exinde ad bellum iacrum in Orientem profectus, Famaugustæ in Cypro insula, anno millesimo trecentesimo tricesimo septimo decessit, ibidem apud Franciscanos conditus. De cuius ac fratrum obitu, ex veteri codice, Cronendalius in ms. Historia Namurcensi hæc recitat: 1337.

Anno 1337. Philippus Comes Namurcensis moritur in vltamarinis. Et sic intra nouem annos tres fratres in Comitatu Namurcensi sibi inuicem successerunt, quarto Guilielmo impubere succedente, & quinto Henrico iam defuncto, duobus adhuc minoribus Roberto & Ludouico superstitibus, cum sorore, cuius maritus Comes Viennensis, cum dicto Philippo, in vltamarinis partibus est defunctus.

Philippo itaque defuncto frater GVILIELMVS in Comitatu Namurcensi succenturiatus, his titulis vsus est: Guilielmus à Flandria, Comes Namurcensis & dominus Slusæ. Ex Catharina Sabauda, quæ an. 1388. obiit, duos sustulit filios, Guilielmum & Ioannem, Namurcenses ex ordine Comites. Decessit an. 1391. Namurci apud Franciscanos cum vxore conditus.

GVILIELMVS, Guilielmi filius, Slusæ in Flandria dominus viuente patre fuit, & an. 1384. iuxta Cronendalium, aut an. 1386. iuxta

iuxta Meterum, Slusam Philippo Audaci, Burg. Duci Flandriæque Comiti cessit, & pro illo opido Betuniam accepit, titulo permutationis. Amotis monialibus, an. 1414. in MOLINENSI cœnobio monachos ord. Cisterciensis collocandos curavit, probante Martino V. Papa. Molinensi huic cœnobio immediatè subiecta est NISBLA, sodalium ord. eiusdem Abbatia, in Gallo-Brabantia, à Christina Franckenbergia Abbatissa Niuellensi an. 1440. fundata.

Idem Guilielmus II. Comes Namurcensis, post Ludonici Malani Flandriæ Comitis sine prole mascula obitum, pro insigni gentilitio Leonem Flandricum sine banda, ut vocant, seu linea, sibi sumpsit. Duas habuit coniuges, Mariam Roberti primi Ducis Barrensis filiam, & Ioannam de Harrecourt, sed ex neutra prolem reliquit. Obijt an. 1418. Namurci in choro Franciscanorum sepultus. Ioanna vidua, Betuniæ, Bailleuli & Petengemij domina, an. 1455. die 15. Februarij demum decessit.

Guilielmo frater IOANNES in Comitatu Namurcensi & dominio Betuniæ subrogatus, cum nec uxorem, nec liberos haberet, an. 1421. dictum Comitatum Philippo Bono, Burg. Duci vendidit, ea lege, ut eundem possideret, quamdiu in viuis ageret. Obijt an. 1429. Kalendis Martijs, Namurci in choro templi S. Albani humatus.

CAPVT XC VII.

Pactum concordia inter Ioannem III. Brabantia Ducem, & Ludouicum Niuernensem, Flandria Comitem; quod LXXX. viri nobiles, partim Brabanti, partim Flandri, suis sigillis firmarunt, an. 1339.

1339. **A**Nno millesimo trecentesimo tricesimo nono, die 13. Decembris, inter Ioannem III. Brabantia Ducem, & Ludouicum Flandria Comitem, inita est pax seu concordia: cuius articulos, lingua Flandrica conscriptos (qui Bruxellis in curia Senatus Populi que Bruxellensis adseruantur) quadraginta nobiles Brabanti ac totidem Flandri suis sigillis, hodieque integris, firmarunt.

IOANNES Dux Lotharingia & Brabantia, & Marchio,
Otto dominus de Cuyck,
Guilielmus dominus de Hornes & Gasebeke,

Thomas

Thomas de Dieft, dominus de Zeelem,
 Guilielmus dominus de Wefemale, Mareſcallus Brabantia,
 Guilielmus van Duenuorde, dominus de Oijſterhout,
 Ioannes dominus de Rotſelare, Droſſartus Brabantia,
 Ioannes de Loen, dominus de Agimont & Waelhem,
 Henricus Bertout, dominus de Duffle,
 Ioannes de Lefdale, Burgravius Bruxellenſis,
 Guilielmus dominus de Boxel, Ioannes dominus de Som-
 breffe,
 Ioannes de Kuyck, dominus de Hochſtrate,
 Ludouicus dominus de Diepenbeke,
 Theodericus dominus de Walicourt & Aa, Mareſcallus Han-
 nonia,
 Henricus de Walicourt, dominus de Fauerschines,
 Ludouicus de Berlaer, dominus de Helmont,
 Egidius de Quaderebbe, dominus de Bierge,
 Arnoldus van Hielbeke, Ioannes Pilyſere,
 Ioannes van Kersbeke, Hermannus van Os,
 Ludouicus vander Borch, Receptor Brabantia,
 Ioannes de Meldert, Ioannes Pulleman, Droſſartus Brabantia,
 Ioannes de Wineghem, Daniel van Boechout,
 Henricus de Bouterſem, Henricus van Waelhem,
 Raſo van Grauen, dominus de Lintere,
 Goſuinus dominus de Godtſenhouen, Ivvanus de Meldert,
 Arnoldus vande Wiere, Willelmus vanden Boſche,
 Gerardus van Vorſlaer, Burgravius Geldonienſis,
 Ioannes de Immerſeel, Golias de Viluorden, Vrenhoue,
 Ioannes van Crainhem, Ioannes van Schonhouen,
 Carolus de Riueren, & Walterus dominus de Melin, milites.
 LUDOVICVS Comes Flandrenſis, Niuernenſis & Rethelenſis,
 Henricus à Flandria, dominus de Ninoue,
 Philippus dominus de Axele,
 Simon de Mirabel, dominus de Pierevveis,
 Gerardus dominus de Raſſeghem & Lens,
 Raſo de Gauere, dominus de Heremais,
 Arnoldus de Gauere, dominus de Scoreſſe,
 Ioannes de Gruthuſe, dominus de Aa,

G g g

Rogerius

Rogerus Brisefeste, dominus de Bruxhem,
 Ioannes de Axele, Oliuerius dominus de Pouke,
 Willelmus de Neuele, Gosuinus vanden Moere,
 Wlfardus de Ghistelle,
 Gerardus de Raffegem, dominus de Crainhem,
 Ioannes de Houtere, Burgravius Iprensis,
 Ioannes de Belle, Eustatius Pascaris,
 Rogerus de Lichteruelde, Zegeus de Drongene, dominus de
 Melle,
 Gerardus de Gistelle, Daniel de Rosebeke,
 Rogerus Brisefeste, Simon de Malstede,
 Rogerus de Waerneuyc, Gerardus de Moerscke,
 Willelmus vander Straeten, Ioannes van Poeluerde,
 Ioannes van Massemine, Rafo de Erpe, milites;
 Ioannes van Aishoue, Gisbertus de Leuuerghem,
 Gerardus de Massemine, Daniel de Drongene,
 Ioannes de Erfele, Ioannes vanden Moere,
 Arnoldus Baronaige, Ioannes de Huntsbeke,
 Ludouicus de Moerkercke, Hugo de Stelandt, &
 Ioannes de Loukerne, Scutiferi.

CAPVT XCVIII.

*Tabula Cortebergenses à Wenceslao Brabantia & Luxemburgi Du-
 ce, eiusq; coniuge Ioanna, an. 1372. edita, & à Braban-
 tia proceribus sigillata.*

IN curia Senatus Populiq;e Bruxellensis varia; exstant Tabula; publicæ, quæ Cortebergenses dicuntur, à CORTEBERGA inter Bruxellam & Louanium sita: quo loco olim comitia Ordinum Brabantia; celebrari solent. His tabulis hodieq;e appensa sunt sigilla procerum, qui comitijs Cortebergensibus interfuerunt. Pro exemplo habe Tabulas à Wenceslao Brabantia; & Luxemburgi Duce, eiusq;e coniuge IOANNA, an. 1372. editas, quas infrà scripti proceres suis sigillis firmarunt:

Guilielmus à Namurco,
 Robertus à Namurco, dominus de Beaufort & Ronay,

Ludouic-

Ludouicus à Namurco, dominus de Peteghem,
 Walrauus de Valkéborch, dominus de Borre, Zittert & Herpen,
 Theodericus de Hornes, dominus de Pervveis & Duffle,
 Svvederus de Opcouue, dominus de Putte & Gasbeke,
 Ioannes de Pollanen, dominus de Lecke & Breda,
 Reinoldus dominus de Schonuoort,
 Ioannes van Aa, dominus de Grimberges & Gruthuse,
 Ioannes de Boechout, Burgravius Bruxellensis,
 Gerardus dominus de Vorffelar, Burgravius Geldonienfis.
 Ioannes dominus de Witthem,
 Gerardus vander Heyden, dominus de Boutershem,
 Bernardus dom. de Borgniual, & Ioannes Godeuaers, milites,
 Godefridus de Tronknappe, Receptor Brabantia.

*Electi ex parte Ducis & Ordinum Brabantia, in concilio
 Cortebergenfi.*

Ioannes de Loon, dominus de Agimont, Walhain & Ghete,
 Ioannes dominus de Rotfelare, Ioannes de Haesbeynen,
 Arnoldus de Craienhem, dominus de Grobbendonck.

Barones & milites Brabantia.

Ludouicus de Harrecourt, dominus de Chastelbrian & Ar-
 schot,
 Robertus dominus de Rumpst, Henricus dominus de Dieft,
 Guilielmus dominus de Wefemale, Marefcalcus Brabantia,
 Ioannes dominus de Petershem,
 Godefridus dominus de Herdevvemont, Hoelen & Opvelpe,
 Henricus dominus Bergarum ad Zomam,
 Ioannes dominus de Marbais, Ioannes dom. de Sombrefse,
 Alardus dominus de Reue, Olto dominus de Tralegnies,
 Henricus dominus de Diepenbeke & Lens,
 Ioannes de Grimberges, dominus de Afche,
 Franco de Halen, dominus de Lillo & Monte S. Wiberti,
 Rafo de Riuieres, dominus de Neder-lintere,
 Florentius de Stalle, dominus de Riuieres,

G g g 2

Daniel

Daniel de Bochout, dominus de Hoenbeke & Loenhout,
 Henricus de Quaderebbe, dominus de Bierges,
 Ofto de Wedergrete, dominus de Eygene,
 Ioannes dominus de Glimes, Ludouicus dominus de Dongel-
 berghe,
 Gilbertus de Grauen, Arnoldus de Molenbais,
 Arnoldus de Opperbais,
 Godefridus, Ioannes & Carolus de Immersele, fratres,
 Ioannes de Beere, Walterus de Duffle,
 Florentius & Iacobus de Duffle, fratres,
 Costinus de Berchem, Ioannes de Ranst,
 Ioannes de Schoonhouen, dominus de Zundert,
 Ioannes de Meldert, Goliass vander Tommen,
 Ioannes Pilyser, Ioannes van Ophem,
 Ioannes van Hamme, Ioannes de Waure,
 Morelius de Ripensaert, & Ioannes vanden Bisdome, milites;
 Walterus dominus de Edingen, Ioannes dominus de Cranen-
 donck,
 Ioannes dominus de Cuyck, Ioannes dom. de Megem,
 Ioannes de Berlaer, dominus de Helmont,
 Ioannes dominus de Heuerle, Camerarius Brabantia,
 Guilielmus dominus de Boxtel & Wauere, Scutiferi.

CAPVT XCIX.

*Fædus vnionis inter Brabantos & Limburgenses an. 1415.
 initum; ex Flandrico Latine redditum.*

IN nomine Patris & Filij & Spiritus sancti, amen. Omnibus
 præsentibus litteras visuris & auditoribus salutem in Domino.
 Ioannes Gemblacensis, Ioannes Haffigemensis,
 Rolandus Vlidenbecanus, Otto Villariensis,
 Petrus S. Bernardi ad Scaldim, Arnoldus sancti Michaelis Ant-
 uerpiæ,
 Gerardus Parcentis, Ioannes Heliffemensis,
 Ioannes Auerbodiensis, Ioannes Tungerloensis,
 Ioannes Grimbergensis, Gisbertus Iettenis, ABBATES;
 Ioannes

Ioannes de Luxembourg, Comes de Conuerfan & Brienne,
 dominus de Enghien,
 Engelbertus Comes de Nassau, dominus de Lecke & Breda,
 Iacobus dominus de Apcoude, Gasbeke, Putte & Stryen, Mare-
 scallus hereditarius Hannoniæ,
 Guilielmus Comes de Zeyne, dominus Rodæ S. Agathæ,
 Engelbertus de Enghien, dominus de Rameia, Folie & Tu-
 bise,
 Thomas dom. de Dieft & Zichene, Burgravius Antuerpiensis,
 Ioannes dominus de Wesemale & Phalais, Marefcallus heredi-
 tarius Brabantia,

Ioannes de . . . Ricu, Magister de Chantrain,
 Henricus de Boutershem, dominus Bergarum ad Zomam,
 Henricus de Bergis, dominus de Grimberges & Melin, eius
 filius,
 Ioannes de Schonvorft, Burgravius de Mondouven, dominus
 de Flamengerie & Waley,
 Ioannes dominus de Rotfelare & Borfelare, Oeconomus here-
 ditarius Brabantia,

Ioannes de Cuyck, dominus de Hochstrate,
 Ioannes de Hornes, dominus de Pervveys,
 Iacobus dominus de Ghete, Iacobus dominus de Sombreffe,
 Ancelmus dominus de Trasegnies,
 Engelbertus de la Marck, dominus de Louuerual & Vogelen-
 lanck,
 Rafo de Riuiere, dominus de Neder-Linter,
 Guilielmus van Meerhem, dominus de Boxtel,
 Ioannes filius de Dieft, Ioannes filius de Wesemale,
 Henricus vander Lecke, dominus de Hezevyck,
 Ioannes de Berlaer, dominus de Helmont & Keerberghe,
 Simon dominus de Sanguetes, Henricus dominus de Heuerle &
 Goyke, Camerarius hereditarius Brabantia,

Arnoldus de Crayenhem, dominus de Grobbendonck,
 Daniel dominus de Bouchout, Huenbeke & Loenhout, Burgra-
 uius Bruxellensis,
 Ioannes de Grimberges, dominus de Affche,
 Alardus dominus de Reuic, Ioannes dominus de Marbais,

Ioannes dominus de Witthem, Henricus de Witthem, eius frater,

Ioannes de Dieft, Henricus de Dieft, dominus de Rienien, Eustathius dominus de Vertain, Ioannes dominus de Meghem,

Robertus de Sponty, dominus de Waure,

Libertus de Meldert, dominus de Brudelingen,

Walterus de Kersbeke, dominus de Godtsenhouden,

Henricus de Rotfelare, Ioannes van Aa, dom. de Hoighstain,

Ioannes de Witthem, dominus de Boutershem,

Gerardus de Berges, dominus de Merxhem,

Ioannes van Halen, dominus de Lillo,

Egidius de Bouchout, Walterus de Winge,

Raso de Lintere, Rogerius de Petershem, dom. de Lefdale,

Ioannes dominus de Petershem, Theodericus de Merhem, filius de Boxtel,

Ioannes dominus de Huldeberghe, Robertus de Affche,

Ioannes van Ranft, dominus de Mortzele & Canticrode,

Henricus de Ranft, dominus de Kessel,

Ioannes dominus de Glimes, Ioannes dom. de Dongelberghe,

Raso van Graue, dominus de Maleue,

Willelmus van Ranft, dominus de Vrumde & Milleghem,

Henricus de Wailham, Philippus dominus de Geldorp,

Theodericus de Haestricht, dominus de Venloen,

Gulielmus van Ghent, dominus de Meervvyck,

Ioannes van Lier, dominus de Nordervvyck,

Ioannes de Kersbeke, Ioannes dominus de Lismal,

Gerardus de Lintere, Willelmus de Montenake, dominus de Grafe,

Ioannes de Baronaige, dominus de Percke,

Ioannes vanden Bosch, Burgravius Furensis,

Ioannes dominus de Wanghe, Balduinus van Graue,

Arnoldus de Geldenaken, Simon de Coudenbourgh, dominus de Oplintere,

Ioannes de Diedeghem, Henricus van Colem,

Arnoldus vandē Houte, Nicolaus de Zvvaef, Ioannes de Zvvaef,

Walraus vander Delft, dom. de Borchvliet & Hogherheyden,

Arnoldus dominus de Immersele & Hameyden,

Henricus

Henricus Diebier, dominus de Mierle,
 Ioannes dominus de Schonhouen, Ioannes van Schonhouen,
 Guilielmus vanden Berghe, dominus de Orbais, Burgravius
 Geldoniensis,
 Henricus dominus de Gronsfelt & Ringberch,
 Adamus vanden Berghe, dominus de Leinborch,
 Andreas de Merode, dominus de Frankenberch, Burgravius
 Limburgensis,
 Ioannes Hoen van Vuerendalen, Nicolaus Hoen, dominus de
 Broeke,
 Reinerus van Berghe, dominus de Geul, Ioannes de Hulsberg,
 Reinerus dominus de Nuvverborch, Gofuinus Beghyn,
 Daniel Hoen, Reinardus vanden Nuvverborch,
 Ioannes Huyn de Emftenraed,
 Godefridus Dobbeltstein van Dodenrode,
 Gofuinus de Cortenbach, Reinerus de Hulsberch,
 Theodericus van Berghe, Gerardus de Cortenbach,
 Arnoldus van Seuel, Gofuinus van Seuel,
 Gerardus van Eylhout, Guilielmus de Rodenbock, dictus Stoef-
 berch,
 Adamus van Guittichouen, Franco van Halsberch,
 Wernerus vanden Berbome, Gerardus van Coldenberch,
 Franco van Bultert, Leonardus van Roosbeck,
 Conradus van Bensenrode, Arnoldus van Hocuen,
 Christianus van Rinberge, Gerardus de Petershem,
 Arnoldus van Eldren, Pontius van Welkenhuyfen,
 Henricus van Welkenhuyfen, dominus de Clermont,
 Wernerus de Gronsfelt, Balduinus de Mon-Iardin,
 Gerardus vanden Bongart, Eustathius vanden Bongart, Ada-
 mus vanden Bongart,
 Guilielmus dominus de Argenteau, Petrus van Cortenbach;

Burgimagistri & Scabini opidorum

Louaniensis, Bruxellensis, Antuerpiensis, Buscoducensis, Tra-
 iectenſis ad Moſam, Thenenſis, Leeuvenſis, Niellenſis, Die-
 ſtenſis, Herentallenſis, Lirenſis, Arſchotenſis, Bredenſis, Siche-
 nenſis,

nenfis, Bergizomensis, Steinbergensis & Geldoniensis, item Limburgensis, Falcoburgensis, Dalhemienfis, Rodensis, Wassenbergensis, Gangeltenfis, Millenfis, Vuchtenfis, Kerpenfis, Lomeshemenfis & Spremontenfis, salutem in Domino.

Notum fit omnibus, nos in bonum & commodum nostri Ducis IOANNIS, qui est primogenitus ANTONII quondam Ducis nostri, piæ memoriæ, vnanimiter inter nos conclusisse, quod futuris temporibus perpetuò manebimus vniti & indiuisi; quodque pro defensione Ducis nostri & patriæ omnes & singuli vitam & bona nostra impendemus. . . In quorum fidem sigilla nostra his litteris appendi iussimus. Datum anno millesimo quadringentesimo decimo quinto, die 4. Nouembris.

NOTATIO.

BRABANTIA & Limburgi, aliarumque Transmosanarum provinciarum Ordines, ab insidijs hostilibus sibi metuentes, an. 1415. rædus istud inter se inierunt, cum ANTONIVS Burgundus, Brabantia & Limburgi Dux, Philippi Audacis filius, pro Francis contra Anglos pugnans, in prælio Blangiaceuti cecidisset; duobus filijs minorennibus post se relictis, IOANNE IV. Louaniensis Academiæ conditore, & PHILIPPO. Quibus sine sobole defunctis, fratruelis PHILIPPVS BONVS, Burgundiæ Dux Flandriæque Comes, an. 1430. successit.

CAPVT C.

Maximilianus Bergius, Cameracensis Episcopus, in Campania Brabantia Gelense Canoniorum collegium an. 1562. instituit; petente Henrico Merodio, VVesterloæ, Petersemij, Lefdalia, Duffelia ac Gela domino.

MAXIMILIANVS à Bergis, Dei & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus & Dux Cameracensis, sacri Imperij Princeps, Comes Cameracesij, vniuersis & singulis præsentibus inspecturis salutem in Domino.

Inter varias sollicitudines, quibus vndique noster circumseptus est

est animus, illa præsertim nostro insidet cordi, ut ea quæ pro divini cultus augmento, veterisque nostræ religionis Catholicæ conseruatione prouidè constituta sunt, nedum nostris sint firma temporibus, sed & posteris quoque illibata persistant, pro nostri officij pastoralis debito solerter intendamus.

Sanè nuper dilectus nobis in Christo, nobilis & generosus dominus, HENRICVS à Merode, Baro de Merode, Petersem, Peruyves, Duffele & Lefdale, dominus de Westerlo, Gele &c. sua nobis supplicatione exposuit;

Qualiter alias bonæ memoriæ ROBERTVS de Croy, eadem gratia Episcopus & immediatus prædecessor noster, dum vixit, ad humilem & deuotam supplicationem nobilium & generosarum personarum, MARGARETÆ de Melun, relicte quondam domini Ioannis à Merode, etiam Baronis de Merode, ac domini IOANNIS à Merode, filij ipsorum vnici, eiusque conthoralis dominæ ANNÆ de Gistella, septem Horas canonicas, in sacello beatæ DIMPNÆ virginis & martyris in libertate GELENSI, per nouem presbyteros, ac Rectorem scholarium, & quattuor chorales decantandas, nec non Vicarios, qui per eosdem nouem presbyteros, & Rectorem scholarium, quorum vnus Director nuncupatur, auctoritate ordinaria crexit & instituit;

Proque illarum erectione, fundatione & dotatione, personatum ecclesiæ Divorum Amandi & Dimpnæ, cuius collationem seu præsentationem dictus quondam dominus Ioannes à Merode, occasione dominij sui temporalis dictæ libertatis, ad se spectare prætendebat, perpetuò suppressit & exstinxit;

Illiusque, necnon certorum aliorum beneficiorum fructus, redditus & prouentus, multaque alia bona temporalia, per præfatos supplicantes & fundatores ad effectum prædictum donata & relicta, eidem sacello perpetuò applicauit & incorporauit, confirmatione Apostolica desuper subsecuta, ac iure patronatus laicalis dicto domino temporali loci, pro tempore existenti, tam Apostolica quam ordinaria auctoritatibus perpetuò reseruato, prout hæc & alia in litteris desuper confectis latius constare dignoscuntur.

Verùm cum citra præfatam erectionem dictarum Vicariarum, fructus non parum aucti sint, ipsaque libertas Gelensis locus sit admodum populosus, & sacellum prædictum valde celebre, & ad quod

H h h

quàm

quàm plurimi, ab immundis & malignis spiritibus obsessi, confluere, atque inibi per Dei gratiam liberari solent, si præfatum sacellum in collegiatam erigeretur ecclesiam, ex hoc profectò diuinus cultus & populi deuotio non parum augeri operarentur, dictarumque Horarum canonicarum institutio magis ac magis stabiliretur & consolidaretur.

Ac proinde etiam ipse dominus HENRICVS, pro augmento foundationis dictarum Horarum canonicarum, & vt Decanus & Canonici eiusdem ecclesiæ collegiatæ, nouiter erigendæ, iuxta status sui exigentiam & honestatem, commodiùs sese intertenere, ac diuinis officijs vacare possent, & reditum annuum & hereditarium centum Florenorum Rhenensium communium, quolibet ad viginti stuferos monetæ Brabantiaæ æstimato, dictæ futuræ ecclesiæ collegiatæ, seu Decano & Canonicis eiusdem ecclesiæ donare paratus esset, & ex nunc ad effectum nouæ erectionis eiusmodi, & non aliter, sub certis modis & conditionibus, in instrumento publico desuper confecto latiùs expressis, donatione inter viuos irrevocabiliter donauit.

Quapropter idem dominus Henricus nobis humiliter supplicauit, vt antedictum sacellum in ecclesiam collegiatam, ac Vicarios in Decanum & Canonicos, iure patronatus, ac aliàs sibi & successoribus suis, iuxta modum & formam dictæ primæ foundationis, erectionis & institutionis, similiter reseruato, creare & instituere dignaremur.

Nos itaque viso ac diligenter inspecto tenore dicti instrumenti donationis, & considerantes præterea fructus, reditus & prouentus dictarum Vicariarum, citra illarum primæuam foundationem & erectionem, non parum auctos esse, maturis super his deliberatione & consilio præhabitis, ad præfati nobilis & generosi domini Henrici à Merode Baronis, domini libertatis Gelensis, humilem & deuotam supplicationem & instantiam, in honorem Dei omnipotentis, beatissimæ Mariæ virginis, ac S. Dimpnæ virginis & martyris, sacellum prædictum in COLLEGIATAM ecclesiam, ac Vicarias in Canonicatus & præbendas, auctoritate nostra ordinaria, erigendum duximus & erigimus; dictosque Directorem & Vicarios in Decanum & Canonicos, qui simul vnum corpus seu Capitulum facient, creamus & instituimus per præsentem, ipsosque Decani &

& **Canonicorum titulis, insignijs, honoribus & præminentijs decoramus;**

Iure patronatus, & quolibet alio iure dicto domino temporali loci, eiusque successoribus, iuxta normam & formam in antecedente primæ foundationis & erectionis litteris contentam, quod ad collationem, institutionem & destitutionem illorum, ac alias perpetuò referuato; prout & nos quoque auctoritate nostra prædicta eidem domino loci, pro tempore existenti, perpetuò referuamus:

Sic tamen, vt si ex aliorum quoque Christi fidelium deuotione seu liberalitate, contigerit fructus, redditus & prouentus dicti collegij in tantum augeri, quod ad duodecim Canonicatum & præbendarum numerum sese extendere possent, dictum collegium eò vsque deberet & posset augmentari:

Et si quis Canonicorum, presbyterorum vel aliorum Christi fidelium, bona sua vel redditus valoris centum florenorum Rhenensium communium, ad præbendam vnã in dicta ecclesia fundandam contulerit, quod is possit vnum notum & idoneum sacerdotem vel clericum ad Canonicatum & præbendam nobis seu successori nostro, pro tempore existenti, præsentare: quem quidem per nos admissum ipse Decanus & Capitulum recipere debebunt (cum bonis ad illum, vt præmittitur, collatis) in Canonicum & confratrem.

Statuentes & ordinantes, quod præfatus Decanus pro tempore curam habeat animarum dictorum Canonicorum, suorum confratrum, ac Rectoris scholarium, Custodis, & familiarum suorum domesticorum, aliorumque dicte ecclesie ministrorum, actu feruentium, illisque ac peregrinis & ægrotis, eò confluentibus & degentibus, quoties illa petierint, per se vel Vicarium suum, ecclesiastica ministrabit Sacramenta.....

Item similiter statuimus & ordinamus, quod præfatus Decanus & Canonici singulis annis tenebuntur celebrare duo anniuerfaria: quorum quidem alterum singulis annis eò die, quo ipsum dominum Henricum ab hoc sæculo migrare continget, & alterum in die obitus quondam dominæ FRANCISCÆ de Brederode, sue conthoralis, die 7. Martij celebrabunt.

In quorum omnium fidem & testimonium presentes litteras manu nostra signatas conscribi, & per fidelem nobis dilectum

H h h 2

Consilia-

1562. Consiliarium & Secretarium nostrum subscribi, nostrique sigilli munimine iussimus roborari. Datum & actum Bruxellæ, dictæ nostræ diœcesis, anno à natiuitate Domini millesimo quingentesimo sexagesimo secundo; Indictione quinta, pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri, domini Pij diuina prouidentia Papæ quarti anno tertio.

N O T A T I O N E S.

In eadem Campania Brabantia HENRICVS à Bauaria, electus Episcopus Leodicensis, ecclesiam EINDOVIENSEM in collegiatam IX. Canonorum, an. 1399. erexit; petente Guilielmo à Milenberch, eiusdem opidi, itemque Septem Fontium & Cranendonci domino, & dotem augente Ioanna Brabantia Ducissa.

HOCHSTRATI item anno 1531. CLEMENS VII. Papa in parochiali S. Catharinæ templo Canonorum XII. collegium instituit; Antonio Lalaino, primo Comite Hochstratano, eiusque consorte Isabella Culenburgica, postulantibus ac dotantibus. Ex his præbendarum quattuor collatio ad Decanum & Canonicos Antuerpienses pertinet, reliquarum verò ad Comitem Hochstratanum.

IOANNIS à Merode.) Ad tollendam confusionem, breuiter Merodiorum (ex quo Westerloam cum appendicibus possederunt) stemma, supra pag. 226. propositum, hîc repetam, & pro parte emendabo.

1. RICHARDVS Merodij & Frentzij in agro Iuliacensi dominus, Comitatum de Oelen, Westerloam, & alia pagi Riensis seu Campaniæ Brabantinæ prædia, à Wefemalijis Baronibus titulo emphiteutico dudum possessa, primus ex sua familia in emphiteusim ab ecclesia Ultraiectina accepit: quæ etiamnum Philippus Merodius, Marchio Westerloæ, possidet. Idem Richardus ex Beatrice, Petersemij, Lefdaliz, Hiluaribecæ & Oirschoti herede, filios sustulit Ioannem, Richardum Houfaliscæ seu Treslongæ & Frentziæ stirpium conditorem, & Guilielmum: à quorum postremo Warouxij siue Comites de Osoigne in diœcesi Leodicensi, Barones de Duffel, domini de Ichay, S. Peetershouck, Rummen & alij genus suum trahunt.

2. IOANNES, Richardi primogenitus, ex Aleide Duffeliæ & Perguyveti

rurveti herede, Ioannem, & Richardum Petersemij dominum, Margaritæ Hornanæ maritum, procreavit.

IOANNES II. Merodius, Ioannis & Aleidæ filius, Westerloz & Gelæ dominus, cum vxore sua Margarita Melunia, ibidem in templo extra chorum conditus iacet. 3.

IOANNES III. Ioannis & Margaritæ Meluniæ filius vnicus, cum dicta matre sua, & vxore Anna Gistellia, domini de Dutzele apud Flandros filia, Gelsenſe Capellanorum ſodalitium, per Robertum Croyum Cameracenſem Episcopum, an. 1532. instituendum curauit, & obiit non relicta ſobole. 4.

Ioanni itaque ſine liberis mortuo ſucceſſit HENRICVS Merodius, Richardi & Margaritæ Hornanæ, paulò ante nominatorum filius, qui Gelsenſe Capellanorum ſodalitium in Canonicorum IX. collegium, per Maximilianum Bergium, Episcopum Cameracenſem, anno 1562. vertendum curauit. Vxor ipſi fuit Francisca Brederodia (cuius ſuprà in diplomate fit mentio) & ex ea filij duo, IOANNES IV. & Walrauus Baro Lefeldiæ, ac filia totidem, vt ſuprà lib. 1. cap. 97. pag. 226. diximus. Henrici & Francisca tumulus magnificus viſitur Gelæ in choro Canonicorum: quorum poſteritatem vide ſuprà loco iam citato. 5.

FINIS.

IN.